

mevzubahis

samimiyetle ciddiyet arasında

Yıl: 2 | Sayı:6 | Nisan 2021 | Genç İHH yayınıdır.

ARINMA VE DİRİLME VAKTİ RAMAZAN-I ŞERİF ÖZEL SAYISI

Manifesto

İnsanlık bir buhran yaşıyor. Bu buhranı oluşturan sebepler, bakıp da göremediğimiz, görüp de hissedemediğimiz şeyler. İnsanoğlu bakmakla görmek, görmekle hissetmek arasındaki ince çizgiyi fark edebilseydi, her şey gün yüzü gibi anlaşılır olurdu.

Dünyada olup biten şeyleri anlamsızlaştıran, var olan bilgi enformasyonunun çeşitli manipölasyonlara uğrayarak insanları doğru bilgiye ulaştırıcı değil, belli zümrelerin kendi emellerine gerçekleştirmede bir araç olarak kullanmasıdır.

Böylesi bir düzende, iyiliği yaymak ve doğruluktan şaşmamak şiarıyla hareket eden bir topluluk olarak, bize düşen elbette ki bu bilginin yanlış kullanımına bir ‘durl’ demektir. Bu duygular ve amaçla, gençleri bu yanlış bilgi akınından muhafaza etmek için yola çıktık.

Biliyoruz ki, gençlik bir çınardır. Ve bu çınarın oluşumu için tohum gereklidir. Tohum ise, ithal değil, tamamen yerli olmalıdır. Ekilen ithal tohumlar, körpe zihinleri zehirliyor, hakikati perdeliyor.

Söz konusu hakikatin muhafazasıysa ve iyilik denen olgu, kuru bir iyilikten de öte doğrulukla bağlantılı olduğuna göre, iyiliği yayarken doğruluğu da gözetenler, bilginin doğrusunu da göstermekle mükelleftir! Biz de bu doğruyu gösterme niyetindeyiz.

Kuruluş amacı gençleri bilgilendirmek, iyiliği teşvik etmek ve onlara bu dergide köşe vererek söz hakkı tanımak olan dergimiz, bu doğrultuda bilgi ve birikiminden istifade edebileceği herkesi yazar kadrosuna dahil eder, alanında uzman hocaları da misafir yazar olarak kabul ederek tüm bunları okur kitlesinin istifadesine sunar. Oluşturduğu ‘Gençler Yazıyor’ köşesiyle de her kesimden gencin görüşlerini ifade edebilmeleri imkanını sağlar.

Güzel bir amaçla çıktığımız bu yolda, siz kıymetli okurlarımızın ilgi ve alakalarına nazaran çok daha zengin içerikler ve yazar kadrosuyla mevzuları konuşmaya devam edeceğiz.

Değerli okurlarımız,

Dergimizin 6. Sayısı ile karşınızdayız. Bu sayımızda dosya konusu olarak rahmet ve mağfiret ayı olan Ramazan Ayı'nı seçtik.

Bu vesileyle, tüm okurlarımızın Ramazan Ayı'nı tebrik eder, bu ayın İslam alemine hayırlar getirmesini Allah'tan niyaz ederiz.

Bildiğiniz gibi 2020 yılının Mart ayında Türkiye'de ilk Covid19 vakası görüldü. Bu tarihten itibaren birtakım geçmiş zaman alışkanlıklarımız kendisini farklı alışkanlıklara bıraktı. Üstelik bu bizim rızamız olmadan gerçekleşen bir süreçti. Bizim payımıza yalnızca uyum sağlamak düştü. Öyle ki insanoğlu her şarta uyum sağlar. Ramazan ayımızda bundan nasibini aldı. Sokağa çıkma yasağı sebebiyle herkes evinde iftar yaptı, o eski iftar sofraları ne yazık ki kurulamadı. Teravih namazları kılınmadı, salavatlar gök kubbeyi saramadı. Kısacası, buruk bir ramazan geçirdik. Şimdi ise Allah bizi bir Ramazan'a daha erıştirdi. Bu ramazanında buruk geçmemesi en büyük temennimiz.

Rahmet ve mağfiret ayı olarak adlandırılan bu ayda, genelde insanlar içine yönelir. Bir nefis muhasebesidir başlar, gider. Günahlar, sevaplar, eksik ibadetler, kaygısında olduğumuz gelecek ve kötü hasletlerimizin dışa yansımalarından kaynaklı iletişim

problemlerimiz gibi birtakım güzel ve kötü şeyler muhasebe edilir. Allah'tan af dilenir ve düşülen hatalara tekrar düşmemek için söz verilir. Aslında, geçmiş muhasebe edilirken gelecek bu muhasebenin analizine göre planlanır. Derler ki, bu ayda şeytanlar zincire bağlanır. Keşke nefis denen şeyi de insan zincire bağlayabilse. Ama yaşamın kuralı bu. Ruh ve nefis kutupları birbirleri arasında mücadeleye devam etmek zorunda... İrade gösterip ruhu galip etmekte bize düşen en önemli işlerden... Gelin bu mübarek ayda, birbirimize söz verelim. Dünya her ne kadar deveran ederken toplumların ifsadına sebep olsa da, biz Müslümanlara düşen borç bu ifsada karşı ihyanın derinde olmaktır. Toplumu ifsat eden batıl ve kötü düşüncelere karşı, gelin biz kendimizi ihya edelim ve toplumu ihya edebilmenin derdine düşelim. Batılın elindeki araçlar her ne kadar güçlü olsa da, nice çoklara nice azların galip geldiğini bilen bir ümmet olarak, içten, samimi ve imanlı bir şekilde yürüteceğimiz her hizmette Allah'ın yardımıyla karşılaşacağımızı unutmayalım.

Dergimizin bu sayısında Ramazan ayı münasebetiyle bizlerde manevi bir iklim oluşturmak amacıyla, bu ayın önemine dair, bu ayın ne şekilde istifade edilirse verimli olabileceğine dair köşeler hazırladık. Umarız istifade edebileceğiniz bir sayı olur. Bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle, kendinize iyi bakın.

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Ekrem Kubilay Karadeniz

6 İklim Değişikliği
ve Çevre Ahlakı

mevzubahis

İÇİNDEKİLER

38 DAĞLAR ÜLKESİ
Afganistan

50 YEŞİLİN MAVİYE OLAN
AŞKININ YANSIMASI
RİZE

ÖYKÜ:
Kalbin Saati **32**

KALPLERİ ARINDIRAN
VE DİRİLTEN
Şehr-i Ramazan

16

18 AHMET ŞAHİN İLE SÖYLEŞİ
Ramazan ve Mûsikî

+ DİĞER KONULAR

23 TOHUM VE İNSAN
24 CAFER B. YILDIRIM İLE SÖYLEŞİ
25 RAMAZAN-NÂME
26 HIRKA-İ ŞERİF CAMİİ
28 ADUDÜDDİN EL-ÎCÎ
34 ELMA KOKULU NİNNİ

43 VAKANÜVİS: MİHRİŞAH VALİDE SULTAN
44 İZLERİN HİKAYESİ
46 FOTOĞRAF HİKAYESİ
49 İZ BIRAKANLAR: HÂCE MUSA TOPBAŞ (K.S)
54 SİVA SİTTİ HATUN CAMİİ
56 YAVUZ SULTAN SELİM HAN

58 CUMHURBAŞKANLIĞI MİLLET KÜTÜPHANESİ
60 İYİ'NİN VE İYİLİĞİN ÖLÇÜSÜNE DAİR
62 MEVZU İKTİSAT
64 PSİKOLOJİ
66 BİLGİ GÜVENLİĞİ
70 ETİMOLOJİ

72 MERCEK ALTI ÂYETLER:
KEHF SÛRESİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE ÇEVRE AHLAKI

Türkiye’de “Çevre Felsefesi” üzerinde ilk doktora çalışmasını yapan ve uzun yıllardır çevre bilinci konusunda ulusal ve uluslararası birçok önemli çalışmaya imza atan Prof. Dr. İbrahim Özdemir ile iklim değişikliği ve çevre ahlakı üzerine konuştuk.

✎ Esad Emekli

Prof. Dr. İbrahim Özdemir kimdir? Bizlere biraz kendinizden bahseder misiniz? Bildiğiniz üzere bizim hitap ettiğimiz kesim gençlerden oluşuyor dolayısıyla sizi tanımayor olabilirler. Dilerseniz kısaca kendinizi tanıttırın bizlere.

İbrahim Özdemir sizin içinizden birisi. Mardin İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. Daha sonra Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’ni bitirdi. O zamanlar 5 yıldır tabii İlahiyat Fakültesi ve bitirenler yüksek lisansını yapmış sayılıyordu. Fakat ben ODTÜ’ye yüksek lisans için başvurduğum için bir yıl hazırlık okudum. Allah’a çok şükür, hazırlığı birincilikle bitirdim. Çünkü hazırlıkta İngilizceyi iyi bir seviyede bitirmek gelecekte yolumu daha da açmak demektir. Daha sonra da yüksek lisansını ve doktoramı yaptım. 11 yılını aldım.

İlahiyatta benimle mezun olan birçok arkadaşım doçentliği ve profesörlüğü benden önce aldılar. Ama ben hiçbir zaman arkadaşlarımdan geç bitirdiğim için üzülmedim. Dedim ki: “İlim işi, sabır işidir.” Tercih meselesi bu tabii. O arkadaşlarım İlahiyat alanında çalışmaya devam ettiler. Çok başarılı ve velud arkadaşlarım oldu. Fakat ben farklı bir üniversitede kendimi zorlayarak doktoramı yaptım. Türkiye’de “Çevre Felsefesi” üzerinde ilk doktora çalışmasını yaptım.

Tezimi seçerken çok okudum ve düşündüm. 1990’lı yıllarda dünyada “çevre” konuşuluyor ve çevre sorunları tartışılıyordu. Birtakım sorular vardı.

Prof. Dr. İbrahim Özdemir / Üsküdar Üniversitesi Felsefe Bölümü

Mesela “Çevre sorunlarının sebepleri nedir? Bu sorunlar teknik sorunlar mı? Yani kullandığımız teknolojinin sebep olduğu sorunlar mı? Ya da bizim tabiat ve kendimizle ilgili dünya görüşümüzde mi esas sorun? İnsanın tabiatı kavrayışında, tabiatı tasavvur edişinde mi bir sorun var?” Ben tabiat tasavvurumuzda bir sorun olduğuna inandığım için bu konuya yoğunlaştım.

17.yy.da Batı’daki bilimsel devrimlere hayat veren dünya tasavvuru Kartezyen (düalist) felsefesi idi. Yani dünyayı koca bir makine metaforuyla düşünmek. Dünyayı sınırsız kaynaklar olarak tasavvur etmek. İnsana da, dünyayı istediği gibi kullanabileceği bir konum vermek... Kökleri Aydınlanma felsefesiyle daha da derinlere inmiş bir anlayış: Doğal kaynakları ne kadar sömürsek ve kullanırsak; doğaya hükmedersek o kadar kalkınacağımızı varsayan bir anlayış. Bunun bir sonucu olarak Batı önce

doğayı, sonra da bütün dünyayı işgal etmeye çalıştı. Avrupa’nın kaynakları yetmedi, İngiltere 300 yıl Hindistan’ı sömürdü. Hollanda gibi küçük bir devlet Endonezya’yı 256 yıl sömürdü. Bu sürecin sonunda Osmanlı İmparatorluğu’nu parçalandı. Bütün bunların temelinde Batının sınırsız bir kalkınma anlayışıyla gücünü genişletmesi vardı.

Bu anlayış İkinci Dünya Savaşı’na kadar sürdü. İkinci Dünya Savaşı’nda Avrupa baştan başa yıkıldı. Şehirler yerle bir oldu. Sadece Avrupa’da 15-20 milyon arasında insan hayatını kaybetti. Bunun üzerine Varoluşçu felsefenin de etkisiyle Avrupalılar kendilerini eleştirmeye başladılar. Her şeyin sınırının olduğu sınırlı bir dünyada, sınırsız kalkınmanın da mümkün olmadığını anladılar. Çevre sorunları Avrupa’da açık ve net olarak görülmeye başladı. Londra, Los Angeles ve New York gibi birçok

büyük kentlerde hava kirliliği ortaya çıktı. Buna çözüm buldular sonra sular kirlendi ona çözüm buldular daha sonra ormanların yok olduğu görüldü ve diğer zehirli atıkların hayatımızdaki etkileri görüldü. Tabiattaki kuş türleri, hayvan türleri azaldı. Yani çevre sorunları çeşitli şekillerde tezahür edince bunu ilk anlayan yine Batılıların kendileri oldu. Bu sebeple çevreci hareketler öncelikle sanayileşmiş Batı ülkelerinde doğdu. Biz de onlardan öğrendik yani modern anlamdaki çevreciliği Batılılardan öğrendik. Ben de tezimde bu sorunların ortaya çıkışındaki felsefi fikirlerin, dünya tasavvurunun köklerini ortaya koymaya çalıştım ve bunun üzerine tartıştım.

Nisan 1996 yılında doktora tezimi verdim. O günden beri çevre konusu üzerine çalışıyorum. Çevreyle ilgili olarak mesela Endonezya’da bir üniversitede 2005 yılında bir ay ders verdim. Yine Güney Afrika’da bir ay, Amerika’da yaklaşık üç yıl ve en son Finlandiya’da iki yıl ders verdim. Birleşmiş Milletler’de bu konuda İslam’ın görüşünü anlattım. 2015te yalın Paris İklim Zirvesinden önce Müslüman çevreci arkadaşlarımla

İslam İklim Değişikliği deklarasyonunu hazırladık. Bütün dünyada çok olumlu karşılandı. Aynı ekiple bu yıl Birleşmiş Milletler’e sunulmak üzere Mizan: İslam Çevre Beyannamesi’ni üzerinde çalışıyoruz. Üst başlığı “Mizan”. Bunu özellikle çok tartıştık ve bu benim teklifimdi. Dedim ki: “Beyannamede Kur’an’ın ana bir kavramı olsun. Zira bu metin Birleşmiş Milletler’e sunulacak ve daha sonra bütün dünyaya ilan edilecek. Herkes diyecek ki “Mizan nedir?”

Mizan, Rahman suresinin ilk ayetlerinde dört defa geçen bir kelimedir. Peki anlamı nedir? Anlamı ise kâinatın bir mizanla (ölçü, denge, ahenk, adalet) yaratıldığı, toplumsal hayattaki adaletin bu adalet üzerine tesisi edilmesi gerektiğidir. Bunu metnin girişinde izah ettik. Sağ olsunlar arkadaşlarım da bu fikri kabul ettiler ve çok da güzel oldu. Şu anda metnin son hali üzerinde çalışıyoruz. Malezya, Endonezya, İngiltere, Amerika, Suudi Arabistan, Fas, İran gibi bir çok ülkeden çevrecilere de bize katılıyor. Şii bir çevreciyi de aramıza davet ettik. Amacımız metnin tüm Müslümanları temsil etmesi.

Aramızda çevreci hanımlar da var.

Çevre sorunlarıyla ilgili çalışma yapmaya nasıl karar verdiniz? Sizi bu konuda etkileyen yegâne şey neydi?

Öncelikle genç akademisyen arkadaşlarım şunu söyleyeyim: Yüksek lisans ve doktora yaparken hocanızla istişare edin; ama hocanızın sizi yönlendirmesine müsaade etmeyin. Hocanız size sadece yol gösterebilir, yardım etsin ama konunuzu kendiniz seçin. Sevdiğiniz bir konuyu seçin. Bunu anlamak için de iyice çalışın ve okuyun.

Ben bilinçli olarak bu konuyu seçtim. Acele etmedim. Çevrenin önemli olduğunu o zamandan hissettim yaptığım okumalarla. Bu konuda yazılan ilk kitaplardan bir tanesini Müslüman çevrecilerin piri olarak gördüğümüz Seyyid Hüseyin Nasr’ın “İnsan ve Tabiat” kitabıdır. Türkçeye de çevrildi. Ben bu konuya karar verdiğimde o zaman hocalarımla tepkisi şu yöneydi “Bu çevre meselesi gelip geçicidir daha ciddi meselelere yoğunlaş. Mesela İslam felsefesiyle, İbni Sina,

Farabi, Gazzali ya da Descartes, Kant, Hegel’le ilgili bir konu seç.” Fakat ben kabul etmedim. “Çevre felsefesi üzerine çalışacağım.” Dedim. Böylece okumalarım sonucu bu konuyu seçtim ve bu konuda çalışmalarımı yaptım. Mayıs 1998 yılında Harvard Üniversitesi İslam ve Ekoloji konulu uluslararası bir konferans düzenledi. Dünyadaki kırk tane bu konuda çalışan veya çalışması olan Müslüman bilim adamı davet edildi ki Seyyid Hüseyin Nasr da oradaydı. Tabii ben doktoramı yeni bitirmiştim. “Kur’an Perspektifiyle Bir Çevre Etiği Anlayışına Doğru” tebliğimle katıldım. Yaklaşık kırk sayfa olan tebliği hazırlamak altı ayımı aldım. Bu süreçte hocam Alparslan Açıkgenc’in çok desteğini gördüm. Amerikan asıllı eşi Fatma hanım da tebliğimi okudu. O da katkı yaptı. Tüm bunları bir meyvesi olsa gerek, en çok endişe ettiğim ve ne diyecek diye merak ettiğim Seyyid Hüseyin Nasr ayağa kalktı her genç akademisyeni yüreklendirecek güzel şeyler söyledi. Bu da İslam ilim geleneğinin güzel bir yönü: Talebeleri teşvik etmek. Gazzali’in Munkız ve Ey Oğul kitaplarına bakınca bunu görmek mümkün. Bence her akademisyen adayının bu kitapları çok iyi tetkik etmesi şart. Genç akademisyen adayları olarak hatamız, kusurumuz ve eksikliklerimiz olabilir. Hocalarımız bizi her şeye rağmen teşvik etmeli. Seyyid Hüseyin Nasr da sanırım böyle bir teşvik yaptı, çok güzel sözler söyledi. Daha sonra tebliğim Harvard Üniversitesi tarafından basıldı. Arapçaya ve Farsçaya tercüme edildi. Oğlak Yayınları tarafından Türkçeye de tercüme edildi (2007). Harvard Üniversitesi’nin yayını olduğu için birçok dünya dilline tercüme edildiğini gördüm. Böylece bütün dünyada birçok kapı açılmış oldu. Tebliğim en iyi tebliğ seçildi ve kitapta ilk bölüm olarak yer aldı. Bunun bir sonucu olarak da misafir öğretim üyesi olarak bir süre Harvard’da bulundum. Daha sonra da bahsettiğim diğer ülkelerden davetler geldi. Hala da geliyor. Bütün bunların nedeni benim bu konuyu severek seçmemdi. Hocalarımı da kırmadım. Ama sevdiğim konuda tez yaptığım için sanırım böylesi güzel bir çalışma çıktı

ortaya. Normalde bunları anlatmam ama sizin genç bir kitleye sahip olduğunuzu bildiğimden söylüyorum.

Ben bir köylü çocuğuyum. Köyümde ilkokul bile olmadığından, komşu köye gidip-geliyordum. Bunu ben Amerika’da da söyledim başka yerlerde de anlattım. Hatta Chicago’da beni bir toplantıya davet ettiler. O zaman oradan doktora yapan bir arkadaşına dedim ki: “Ben Chicago’da bir toplantıya gideceğim fakat toplantıya gitmişken Chicago Üniversitesi’ni ziyaret edeceğim. Orada bana önerebileceğiniz birileri var mı?” Arkadaş gücümle giden bir cevap verdi: “Orası Amerika. Chicago üniversitesine kimse elini kolunu sallayarak gidemez. Gitse de kimseyle görüşemez.” Tabii bu arkadaş bu cevaplarla bana yardımcı olmadı. Davetli olarak gittiğimde toplantıda tebliğimi sunduktan sona bir teklif aldım. Birisi bana: “Bizim önümüzdeki hafta Chicago’da bir panelimiz var orada konuşmacı olur musun? Konuşmacılarımız belli ama siz burada çok önemli bir mesaj verdiğiniz. Bu mesajı panelimizde tekrarlamanızı istiyoruz.” İçimden dedim ki: “Demek ki bu Allah’tan geliyor.” Hemen teklifi kabul ettim. Böylece Chicago Üniversitesi’ne gittim. Üniversitenin en büyük salonlarından birinde yaklaşık beş yüz kişi vardı.

“ÇEVRE ALLAH’IN İLMİNİ, KUDRETİNİ, İRADESİNİ, CEMALİNİ, CELALİNİ GÖSTEREN ADETA BİR SERGİ YERİYSE, BUNUN TAHRİP EDİLMESİNE BİR MÜSLÜMAN NASIL SEYİRCİ KALABİLİR?

Amerika’da bilimsel bir toplantı için bu büyük bir rakamdır. Gerçekten çok seçkin insanlar vardı. Ben orada konuşmama başlarken içimden gelen sese kulak vererek hayatımda belkide ilke kez şöyle dedim.: “Çocukluk ve gençliğimde köyünde çobanlık yapmış bir kuluna Chicago Üniversitesi gibi ünlü bir bilim merkezinde panelist olarak konuşma yapmayı lütfettiği için Allah’a şükrederek konuşmama başlamak istiyorum.” Emin olun bu sözümün sonra salon, iki dakika boyunca ayağa kalkmış bir vaziyette beni alkışladı. Çok şaşırılmışım. Meğer Amerika’da köyden, çobanlıktan gelmek yani sıfırdan başlayarak; zorlukların üstesinden gelerek güzel işler başarmak çok takdir edilen bir şeymiş. Bizim ülkemizde birçok insan

dışlanmamak için köylü olduğunu, fakir bir aileden geldiğini hep saklamaya çalışır. Bu konuda hiç unutamadığım bir olay var: Üniversiteden bir arkadaşımın babası gelmişti. Şalvarlı ve şapkalı bir Anadolu insnain. Arkadaşımız bize “bizim köyden birisi; Ankara’da işi varmış” diye tanıttı bize. Babası olduğunu sonradan öğrendim. Çok üzülüm. Peki arkadaşım neden yaptı bunu? Arkadaşlarınkendisiyle dalga geçileceğini düşünmüş olmalı. Ben hiçbir zaman çıktığım köyü, yayan ve zorluklarla yürüdüğüm yolları unutmam. Hayatta karşılaştığım zorluklarla mücadele ettim. Allah’ın lütfu ve keremiyle, etrafımdaki güzel insanların desteğiyle ve hocalarımın rehberliğiyle çok güzel ve önceden hayal bile edemediğim yerlere geldim. Bu bağlamda şunu da anlatayım. Bir İmam-Hatip mezunu olarak bir gün SSCB’nin son Başkanı Mihail Gorbaçov tarafından bir toplantıya davet edileceğimi, Dalai Lama ve Mandela gibi liderlerle tanışacağımı; aynı masada yemek yiyeceğimi hayal bile etmemiştim.

Gorbaçov’dan Fransa’nın Lyon kentinde Mart 2002’de yapılacak bir toplantıya katılmak için davet mektubu aldığımda Amerika’da bir üniversitede misafir öğretim üyesiydim. Toplantı sırasına Gorbaçov’un sekreterine: “Beni nereden buldunuz da davet ettiniz?” diye sordum. Sekreter “Sizi, Harvard Üniversitesi bize önerdi. Biz Müslüman bir çevreci istedik onlar da İbrahim Özdemir var dediler”. Dediğim gibi Harvard’da sunduğum tebliğ birçok kapının açılmasına vesile oldu. Toplantı sırasında Gorbaçov’la görüştük. Aramızda kısa fakat anlamlı bir konuşma geçti ama onu başka vesile anlatmak isterim. 1999 yılında Güney Afrika’da bir toplantıya katıldım. Dalai Lama da gelmişti. Beni Dalai Lama ile aynı masaya oturtular. Cape Town belediye başkanı da aynı masaya oturmuştu. Toplantıdaki Amerikalı ve Avrupalı gençlerin Dalai Lama’ya olan ilgisini görünce, Batı gençliğinin manen ne kadar aç bir vaziyette olduklarını gördüm. Dalai Lama’nın elbisesine

dokunuyor, onun yanında yerde oturmak için yaşıyorlardı. Nelson Mandela tarihi bir konuşma yaptı. Mandela’nın konuşmasında şu paragraf çok önemliydi: “Herkes benim hayatım söz konusu olunca başanımı sadece benim başarımla zannediyorlar. Halbuki Güney Afrika’nın özgürlük mücadelesinde Müslüman kardeşlerimizin çok katkısı var. Müslümanların ülke genelindeki oranı %2,5 olmasına rağmen özgürlük mücadelesinde katkıları çok büyük. Sebebi şu: Ben, 27 yıl hapisshenede kaldım. O zamanlar ırkçı beyaz rejiminin bir siyaseti vardı. Umudunu yitirip mücadeleden vazgeçenleri hapissheneden tahliye ediyorlardı. Yani ruhu ölenlerin cesedini serbest bırakıyorlardı. Ben de birgün “tamam” deyip pes etmeye karar verdim: “15 yıldır bu hapisshenede yaşıyorum ama hiçbir şey değişmiyor ve değişmeyecek. Ben de bu mücadeleden vazgeçiyorum.” Bu sözleri söylediğimde benim hemen yan hücremde yaşayan Müslüman bir mahkûm olan ve 26 yıla hüküm giymiş Ahmed Kathrada benim umutsuzluğumu öğrenince duvara şu sözler eşliğinde vurdu: “Mandela! Mandela! Lütfen umudunu kaybetme. Kur-an’ı Kerim’de Allah diyor ki: Allah’ın rahmetinden umudunuzu kesmeyiniz.”

Ben Kur-an’ın Allah’ın sözü olduğunu biliyordum. Bu yüzden umudumu tekrar kazandım ve mücadeleye devam ettim. Bunun için bizim özgürlük mücadelemizde Müslümanların çok büyük önemi ve katkıları var.”

Hatırlarsanız ben, henüz konuşmamın başında İngilizce hazırlık sınıfını birincilikle bitirdiğimi söylemişim. İşte aslında bütün bu kapıları açan biraz da benim İngilizcemli geliştirmiş olmamdı. Eğer İngilizceme güvenmeseydim yahut İngilizcem çok iyi olmasaydı oralara gitme cesareti gösteremezdim. Dil bir anahtar. İmam Hatip’teyken hocalarımız bize siyasi kitaplar okutacaklarına keşke birkaç dil öğrenmemizi sağlasalardı. En azından bir müzik aletini iyi seviyede çalmayı öğretselerdi ne güzel olurdu. Ney üflemek, kanun veya ud çalmayı

çok isterdim. Ya da bağlama. Bunlar bizim medeniyetimizin müzik enstrümanları. Bizim zamanımızda müzikle ilgili farklı düşünenler vardı. Ortam çok politiktir. O tartışmalara girmek istemiyorum.

Şunu ifade edeyim: Müzik hayatımızda ve toplumumuzda çok önemli. Eğer yaşadığınız topluma özellikle de dünyaya söyleyecek sözünüz varsa bunu musikiyle de ifade edebilirsiniz. Enstrümanla, müzikle daha çabuk diğer insanlara ulaşabiliyorsunuz çünkü. Akademisyen olmak isteyenler için de en az iki dil öğrenmek şart. Arapça ve İngilizce en önemlileri. Ama üstüne birkaç dil daha koymak lazım. Mesela ben 60 yaşımdan sonra Farsça öğreniyorum. Arkasından belki başka diller de öğreneceğim. 60 yaşından sonra Latince öğrenmiş insanlar klasik yunanca öğrenmiş insanlar gördüm. Fuat Sezgin çok güzel bir örnek. Ankara İlahiyat’ta hocamız rahmetli Salih Akdemir yirmiden fazla dil öğrendi. Hoca Fransızca, İngilizce ve Almanca gibi Batı dillerini çok iyi derecede biliyordu. Bütün bunlar bizim için güzel örnekler.

İslam’ın çevreye bakışı nedir?

Çok önemli soru. Çevre kelimesi yeni bir kelime. İlk defa 1840 yılında ortaya çıkıyor o da maddi anlamda, ekolojik anlamda kullanılıyor. Canlı varlıkların çevresi, hücrelerin çevresi, bir annin çevresi yani bir hayvanın hayatını etkileyen tüm unsurlar. Çevre kavramı olarak Kur’an’da geçmiyor. Ama Kur’an-ı Kerim’i açın ve ilk sayfadan başlayarak okumaya başlayın. Kur’an “alemlerin Rabbine hamd” ile başlıyor. Tabiat veya bugün çevre dediğimiz şeyler için “alem” kelimesini kullanıyor. Alem demek, işaret ve sembol; yani kendisinden başkasını gösteren şey demek işaret. Evet, bir tabiat var ama bu materyalist ve pozitivist felsefenin dediği gibi cansız, ruhsuz ve anlamsız değil. Kur’an’ın Hz. Peygambere vahyedilen ilk ayetinde “oku” diyor. Hz. Peygamber ümmiydi.

Bir de İslam öncesi Araplar “rab” kelimesini ev hanımı olarak yani evin işlerini düzenleyen, evin her türlü ihtiyacına koşan anlamında kullanırken, Kur’an “rab” kelimesini alemleri yaratan ve evrendeki her şeyi düzenleyen anlamında kullanıyor. Kur’an bu ilk ayet ile zihinlerde köklü bir devrim yaptı ve her şeyi değiştirdi. İnsanın tabiata ve kendisine bakış açısını değiştirdi. İçerisinde yaşadığımız ve bir parçası olduğumuz bu alemleri yaratan ve yaratmaya da devam eden Allah’tı. Kur’an aleme, göklere, yere, göklerle arasındaki bulutlara, uçan kuşlara, anyaya, örümceğe, kısaca alemdeki her şeye sık sık vurgu yaptı. Kainat kitabını okumamız ve anlamamız istendi. Okumaktan kasıt anlamaktır. Yaratandan hareketle yaratılanı, yaratılışı anlamak. . . Mesela “rabbi’l alemin” derken Gazzali, Mevlana, İbn-i Arabi, ne anlıyordu? Öyle tefsirler yorumlar var ki insan şaşırıyor. Şaşılacak diğer nokta da bizim bunu anlayıp bundan bir çevre tasavvurunu çıkartıp dünyaya aktarmamız. Seyyid Kutub’ın Kur’an’ın Gölgesinde (fi Zilal-i Kur’an) Elmalı’nın Hak Dini Kur’an Dili ya da Said Nursi’nin Risale-i Nurlarını okuyun benzer şeylerle karşılaşacaksınız. Tüm bu kitaplarda ve klasik kaynaklarda derin bir çevre tasavvuru var. Çevre madem bu kadar Allah’ın

ilmini, kudretini, iradesini, cemalini, celalini gösteren adeta bir sergi yeriye bunun tahrip edilmesine bir Müslüman nasıl seyirci kalabilir? Kur’an sayfasi yırtılırken seyirci kalmayıp tepki gösteren Müslüman, hayatın kaynağı olan sular sanayi atıkları ile zehirlenirken, ormanlar tahrip edilirken; her biri Allah’ın yaratmasının mucizeleri olan hayvan türlerinin nesli tükenirken seyirci kalıyor. Kanun parasını ödediğim sürece bana suyu neden boş yere harcadığını ve israf edildiğini sormasa da Allah soracak. Hz. Peygamberin ilahi adaletle ilgili uyarısı açık ve net: “Ahiret günü o kadar şiddetli olacak ki, boynuzsuz koyun boynuzlu koyundan hakkını alacak.” Bu hadis-i şerifi bilen Müslümanın çevresi ile ilgili ilişkisini düşünmesi, titremesi lazım. Hayvanlara karşı, tabiata karşı sorumluluğumuzdan dehşete düşmemiz lazım. Daha önce de söylediğim gibi Allah Rahman suresinde dört defa “mizan” kelimesini zikrediyor. Burada evrensel ve toplumsal adalet ve dengeye vurgu var. Günlük hayatta da tartarken dikkat etmeliyiz. Günlük hayatta yaptığımız ölçü evrensel ölçü ve adaletle, yani mizan üzerine oturmalı. Batı felsefe geleneğinde buna “tabii hukuk” deniyor. Yani doğadan hareketle hukuku inşa etmek. Ama İslam hukukunda Allah, kâinata

yarattığı dengeye vurgu yaparak hayatımızı düzenlememizi bizden istiyor. Kainattaki her şey Allah’ın takdiriye onun cemalinin, celalinin, doksan dokuz isminin tecellisiye bizim bu tecelliyi muhafaza etme görevimiz var. Müslüman çevrecinin temel amacı bu. Bizler bakmadığımız zaman ilgisiz kalıyor ormanlar. 10 milyon tür var şu an dünyada. Bizim akaidimize göre bu kainattaki her şeyi Allah yarattı. Bu on milyon türü yaratan Allah. Bizim bilinçsiz, şuursuz, sınırsız tüketimimiz sonucu her yıl bu türlerden yaklaşık 10 bin türün nesli yok oluyor. Adeta Allah’ın varlığının işaretleri, belgeleri ve simgeleri yok ediliyor, siliniyor ve Müslümanlar sessiz ve ilgisiz. Şunu da ifade edeyim: Çevreyi esas tahrip eden fakir ülkeler değil zengin ülkelerdeki aşırı tüketim ve aşırı sanayileşme. Bunun için fosil yakıtları azaltalım, Allah’ın yarattığı alternatif enerji kaynaklarını keşfedelim diyorum. Rüzgar enerjisi, Güneş enerjisi, Nükleer enerji bütün bu kaynaklar üzerine araştırmalar yapalım. En önemlisi ise öncelikle tüketimimize bir sınır koyalım. Her şeyin sınırlı olduğu bir sitemde, sınırsız tüketim mümkün değil. Param olsa da Müslüman olarak, bir çevreci olarak istediğim kadar tüketemem. Allah’ın buyruğu açık ve net: “Yiyiniz, içiniz, israf etmeyiniz.”(Araf:31) Çünkü Allah müsrifleri sevmez. Buradaki israf

kelimesine genel anlamda baktığımızda Allah, aşırı tüketenleri, nimetlerini israf edenleri sevmez diye anlayabiliriz. İsrat kelimesini bu şekilde anladığımızda, İslam çevre anlayışının diğer bir hükmü de çıkmış oluyor. Yani bu alemleri belli bir düzen, anlam ve gayeyle yaratan Allah’tır. Allah mutlak varlık olduğundan, O’nun yarattığı her şey sınırlıdır. Birçok Müslümanın tüketim ve daha iyi yaşamak söz konusu olduğunda tıpkı Batıyı taklit ederek, onlar gibi tüketici olmak istediğini görüyoruz. Birçok İslam ülkesindeki hükümetler de ne kadar enerji ve su tasarruf ettikleriyle değil de, ne kadar çok tükettikleriyle övünüyorlar. Ne kadar su veya enerji tükettiğimizle değil tasarruf ettiğimizle övünmeliyiz.

Biz Müslümanlara sorulan soru şu olmalı: “Siz neden enerjiyi, suyu, tabii kaynakları çok verimli kullanıyorsunuz israf etmiyorsunuz?” Biz de demeliyiz ki: “Bu, bizim inancımızın bir gereği.” Ama maalesef şu an olması gerektiğinden çok uzağız. 19. yüzyıla kadar Müslümanın çevresi ve bütün canlılarla ilgili bakış açısı ve tüketim ahlakı çok olumuydu. Benim arşivimde bu konuda birçok örnek var. Mesela 18.yy.da, 19.yy.da İstanbul’u, Bursa’yı, Kahire’yi, Şam’ı ziyaret eden Avrupalı bir seyyahın ilk dikkatini çeken Müslümanların hayvanlara olan şefkati, merhameti, sevgisi kadar, Müslümanların suya olan saygısı, suyu satmaması, her köşe başında bir sebilin akması ve göçmen kuşları için yapılan vakıflardı. İslam medeniyeti bütün bir hayatı kucaklıyordu. Fransız diplomat, tarihçi ve edebiyatçı Lamartine’in (ö.1869) İstanbul’u ziyaret ettiğinde hayret ve biraz da hayranlıkla şunları yazıyordu: Müslümanlar “... canlı ve cansız mahlukatın hepsiyle iyi geçinirler: Ağaçlara, kuşlara, köpeklerle, velhasıl Allah’ın yarattığı her şeye hürmet ederler; bizim memleketlerde başı boş bırakılan veyahut eziyet edilen bu zavallı hayvan cinslerinin (türlerinin) hepsine şefkat ve merhametlerini teşmil ederler. Bütün sokaklarda mahalle köpekleri için muayyen (belirli) aralıklarla su kovaları sıralanır; bazı Türkler, ömürleri boyunca besledikleri

güvercinler için, ölürken vakıflar kurarak, kendilerinden sonra da (bu hayvanlara) yem serpilmesini sağlarlar.” Modernleşme adına ulus devlet zihniyetiyle Müslümanların çevreyle bağları gevşedi ve koptu. Dikkat ederseniz siyasi konulara girmiyor; sadece çevre penceresinden olayla anlamaya çalışıyorum. Çevreyle ve tabiatla bağımızı kaybettik. Yani Müslüman tabiattaki güzelliğe bakıp Allah’ın celalini, cemalini görmüyor; hissetmiyor. Ben yıllardır çevre felsefesi dersi veriyorum. Bu dersin bir parçası olarak öğrencilerime bir ödev veriyorum. Verdiğim ödev de öğrencilerimin bir parka gidip orada gördüklerinden hareketle ne hissettiklerini yazmaları. Benim öğrencilerimin hepsi de Müslüman çocuklar. Genellikle cevapları şu oldu: “Gittik, geldik hocam. Hiçbir şey hissetmedik. Her şey her zamanki gibi.”

Bir Müslümanın tabiata bakışı böyle olamaz. Kur’an’ın penceresiyle aleme bakan 18.yy. tasavvuf şairi Abdülgani Nablusî çok farklı bir alem görüyor: “Lütfen, kainat kitabının sayfalarına/ sayfalarına dikkat kesil. Çünkü o, sana mele-i alâ’dan gelen mektuplardır.” Böylece kainattaki, etrafımızdaki alemdeki her şey bir mektuba bir satıra bir yazıya dönüşüyor. Kainat hikmet dolu koca bir kitap oluyor. Hatta biz bu pencereden baktığımız zaman Kur’an’a saygı gösterdiğimiz gibi kainat kitabına da aynı şekilde hürmet etmemiz ve korumamız gerekir. Çevreye derin bir kavrayışla anlamdan, ona hürmet etmeden, onu koruyamayız. İnsanlar sevdikleri şeyleri korurlar.

Yanlış anlaşılacak istemem: Biz çevreciler kalkınmaya karşı değiliz. Müslümanların ekonomik gelişmeleri, zenginleşmeleri, iyi bir hayat yaşamalarını biz de savunuyoruz. Ancak Müslümanın kalınma anlayışı Batıdan farklı olmalı; tüketim anlayışı da Müslüman olmayan birinde farklı olmalıdır. Allah’ın nimetlerine hamd ve şükür temelli bir kalkınma ve tüketimden söz ediyorum. İsratı reddeden, serveti putlaştırmayan; yoksulu, garibani unutmayan, bencilliği, hazza esir olmayı reddeden

bir anlayıştan bahsediyorum. Kur’an’ın ifadesiyle: “Hem bu dünyanın iyiliği, hem ahiretin iyiliğini” (Bakara: 201) hedeflemek. Biz bu sorumlulukla hareket etmeliyiz. Hayat sadece bu dünyadan ibaret değil ki.

Bana sık sık “Neden Türkiye’de çevreye en çok solcular sahip çıkıyor” diye soruluyor. Solcu ve seküler çevreci dosaların diğer dünyaya inanmadıkları için haklı olarak, var olan tek dünyalarına dört elle sarılıyorlar. Ben takdir ediyorum açıkçası onları. Ama Müslüman gençlerin Allah’ın yarattığı ve bizlere emanet ettiği çevreyi ve içindeki her şeyi büyük bir şevkle korumalarını; çevreyi tahrip eden aç gözlü yerli ve yabancı şirketler banışıl ve sicil bir ruh ile “dur” demelerini isterim. Bu dünya Allah tarafından yaratılmış ve biz insanlara emanet edilmiştir. Her şeye, öncelikle de suya sahip çıkmalıyız. Su olmazsa hayat olmaz. Su kaynaklarımız sınırlı, suyu verimli kullanmak zorundayız. Abdest alırken suyu israf edemiyorsak, başka kaynakları da israf etmememiz lazım.

17-18 Ağustos 2015’te İstanbul Bilgi Üniversitesi’nde İslam İklim Değişikliği Uluslararası Sempozyumu’nu düzenleyenler arasındasınız. İklim değişikliği hususunda biz Müslümanlara düşen görev ve sorumluluklar nedir?

Bu beyannameyi internetten bulabilirsiniz. Türkçe tercümesini de ben yaptım. 2015’te Paris’te dünya iklim zirvesi yapıldı. Paris’e giderken hiçbir Müslüman ülkesinin iklim değişikliği hakkında görüşü olmadığını fark ettik. Diyanet’e sorduk: “Türkiye’nin böyle bir görüşü var mı?” Meğer bizim de yokmuş. Bunu üzerine düzenlediğimiz toplantıya Diyanet İşleri Başkanlığını da davet ettik ama toplantımıza gelmediler. Diğer İslam ülkelerinin de bir görüşü yoktu. Biz Müslüman çevreciler harekete geçtik ve İstanbul’da bir sempozyum düzenledik. Bu sempozyuma Seyyid Hüseyin Nasr sağlık problemleri sebebiyle video-konferans ile katılabildi. Bütün Müslüman ülkelerden temsilcileri çağırıldı. Bir de diğer dinlerden

temsilcileri çağırdık. Onlar da bizlere, düşüncelerimize ve yaptıklarımıza tanıklık etsinler diye. Hz. Peygamber'in dediği gibi "hepimiz aynı gemideyiz". Dünya denen gemi batarsa, hepimiz batanz!

Sempozyumdan önce Müslüman çevreciler olarak deklarasyon metnine son şeklini vermek için kendi aramızda saatlerce, günlerce tartıştık. En sonunda bir metin üzerinde ittifak ettik. Aramızda Müslüman çevreci hanımlar da vardı. Bu özellikle bizim için bir avantajdı. Kadınların temsil edilmediği ve katılmadığı bir etkinlik veya çözüm eksiktir. Müslüman çevreci hanımların da katılımı bizi daha da güçlü kıldı. Çok güzel katkılar yaptılar. Öğrendiğimiz bir şey de medyanın uluslararası medyanın ilgisiydi. "Batı medyası, İslam konusunda ön yargılıdır" falan diyoruz. Haklı olduğumuz yerler var. Fakat iyi şeyler yaptığımızda bunu yazan bir Batı medyası olduğunu da gördük.

Deklarasyonu yayınlarken "Biz Müslüman çevreciler olarak şunları düşünüyoruz: "Bu kâinata sizin iklim ve ekoloji dediğiniz her şey Allah tarafından yaratılmıştır. Gerek iklim değişikliği olsun, küresel ısınma olsun, diğer çevre sorunları olsun bu sorunlar bütün dünyayı etkiliyor. En çok da fakir, gelişmemiş veya gelişmekte olan Müslüman ülkeleri etkiliyor. Biz bu konuda Müslüman siyasiler, devlet başkanlarına, akademisyenlere, iş adamlarına, topluma ve dünya toplumuna aşağıdaki hususları beyan ediyoruz."

Kur'an'dan ve sünnetten istifade ederek oluşturduğumuz metni dünyaya duyurduk. O hafta, dünyanın en önemli haber kanalları ve dergileri beyannamemize yer verdi. The Guardian gibi solcu bir gazete, Nature dergisi bizim metnimize yer verdi. Nature dergisi, Darwinci bir Amerikan dergisi. Dinle alakalı -Hristiyanlıkla ilgili bir şey de olsa- basmazlar. Hristiyanlığı da takmıyorlar. Ama çevre konusunda bizim yazdığımız deklarasyona tam bir sayfa yer ayırdılar. Mesajımız bir anda tüm dünyaya yayıldı. Biz Müslüman çevreciler olarak o kadar fazla toplantıya davet edildik ki altından kalkamaz hale geldik.

Birleşmiş Milletler Çevre Toplantısı 11-

14 Mart 2019 tarihlerinde Kenya'nın başkenti Nairobi'de düzenlendi. Deklarasyonunu hazırlayan ekip olarak biz de davetliydik. Orada Birleşmiş Milletler, Müslüman ülkelerin çevre bakanlarına şu soruyu sordu: "Sizin 2030 ve 2050 için sürdürülebilir çevre politikanız var mı?" 57 İslam ülkesinin hiçbirinin böyle bir politikası yokmuş. Yani, hep günü kurtarmaya çalışıyoruz. 2050 senesinde su kaynakları ne olacak? Canlıların nesli ne olacak ya da ne kadar hayvanın nesli tükenecek? Çocuklarımız ve torunlarımız nasıl bir dünyada yaşayacak? Bu soruları ve sorunları kendine dert edinen bir Müslüman bir hükümet olmadığını gördük. Daha sonra 2030 ve 2050'ye dair somut bir politikası olmayan İslam ülkelerine "Geleceğe dair sürdürülebilir bir strateji belgesi hazırlamaları" tavsiye edildi. Bu görev de bizim ekibe verildi. Endonezyalı çevreci bir arkadaşım 57 Müslüman ülkesi için sürdürülebilir çevre stratejisi belgesini hazırladık ve İslam İş Birliği Teşkilatına teslim ettik. Müslüman Ülkeleri Çevre Bakanlarının Ekim 2019'da Fas'ın Başkenti Rabat'ta yaptıkları toplantıda da kabul edildi. Hayatımda yaptığım en önemli işlerden bir tanesi de bu metni hazırlamaktır. Hazırladığımız metne siyasiler ne

derece uyar veya uymaz bu onların sorunu. Ben bir akademisyen olarak sırf bu metni hazırlamak için iki ay gibi bir vaktimi verdim. Ben görevimi ifa ettiğim için en azından vicdanım rahat. Torunlarım ve torunlarınız için iyi bir şey yaptığımı düşünüyorum

Hocam peki şu an kaç İslam ülkesinin 2030 ve 2050 için sürdürülebilir stratejik çevre politikası var?

Daha önce sistemli bir strateji belgesi olarak yoktu. Şimdi var. Bu sebeple, hazırladığımız metinde her şeyi ayrıntılı olarak izah ettik ve toplumdan her kesimi zikrettik. Dolayısıyla toplumdan her kesim çevreciliğe dahil olmalı. Mesela camilerin çevreci olması lazım. Endonezya'da bunun bir prototipini yaptılar. Bu prototipte abdest aldığı suyun bir damlası dahi israf olmuyor. Bahçe sulamak başta olmak üzere başka amaçlarla kullanılıyor. Abdest suyu kullanılmış su olsa da kirli su değil. Bunun gibi daha birçok çevreci uygulama yapılabilir. Mesela bizim eski camilerimizde kuş yuvaları var. Medeniyetimizdeki şefkatin, sevginin tezahür etmesi lazım. Doğal kaynakların kullanımı da dahil biz bütün bu enerji politikasının kültürel boyutlarını da düşünerek yani eğitim,

teknoloji boyutunu düşünerek 60 sayfalık bir metin ortaya koyduk. İslam ülkelerine sadece bu metni özümsemek ve uygulamak kaldı.

Biz Müslüman gençlere çevre duyarlılığı kazandırabilecek ya da bu hususta bilgi edinimini sağlayacak kitap, makale ve film önerileriniz var mı? Bizler bu duyarlılığı nasıl artırabiliriz?

Bu konuda daha önce de söylediğim gibi siz gençlere önerebileceğim ilk kitap, Harvard Üniversitesinin yayınladığı İslam ve Ekoloji kitabı (Oğlak Yayınları, 2007). Ayrıca Seyyid Hüseyin Nasr hocanın "Tabiat ve İnsan" kitabı. Türkçe tercümesi var, birkaç baskısı yapıldı. Bu konuda aslında çok güzel makaleler var. Mehmet Bayraktar hocamızın İslam ve Ekoloji kitabı var. Benim yeni kitabım yayınlandı "Çevre, İnsan ve Sorumluklarımız" adında. Kitabımın sonuna İslam ve Çevreyle ilgili hemen hemen tüm kitap ve makaleleri koymaya çalıştım. Şunu da söyleyeyim Hristiyan, Budist, Hindu çevrecilere bakınca açıkçası ben kendimi eleştiriyorum. Çevre hakkında çok harika ve herkesin anlayabileceği seviyede kitaplar yazamadık. Benim çalışmalarımın çoğu İngilizce. Birçoğu da akademik dille yazılmış olduğu için gençler biraz sıkılabilirler. Çalışmalarımı daha geniş kitlelere ulaşabileceğim bir formatta yeniden kaleme alıyorum. Bu sene bir-iki

tanisini inşallah yayınlamaya muvaffak olabilirim. Böylece çevre bilincine gençlerin daha fazla katılımına katkı yapmış olacağım. Gençlerimizin iklim değişikliği, küresel ısınma ve çevre sorunlarına kendileri, çocukları ve torunları için sahip çıkmaları lazım. Gaziantep'te bir Suriyeli 'ye gence sormuştum: "Gelecekle ilgili ne düşünüyorsun?" Verdiği cevabı, o günden beri hiç unutmadım "Benim yarın ne yiyeceğim belli değil. Yarın yemek yiyebilir miyim ondan da emin değilim. Ne geleceği? Benim için gelecek diye bir şey yok. Onu siz düşünün." Evet bazı temel ihtiyaçlarımız var. Sorumluluklarımız, sorunlarımız olabilir ama bir taraftan da kendimiz ve geleceğimiz için "Nereye gidiyoruz?" sorusunu sormalıyız. Allah'ın yarattığı bu tabiata karşı ilgisiz olmamamız lazım. Solcuların, Marksistlerin sahip çıktığı kadar hatta onlardan daha fazla bizlerin sahip çıkması lazım çevreye. Dahası çevreyi korumak için onlarla birlikte çalışmayı öğrenmeliyiz. Memleketimizin çok muhtaç olduğu barış ve kardeşlik ruhuna büyük bir katkı yapmış oluruz.

Hz. Peygamberin gemi metaforuyla anlatmaya çalıştığı şu olay bizler için hikmetlerle ve yol haritalarıyla doludur: "Bir gemide bir grup, yolculuk yapmaktadır. Grubun bir kısmı geminin güvertesinde yolculuk yaparken bir kısmı da geminin alt tarafında

yolculuk yapmaktadır. Alt taraftakiler susayınca yukarı çıkıp su çekerler. Tabii üsttekilere sıkıntı vermektedirler. Geminin alt tarafında yolculuk yapan biri der ki: 'Şu geminin küçük bir yerini delelim de suyumuzu denizden alalım.' Halbuki üst taraftakiler o adama mani olmazlarsa bütün gemi batacaktır." Dolayısıyla dünyanın neresinde olursa olsun, yaşanan bir sıkıntı hepimizi etkiliyor. İzmir'de olan hortum Türkiye'de daha önce görülmemiş bir şey. Karadeniz'deki sel felaketleri hakeza. İnsanlar doğal felaket deyip hemen unutuyor. Halbuki BM Hükümetlerarası Panelde çalışın binlerce bilim insanın ortak kanaati: Günümüzde yaşadığımız ve adına doğal felaketler dediğimiz olayların çoğunun asıl sebebi insan; insanın doğayı bilinçsizce ve egoist bir anlayışla kullanması ve tahrip etmesidir.

Kur'an bize ısrarla "düşünmez misiniz?" diye soruyor. Rum suresinde 41. Ayette Allah diyor ki: "İnsanların yapıp ettiklerinden denizlerde ve karalarda düzen bozuldu. Fesat çıktı ortaya." Bütün bunları bir çevreci olarak düşündüğümüzde bizlere çok görev düştüğünü görebiliyoruz. Hayvanları, kuşları, ormanları ve gelecek nesilleri ahlaki bir sorumlulukla düşünmek zorundayız. Maksadımız torunlarımıza sağlık ve huzurla yaşayabilecekleri; dünyanın güzelliklerini paylaşabilecekleri bir miras bırakmak. Çok teşekkür ederim.

ÇEVRE SORUNLARI VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ÜZERİNE FİLMLER

Bu liste, çevresel bozulmaları etkileyen kurmaca veya gerçek hikayelerden oluşmuştur.

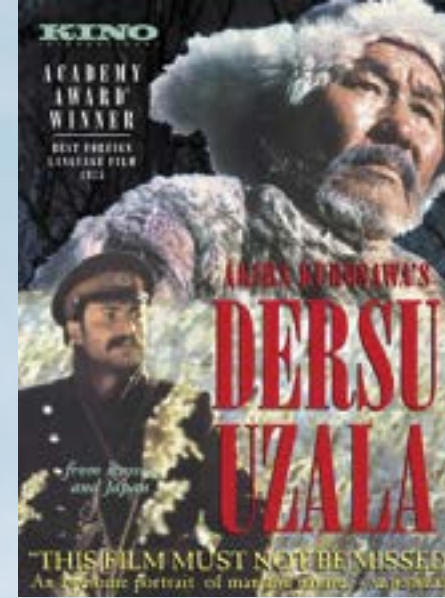
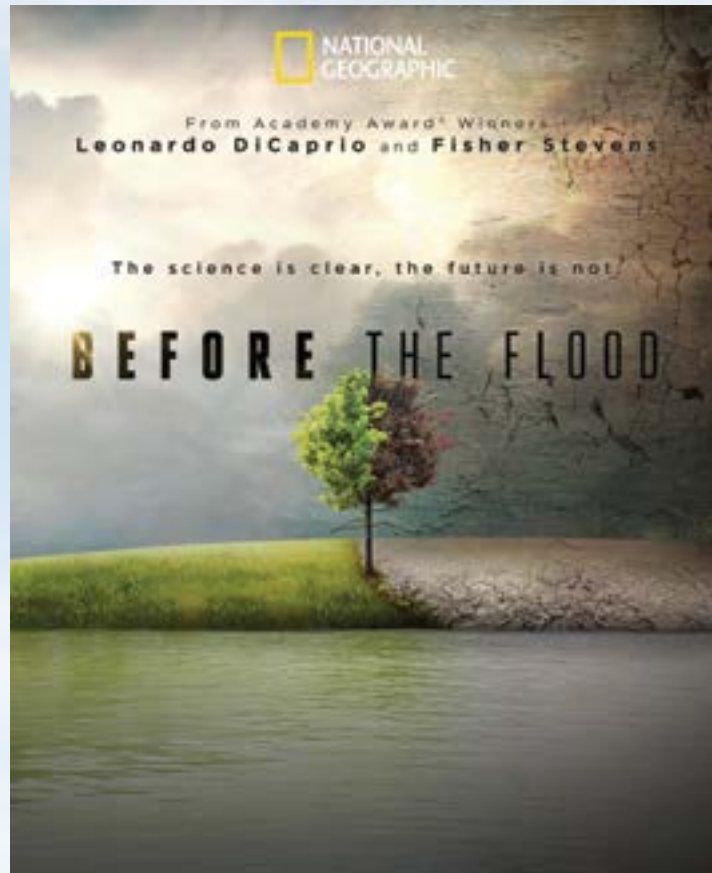

SOYLENT GREEN

Yıl 2022, New York City'de hava kirliliğinin neden olduğu küresel ısınmadan dolayı bütün doğal kaynaklar yok olmuştur. 40 Milyon insan açlıktan ölmek üzereyken Soylent şirketi yeni gıda ürünü olan Soylent Green'i piyasaya sürer. Polis dedektifi olan Thorn, vahşi bir şekilde öldürülen Soylent şirket yetkilisi William R. Simonson cinayetini araştırması için görevlendirilir. Araştırma sırasında şirket ve yeni ürünleri Soylent Green hakkında korkunç gerçeklerle karşılaşır ve bunları açığa çıkarmak için mücadele eder.

BEFORE THE FLOOD (2016)

Before the Flood, Fisher Stevens'in yönetmenliğini yaptığı, iklim değişikliği hakkında bir belgesel. Leonardo DiCaprio, Papa, Obama gibi farklı figürlerin bir araya gelip konuştu belgeselde dünyanın çeşitli yerlerinden iklim değişikliği örnekleri de sunuluyor. Herkes bu belgesi izlemeli ve küresel ısınma hakkında bilgi sahibi olmalı diye düşünüyoruz.

DERSU UZALA

1975 yılında Akira Kurosawa'nın Sovyet Rusya'nın teklifi üzerine çektiği çevre koruma temalı filmidir. Vladimir Arsenyev'in anılarının derlenip, Rusların sponsorluğu sayesinde çekimleri tamamlanan film, Moskova Şenliği'nde Büyük ödül ve 1976 yılında Akademi ödüllerinde En İyi Yabancı Film Oscar'ını kazanmıştır. Rusya'nın Doğu Sibirya bölgesindeki arazilerin topografik haritasını çıkarmak için görevlendirilen bir grup Rus askerinin, görev sırasında vahşi doğada yaşayan Dersu Uzala isimli ihtiyar Japon bir adamla karşılaşır. Dersu Uzala, araştırmacılara insanın ait olduğu yerin doğa olduğunu ve ona verdiği tahribatı anlattığı çevre koruma temalı filmidir.

THE DAY AFTER TOMORROW

2004 yılında çekilmiş ABD yapımı çevre koruma temalı filmidir. Yönetmen koltuğunda Roland Emmerich oturmaktadır. Başrollerinde Dennis Quaid, Jake Gyllenhaal, Emmy Rossum ve Sela Ward yer almaktadır.

İklim bilimcisi olan Jack Hall, Antartika'da büyük bir buzulun koptuğunu fark eder. Farkında olmadığı şey ise bu kopuşun daha büyük bir doğal afetin sebebi olmasıdır. Üç haftadır aralıksız yağın yağmur ve tüm Dünya'da oluşan bir dizi felaket olayları başlamıştır. Dünya buzul çağına girmektedir ve insanlar güneye doğru daha sıcak ülkelere toplanmaya başlar. Jack ise New York'ta mahsur kalan arkadaşlarını ve oğlunu kurtarmak için hayatını tehlikeye atmayı göze almıştır.

AN INCONVENIENT TRUTH (2006)

ABD Başkan Yardımcısı yapmış olan çevreci Al Gore'un küresel ısınmaya dikkat çekmek üzerine yürüttüğü kampanyasının belgeseli, bu çevre sorununun düşündüğünüzden çok daha büyük olduğunu fark etmenizi sağlayacak. Belgesel, bilimsel ve harekete geçirici olması kadar, Melissa Etheridge'in "I Need to Wake Up" şarkısı ile de dikkat çekici.

KALPLERİ ARINDIRAN VE DİRİLTEN ŞEHR-İ RAMAZAN

Başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluş olarak müjdelenen Şehr-i Ramazan'ın mahiyeti ve bize öğretmek istedikleri üzerinde gelin birlikte düşünelim.

✍ Hatice Fahrinnisa Kaykı

Şehr-i Ramazan'ı bizlere seçen, Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla başlayalım.

Hakikatini son nefesimize kadar üzerimizde yaşatacak, takva üzere bir hayat sürmemize sebep olmak ister Şehr-i Ramazan. Bu yüzden başı rahmet, ortası mağfiret, sonu da cehennemden kurtuluştur. Elde tutulamaz kor gibidir ayların efendisi. Kendi ateşiyle nefsin hararetini söndürür. Öfkenin, sabırsızlığın boynunu keskin ve parlayan bir kılıç gibi vurur. Oruç ve diğer ibadetlerle Allah'a yönelen müminler günahlarından temizlenir, bilinçlenir. Hem fiziksel hem de iman ve ahlak yönü ile keskinleşir. Böylelikle

doğruyu yanlıştan ayırmayı da yine kendi isminin manasıyla kalplerimize duyurur.

Şehr-i Ramazan yaz sonunda güz mevsiminin başlangıcında yağıp yeryüzünü tozdan temizleyen yağmurdur. "Allah'ım beni hatalarımdan yağmur, kar ve dolu ile yıka" diye dua eden sevgili peygamberimizin (sav) heyecanla beklediği, o gece cennetin süslendiği sayılı günlerdir. Su ve buz pek şiddetli olan cehennem ateşinin hararetini keser. İşte bu dua üç vakte işarettir. Yıkama geçmişe ki rahmettir, haldeki temizlik hazır vaktedir. Bu, mağfirettir. Uzaklaşma da istikbale yol, cehennemden kurtuluştur.

İsmi Allah'ın isimlerinden olduğu için Peygamber Efendimiz (sav) sahabe efendilerimizi özellikle uyardığı ve Şehr-i Ramazan dediğimiz bu kutsi ay için Rabbimize şükürler olsun. Şehr-i Ramazan içinde sabır, terk etmek, tefekkür, iç disiplin sağlama, zamanı iyi kullanma gibi derslerin bulunduğu bir okul gibidir. Bizi tertemiz kılmak, yakınlık bahşetmek için verilen çok önemli bir lütuftur. Kısacık bir zaman dilimi gibi gelir bize ama bir ömürlük sır saklıdır. İçinde Kadir Gecesi saklıdır.

O Kadir Gecesi ki bin aydan daha hayırlıdır. Bir ömürden daha hayırlıdır. Ramazan ayı, insanlara yol gösterici,

doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır. İnsanlara hidayet rehberi olan, onları doğru yola götüren ve hak ile batılı birbirinden ayırt edici ölçütler içeren Kur'an bu ayda indirilmeye başlanmıştır. Oruç bize bu ay için farz kılınmıştır. Oruç, nurani, ruhani bir ibadet olup kul ile Allah arasında özel bir sır mahiyetindedir. Sahurda edilen niyet ile başlayan rahmet, oruçlu olunan vakit affa, akşam iftar ile bayram sevincine dönüşür. Gündelik yaşamımızda çoğu zaman beden güçlenip ruha hâkim olur. Nefsin istekleri haddi aşar duruma gelir. Gönül ve akıl körlüğüne sebep olur. Bedeni ve nefsi güçlü hâle getirmek ise hâkim engeldir. Tıpkı bedenimizi güçlendirdiğimiz gibi ruhumuzu da güçlendirdiğimiz mevsimdir Şehr-i Ramazan. Bu rahmet mevsimi, ruhumuzu besler, kuvvetlendirir. Diğer taraftan bedenî ve behimî arzuları besleyen gıdaları azalttığımız için cismani yönümüzde latifleşmeye başlar, cismani tarafımızı da zayıflatır. Az yemek, az uyumak ve az konuşmak ruhani yönümüzü güçlendirir ve nefse hâkim kılar. Kul, Esmâ tecellilerini izlemeye başlar. Namazı ve En-Nur Esması tecellisi ile manevi bir yükselişe eren kul zekâtı ile El-Kuddûs isminin tecellisine mazhar olur. Böylece zekât ile hem malını hem de nefsini temizler. Çünkü kulun bu âlemdeki tek amacı Allah'ın sıfatlarını bilmek, O'nun zuhur mahalli olabilmek için tertemiz olmaktır. Allah'ın halifesi olmak O'nun isim ve sıfatlarını hakkıyla yani kendi potansiyelini açığa çıkartmakla mümkündür. Oruç tutan kul ise Es-Samet ismine muhataptır. İşte o zaman kişi bilir ki yemekten, içmekten ve cinsel ilişkiden münezzeh olmak Allah'a aittir. Çünkü Allah, hiçbir şeye muhtaç olmayan, herkesin muhtaç olduğu Es-Samet'tir. Bunu yüreğinden hisseden, elindeki nimetlerin Allah'a ait olduğunu ve acizliğini fark etmiş

bir kulda da El-Muhiy ve El-Mümit isimlerine muhatap olur. Allah'ın nimetleri olmadan yaşamının imkânsız olduğunu, açlığı yaşamak suretiyle tecrübe eder. Böyle bir insanın dünya görüşü de olaylar karşısındaki algı ve tepkileri de farklılaşır.

Oruç, Allah'a vasil edecek yolda ağırlıksız yol almak gibidir. Zira, yolcunun ne kadar çok eşyası varsa o kadar yavaş ilerler. Ağırlıksız olmak demek ise oruca riyanın kanşmasıdır. Niyet gizlidir. Tutulan oruç gizlidir. Sürekli kurulu bir bağ bulunur ve "Her nerede olursanız olunuz O, sizinle beraberdir. Allah yaptığınız her şeyi görmektedir." (Hadîd s.4) ayetinin farkındalığını yaşar.

Şehr-i Ramazan'ın bizlere öğretmek istediği en önemli konulardan biri de merhamettir. Bu yüzden oruçlu zamanlarda bereket ve güzellikler artar. Açlığı ve susuzluğu deneyimleyen insan, Allah'ın nimetlerinin olmadığı zamanlarda ne hâle düşeceğini düşünür ve daima O'na şükreder. Zira oruç; açlık ve acizliği tattırarak aç ve muhtaçların halinden daha iyi anlamayı sağlar.

İmam-ı Gazali'ye göre oruç, sakınma ve terktir. Bütün ibadetler halkın gözü önünde olurken, oruç kul ile Allah arasında bir sırdır. Kulun derununda sabırla ve ancak Allah için ifa edilir. Bu sabır ve terkin sonucunda Mevlâna Hz. kulun manevî görüşünü artırdığını, gönlünün gözünü açtığını Divan-ı Kebir'inde zikreder. İmsakte niyetimizin sebebi de budur. İmsakte yemeğe ve içmeyi terke niyet eden oruçlu mümin, ismi yükseklik anlamına gelen orucu hakkıyla yerine getirdiğinde amelde kemal mertebesine erer. Çünkü oruç İbn-i Arabi Hz. göre benzerliği ortadan kaldırma özelliğine sahiptir ve manevi bir zevk hâlidir. Mutasavvıflara göre hakiki

oruç, ancak bütün azalarla tutulan oruçtur. Orucun en ideali ve ulaşılmaya çalışılması gerekeni budur. Her bir eklemizin için bir sadaka vardır diyen peygamberimiz (sav) insanın üzerindeki yükümlülüğü organlarına bölerek umumi bir hâle getirir. Nasıl ki namaz, sadaka ve zekât her bir organ için geçerli ise oruç da tüm uzuvlarımız ile yapmamız gereken bir ibadettir. Bu şekilde tüm organlar da ilahi emre ve yasağa uyar. Böyle bir oruç Salihlerin orucudur. İslam âlimlerine göre, nefsin orucu yemeklerden ve haramlardan uzak durmaktır. Kalbin orucu, dünya işleri ile meşgul olunurken dahi Allah'ı unutmamak ve bir unutma olmamasıdır. Ruhun orucu ihtirası terktir. Aklın orucu duyguların efendisi olabilmektir. Gözün, çirkin ve istenilmeyen şeylerden korumak, kalbi meşgul eden ve Allah'ın zikrinden alıkoyan şeylere bakmamaktır. İmam Gazali ise dilin orucunu şöyle tanımlar. Dilini hezeyan, yalan, gıybet, koğuculuk, fahiş konuşma, galiz konuşma, kavgâ ve riya ile konuşmaktan korumak; aynı zamanda dili sükût etmeye zorlamak, Allah'ın zikri ve Kur'an tilâvetiyle meşgul etmektir.

Rabbimiz, cümlemize Ramazân-ı Şerîf'in kadrini ve kıymetini idrak ettirsin. İbadetlerimizi tüm uzuvlarımız ile yapılan salih amellerden eylesin ve Şehri Ramazan'ın bereketiyle artırarak kabul buyursun.

Âmin...

RAMAZAN ve Müsiki

Bir toplumun içinde yaşadığı müzik, o toplumun karakterini, ahlâkını, örf ve âdetlerini yansıtan bir ayna gibidir. Bu vesile ile Ramazan ve müsikîyi Ahmeş Şahin ile konuştuk.

 Ahmet Cihan Zivalı

Hocam, öncelikle okurlarımıza kısaca kendinizi nasıl tanımlarsınız?
Ben Ahmet Şahin 1982'de Konya İmam Hatip Lisesinden mezun oldum. Daha sonrasında Türk müsikîsi devlet konservatuarına girip Niyazi Sayın hocanın ney talebesi oldum. Önce İzmir radyosuna girip oradan da İstanbul radyosuna geçtim. 2018'de TRT İstanbul radyosundan emekli oldum. Bununla birlikte zaman zaman çeşitli televizyon programları ve

muhtelif mekânlarda konserlerimiz oluyor. Burası atölyemiz, dinle neyden sanat atölyesi. Burada ud, ney, tanbur, kemençe yapımı hem de dersleri var. Aynı zamanda öğrenci yetiştirmeye gayret ediyoruz.

Müsikî ile tanışmanız nasıl oldu, Tekke müsikî çalışmalarına nasıl yöneldiniz?
Konya İmam Hatip Lisesindeki yıllarımda ney ile yakından tanışmış oldum. Bizim orta kısımda müzik dersleri, Lise kısmında da eğitsel kollarda müzik kolundaki

hocamız Zekâi Kaplan'dı. Zekâi Kaplan hocamız sayesinde ney ile tanışmış oldum. Daha sonra yine İmam Hatip'teki yıllarımda Neyzen Sadrettin Özçimi'nin çalıştırdığı Konya Büyükşehir Belediyesi Türk müsikî topluluğuna devam ettim. Dolayısıyla müsikînin içine girmiş oldum. İmam-Hatip'ten mezun olduktan sonra İstanbul Teknik Konservatuarına girdim. Dediğim gibi orada diğer derslerin haricinde Niyazi Sayın hocanın Ney talebesi oldum.

“MÜSİKÎ TEKKELERDE ZİKİR ARALARINDA ZİKİRİ COŞTURMAK, GEREKEN HAZZI FAZLASIYLA ALABİLMEK İÇİN; İBADETTE, NAMAZDAKİ KIRAATTE KULLANILMIŞTIR. RAMAZAN'DA KULLANIMI DA BU ŞEKİLDEDİR.

Malumunuz Tekke müsikîsi dini müsikînin bir bölümüdür. Dinî müsikî aslında müsikîmizin temelindedir. Çünkü müsikî kültürümüzü, repertuarımızı, tarihimizi oluşturan üstatlara baktığımız zaman bunların hepsi değilse de çoğu tekke mensubudur. Bunlar ya şeyhtir ya dervıştır, hocadır, hâfızdır veyahut imam ya da müezzindir. Böyle olmayanlar da bir şekilde onlardan faydalanmış, beslenmiş, talebesi olmuş kişilerdir.

Müsikî ve Ramazan ayını nasıl bir ortak noktada bağdaştırmak Ramazan ayının ruhuna uygun düşmektedir?

Az önce de belirtmiş olduğumuz gibi Tekke müsikî müsikîmizin temelindedir. Ecdadımız müsikî ile eğlenceden ziyade nefsi terbiye etmeyi amaçlamıştır. Müsikînin güzel ve ahenkli nağmelerini bunun için kullanmışlardır. Dolayısıyla tekkelerde müsikî, vasıta olarak kullanılmıştır. Müsikî tekkelerde nerelerde kullanılmış: zikir aralarında zikri coşturmak, gereken hazzı fazlasıyla alabilmek için; ibadette, namazdaki kıraatte kullanılmıştır. Ramazan'da kullanımı da bu şekildedir. Bütün namazlarda kullanılmakla beraber bilhassa teravihlerde kullanılmıştır. Ramazan'da özellikle teravih namazlarında kullanımı düzene sokulmuş, makamlarından faydalanılmış, sınıflandırılmış bu

şekilde yararlanılmıştır. Dolayısıyla Ramazan denilince orucun haricinde akla gelen şeyler nedir? İbadet, Kur'an değil mi? Kur'an müsikîsiz okunmuyor. Efendimiz (s.a.v) bir hadisinde "seslerinizi güzelleştiriniz" buyurmuştur. Çünkü güzel sesle okuduğumuz zaman haz alıyoruz. Yani başkası için değil, haşa Allah-u Teâla bu sestem hoşlanacak değil. Okuduğumuz Kur'an hoşumuza gidiyor. Hazzı alıyoruz ve bizim bu hâlet-i rûhiyemizden dolayı Cenabı Hak bizim adımıza seviniyor ve sevabı bunun için veriyor. Kuran'ı güzel sesle okuyoruz müsikî, ezanı güzel sesle okuyoruz müsikî, salâyı güzel sesli okuyoruz müsikî, Ramazan'da teravihlerde, sahurdan, imsaktan önce temcîdler okuyoruz müsikî, ramazanda mukabele okuyoruz

müsikî. Yani aklınıza gelebilecek her şeyi güzelleştirmek için müsikî kullanılır. Tıpkı müsikîde olduğu gibi güzel şeyler bize Cenab-ı Hakkı hatırlatır ve ona yaklaştırır.

Müsikînin kaynağı ilâhîdir. İlâha, yüce olana ulaşmak için kullanılmıştır. Güzel bir çiçek gördüğümüz zaman bile onun güzelliğinden "Rabbim ne güzel yaratmış" diyoruz, bir başka güzellik gördüğümüz zaman Cenab-ı Hakkı hatırlıyoruz. Bunun için nağmelerle müsikîde de böyledir. Eskiler müsikîyi tarif ederken Derûnumuzdaki ihtizâzâtın ve kalbi temayülâtın ahenktar nağmelerle beyanı ve il'ânıdır demişler.

Tekkelerde konu ilahi aşktır. İlâhi aşkın müsikî ile anlatılması İnsanın ruhunu etkiliyor ve

aşkıni ziyadeleştiriyor. Eskiler bu konuda mûsikî aşkın aşkıni; fasıkın fiskını arttırır demiştir. Kalpteki meyl neyse odur. Kalpte fisk varsa mûsikî fasıkça kullanıldığı zaman fasıkın da fiskını arttırmış olur. Bu kullanıma bağlıdır. Mûsikî ile ne yaparsan odur. Misal arabaya binip günah işlenen yere gidersen fiilinden dolayı günah işlemiş olursun; arabaya binip hayır işlemeye gidersen, fiilinden dolayı sevap işlemiş olursun. Araba bir şey kazanmaz yani. Mûsikîyi fesada alet ettiğimizde mûsikînin suçu yoktur. Mûsikîyi Allah'ın nimeti olarak addedip güzele kullanmak gerekir. Mûsikî için hüsnü isti'mâl gerekir. Sûi isti'mal her şeyde olduğu gibi mûsikîde de haramdır. Mûsikî helal mi haram mı? Haram olan mûsikî değil senin mûsikîyi araç olarak kullanmış olduğun fiilindir. Cenab-ı hak mûsikî helâldir yahut haramdır dememiştir. Ne ayetlerde ne hadislerde bundan bahsedilmemiştir. Çünkü mûsikî araçtır.

Enderun usulü teravihlere Enderun mektebinde başlanmıştır. Daha sonra başta tekkeler olmak üzere her yere yayılmıştır. Makamların etkilerini de göz önünde bulundurduğumuz zaman en etkilisidir. Alınan zevki gönle, ruha ulaştıran en güçlü yöntemdir. Mûsikînin bu tarz etkilerinin olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Çünkü kendimde mûsikî ile uğraşıyorum. Asırlarca mûsikî ile tedavi yöntemleri kullanıldı. Mûsikîmizde dış ağrısını bile geçirebilecek derecede bedene, gönle ve ruha etki eden makamlar vardır.

Enderûn usulü teravihte namazla, ibâdetin kendisiyle ve sıhhati ile ilgili bir şey yoktur. Ancak güzel nağmeler bizleri etkilemektedir. Kılınan namaz yine namazdır. Nağmeler bizim Cenab-ı hakka olan sevgimizi ortaya çıkartır. Mûsikînin güzelliğinden, güzel etkisinden ahenkli, ölçülü seslerinden dolayı bizler cezbe

“
MÛSİKÎYİ ALLAH'IN NİMETİ OLARAK ADDEDİP GÜZELE KULLANMAK GEREKİR. MÛSİKÎ İÇİN HÜSNÜ İSTİ'MÂL GEREKİR. SÛİ İSTİ'MAL HER ŞEYDE OLDUĞU GİBİ MÛSİKÎDE DE HARAMDIR.

geliyoruz. Çünkü Cenab-ı Hak kâinatta ölçüsüz, ahenksiz hiçbir şey yaratmamıştır.

Biz 2010 senesinde İstanbul kültür başkenti çalışmaları içinde Enderun usulü teravih ve Cumhur müezzinliği isimli çalışmayı sunmuştuk ve kabul edilmişti. Ramazan'ın her gecesi İstanbul'un büyük bir camisinde uyguladık ve çok büyük bir ilgi gördü. İnsanların çok olumlu tepkileri olduğunu gördük. Daha önce hiç bu kadar zevk alarak teravih kıldıklarını bizimle paylaştılar.

Uzun süreden beri Enderûn usulü teravih bilinmemesine rağmen mutlaka teravih namazlarında aralarda salat-ı ümmiye, ihlâs-ı şerîf, vaaz veya değişik temcîdler okunur. Çünkü “teravih” “dinlenmeler, rahatlamalar” demektir. Namazın adı değil uygulamanın adı teravihtir. Namaz Ramazan ayının nâfile bir gece namazıdır.

Efendimiz (S.A.V.) yaptığı için sünnettir. “Teravih” namaz aralarındaki molaların ismidir. Günümüzde Enderûn usulü teravih unutulmuştur ama dinlenmeler unutulmamıştır. Yurdumuzun her bölgesinde her yörenin geleneklerine göre bu dinlenmeler (teravih) muhtelif şekillerde değerlendirilir.

Eski zamanlarda bu fâsılalarda şerbet dahi dağıtılmış. Peygamber Efendimiz Ramazan'da Ashab-ı Kirâma birkaç gece mola vererek namaz kıldırması. Namaz aralarında ashaba sohbet ediyordu. Ashab-ı Kiram peygamber efendimize soruyor: “Bu nasıl bir namazdır Ya Resûlullah”? Peygamber efendimiz de “Bu Teravihtir” buyuruyor. Yani bu efendimizin bir sünnetidir. Onun için biz de sünnet namazdır diyoruz. Efendimiz teravih namazını kıldırırken bunu Ramazan ayının nâfile ibadeti olması hasebiyle yapıyor. Daha sonra

Peygamber Efendimiz farz ibadetle karışmasını önlemek için sünnet olan nâfile ibadet teravih namazını kıldırması. Artık sonradan farzla karışması gibi bir durum yoktur. Bu tür namazların imam eşliğinde kılınması daha kolay ve akıcı olmasını sağlarken bir de mûsikî ile süslediği zaman daha etkili oluyor.

Ramazan ayı denilince Karagöz Hacivat oyunları akla gelen bir başka husustur. Orhan Gazi zamanında Bursa'da yaşamış, ariflerden bir zât olan Küşteri Hazretleri, bu gölge oyununun mucididir. Dünyanın bir perde bizlerin de orada rabbimizi tanımakla meşgul olan oyuncular olduğumuzdan hareketle böyle bir eğlence ortaya çıkarmıştır. Kısa geçiyorum; bununla birlikte içerisinde mutlaka mûsikî vardır. Yine Karagöz Hacivat orta oyunundaki mûsikîde eğlence olmakla birlikte hikmetli sözler olan eserler ortaya konulmuştur. Karagöz oyunları tekke mûsikîsi değildir. Neden diyecek olursak: Direkt ilâhî aşktan veya peygamber aşkıdan bahsetmiyor. Karagöz Hacivat oyunlarında hikmetli sözlerle mûsikînin nağmelerinden istifade ediliyor. Karagöz perdesinde iki kişi atışıyor. Ancak yanı sıra aralarda da güzel şeylere vurgu yapıp nasihatvârî ifadeler kullanılıyor. Bu sırada mutlaka perde gazeli denilen beyitler de okunuyor. Tabii o zamanlar şimdi okuduğumuzda ağır gelebilecek şeylerin anlaşılabilir olduğunu aklımızdan çıkarmamamız gerekiyor.

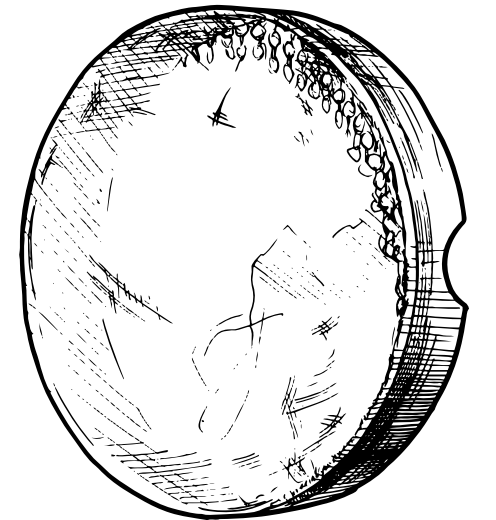
Bezm-i hestîde kurulmuş zill-i hikmet perdesi Gösterir nakş-ı ezelden sun'-ı kudret perdesi sözünde ifade edildiği üzere varlık âleminde yani yaratılıştaki bezm, o mecliste kurulmuş zill-i hikmet perdesi; (Zill: göz, Hikmet: anlamlı olan ifadeler) hikmetlerden oluşan ve gölge gibi bizim önümüze gelen bu perde, bu kainat, varlık alemi, dünya v.s. var edildiğimiz

zamanda Cenâb-ı Hak tarafından belirlenmiş diyor. (Cenâb-Hakk) ezelf nakışları, tezyînâtı Kudretinin sanatının perdesinden göstermektedir. Yani daha sunumun başında Allah'ın sözüyle başlayarak, çizgiyi belirliyor ve ona göre temâşâsını ediyor. Her gazel de buna benzer ifadelere yer veriliyor.

Ramazan ayına mahsus tekke mûsikîsi ile cami musikisi arasındaki farkları nasıl tanımlarsız?

Dini mûsikîde ve tekke mûsikîsi içerisinde de düşünebileceğimiz kameri ayların taşıdıkları manaya göre sınıflandırılmış eserler vardır. Meselâ ilahiler; Rebî'ül-evvel, Rebî'ül-âhir ilahileri. (Böyle kameri aylar çift çifttir) Muharrem, safer birinci grup, Rebî'ül-evvel, Rebî'ül-âhir ilahileri ikinci grup, Cemâziyel evvel, Cemâziyel âhir üçüncü grup. Recep, Şaban, Ramazan ayları; bunlar genellikle üçü birlikte düşünülüyor. 3 aylar gibi kabul edilir ve onların hazırlayıcısı Recep ardından Şaban sonra Ramazan. Şevval, Zilkade Zilhicce de bir gruptur. Bunlar içerdikleri manaya göre örneğin: Muharrem ve safer, ma'lum Muharrem'deki Kerbela hadisesi ön planda olur, ondan bahseden ilahiler ve ehlibeyt sevgisi olan ilahiler Rebî'ül-evvel'e kadar böyle okunur, devam eder. Efendimizin doğumu mevlit kandili olduğu için Rebî'ül-evvel Efendimizle alakalı ilahiler ve tevşîhler okunur. Rebî'ül-ahir de bu aynı manadaki ilahiler devam eder. Cemâziyel evvel, Cemâziyel âhir aylarında küçük tevbe, büyük tevbe denilen aylar oluyor. Tevbe, istiğfar, ifadeleri çok olan eserler okunur, icra edilir. Yani gelenek olmuştur. Bunlar böyle olacak diye bir şart yok ama böyle yapılır. Recep ayında ne var, Miraç Kandili var. Bunun için Miraçtan bahseden ve yine buna bağlı olarak Peygamberimiz ile alâkalı eserler yani tevşîhler, ilahiler daha çok kullanılır. Şaban ilahi aşkın ön planda olduğu Allah

aşkıni konu alan eserler icra edilir. Ramazan da ise Ramazan geldi merhaba denir. Önce ramazan geldi efendim Kur'an ayı geldi. Ramazana merhaba diyen eserler, “Merhaba ey mah'ı mübarek Merhaba; merhaba ey şehri gufrân merhaba”, gibi böyle ifadelerin olduğu eserler okunur. İlk 10 gün bunları okuma ve böyle merhabalar ile devam eder. Ondan sonra orta kısımda af ve mağfiret ilahileri çok olur. Hani başı rahmet, ortası mağfiret, sonunda cehennem azabından halas olma manasını, af ve mağfiret ilahilerini ikinci kısımda son kısımda da af ve mağfiret ilahileriyle birlikte yine ilahi aşk ve elveda. Elveda diye ramazandan uzaklaşılacağı için hüznün yaklaşması ifadesiyle eserler okunur. Bayram yani Şevval ayı yaklaşırken de bayrâmiyyeler, sevinç, sürûr ifâde eden ilâhiler okunur. Bunların içinde asıl bayramın Cenâb-ı Hakk'a kavuşulduğu zaman olduğu vurgulanan ilâhiler, bayram salâları vardır. Teravih aralarında okunan veya meşk için okunan eserler, yani tekkeler de zaten meşk edilen eserlerdir. Her zaman belirli günlerde tekkelerde zikir aralarında okunduğu gibi, zikir haricinde de sohbet meclislerinde veya ibadet aralarında okunabilir. Eskiden mûsikî meşkinde tekkeler konservatuar gibidir. Bilhassa mevlevî tekkeleri yani mevlevîhanelerin farkı şu: ney, kudüm, rebâp gibi böyle

enstrümanların da kullanılmasıdır. Bunun dışında diğer tariklerde en fazla ney vardır. Yani fazla saz kullanmazlar. Bendir kullanırlar. Tekkedeki vurulan daha geniş olan ve zincirlerin halkaları olan bendire mazhar denir. Bunun dışında eser meşki yapılan yani usul öğrenilen ilahiler ve eserler vardır. Yahut eserleri meşk etmek, öğrenmek için eserler vardır. Nasıl öğrenilir? Eğer Recep ayındaysa Miraçla ilgili, Rebî'ülevvelse Efendimiz'le, Ramazan ise ramazanla ilgili ilahiler gelir ve burada onlar meşk edilip çalışılır. Aynı zamanda câmide de aynı şeyler uygulandığı için teravih aralarında bu ilahiler meşk edilir. Camiler ise sadece ibadet yeridir, ayrıca en fazla sohbet, vaaz yeri olur. Hatta böyle dünyaya müteallik işler bile mütalaa edilmiş. Câmi' toplanma demek zaten. Yani mescid sadece namaz içindir. Tekkede ise ilâhî aşkı meşk edebilmek için mûsikî eğitimi veriliyor. Tekkelerde ilahî aşka nasıl kavuşulur bunun

talimi yapılır. İlâhî aşkla ilgili yol gösterici rehberin olan şeyh o makamdaki kişi, sana şu kadar zikredeceksin bu kadar tesbih çekeceksin yani yapabiliyor musun, yapamıyor musun, istidâtın var mı yok mu diye senin maneviyatını ölçer. Cenab-ı Hakk'a, onun gerçek sevgisine ulaşmak için tekkede mûsikî veya zikirlerle eğitiliyor. Mûsikîden zevk alıyorsun ama ilerde mûsikî olmasa da zevk alabilecek misin? Şu sestem (masaya vurarak) kendinden geçebiliyor musun? Geçemiyorsun. Bize bir şey ifade etmiyor ama Hazreti Mevlânâ çekiç sesinden dahi semâ' etmiştir. Semâ' dinlemektir, onu dinleyerek çekicin sesiyle semâ'

“

MESCİD SADECE NAMAZ İÇİNDİR. TEKKEDE İSE İLÂHÎ AŞKI MEŞK EDEBİLMEK İÇİN MÛSİKÎ EĞİTİMİ VERİLİYOR. TEKKELERDE İLAHÎ AŞKA NASIL KAVUŞULUR BUNUN TALİMİ YAPILIR.

etmiştir. Mesele, her zerrede var olân tesbihâtı işitebilmek. Nedir o? “Yerde ve gökte ne varsa hepsi Allâh'ı tesbih etmektedir” deniliyor âyet-i kerimede. Zerreden kürreye her şeyde hep aynı hareket var. Sağdan sola, Kâ'be'deki gibi, semâ'daki gibi dönmektir. Bu hareket mevcûdâtın hâl lisaniyla zikridir. İşte mûsikîdeki gaye bu zikri, tesbihâtı dinleyebilmektir. O hâle bizi getirmek o tekkenin görevidir. Câmi'de ise mûsikî ibâdete yöneliktir. Yani tekke işi kolay bir iş değildir. Kolaymış gibi zannediliyor ama tekkeye girmek yeterli değildir. Öyle bir şey yok, daha yeni başlıyor. Hoca-talebe ilişkisi içerisinde talebe, derviş her şeye dikkat etmelidir. Orada da dışarıda günlük hayatında da dikkat etmelidir. Orada derviş olacağım, dışarı çıkınca dervişliği unutacağım, bu da olmaz. Bunlar zor işler.

Dini mûsikîsinin ramazana özgü şekillerini hem tekkelerde hem camilerde okunan ortak icralar bağlamında nasıl değerlendirebiliriz?

Tekkelerde meşkini camilerde ise uygulamasını yapıyorsun. Dediğim gibi yani önce tekkelerde bu neşet ediyor, çoğalıyor ve camilere, değişik yerlere, konaklara yayılıyor. Konağı olanlar bu işleri konaklarda yapıyor. Yani teravihte topluyor hafızları, cemaati, tanıdıkları, eşi, dostu; fakirleri giydiriyor. Ramazan'da her gece teravih kılınıyor bu ihsanlar, ikramlar yapılıyor.

TOHUM VE İNSAN

İnsan ve tohum arasındaki ilişkiyi daha önce düşünmüş müydünüz? Düşünmediyseniz, gelin bu muazzam ilişki üzerinde birlikte düşünelim.

 Damla Güler

Her insan bir tohumdur. Belki daha önce defalarca duyduğum ancak tam anlamıyla düşündüğümde farklı anlamlar yüklediğim cümle. İnsan ve tohumun somut anlamda ilk çağrışımları farklı olabilir ancak anlam dünyamızda tekrar gözden geçirelim. İlk olarak tohumu ürün almak üzere toprağa ekilen, yeni bir bitki oluşmasını sağlayabilen tane olarak açıklayabiliriz. Tohum kendisiyle birlikte toprak, su ve güneş gibi birçok kavramı da beraberinde çağırır.

Benim için bu kavramlarla içe içe büyümüş olmak birçok gözlemi de beraberinde getiriyor. Köyde yaşayanlar ya da bahçe ile ilgilenenler toprağa göre bir yaşam tarzı belirler. Bir gelenek haline gelen birçok alışkanlıkla birlikte yaşarsınız. Bunlardan bir tanesi de ata tohum geleneğidir. Tohum toprağa atıldıktan sonra sulama ve bakımı ile birlikte ekdiğiniz ürünü hasat edersiniz ancak bazı sebzeler tam olgunlaşmasına rağmen toplanmaz bekletilir. Öyle ki çekirdekleri bir hayli büyümüş bundan dolayı yenilmeyecek olarak toplanır. Bir sonraki yıla tohum ayırmak isteyenler birkaç ürünü bu şekilde bırakır. Bu çekirdekler ya da sebzelerin

taneleri saklanır, her yıl o bahçeye yeni bir tohum almadan aynı ürün için tohum atılır. Bu tohumlar öyle ki komşuların birbirine ikramı, teşekkür mahiyetinde verdiği değerli bir hediyeye dahi dönüşür. İlk anlamına baktığımızda aslında sadece bir bitkinin gelişmesi için toprağa atılan bir tane gibi görünse de altında birçok anlam taşıdığını söylemek mümkün. Bir gelenek olarak özellikle kırsal alanlarda devam ettirilmekle birlikte son yıllarda bu geleneğe olan hassasiyet artmış durumda. Kentsel bölgelerde de tarımla uğraşmaya devam bazı kişilerin bu konuya dikkat ettiği biliniyor. Ata tohum meselesi özü değiştirmeyen, toprağını değiştirmeyen, yeni dönemde birçok müdahaleye rağmen korunmuş bir değerdir. Bazı köy pazarlarında alışveriş yaparken satıcıya bunu sorarsanız ata tohum olduğunu söylemekten gururlandıklarını da görürsünüz. O ürünün tadının, lezzetinin ve renginin hatta çürümesine neden olan etkenlerin bile bir nedeni vardır. Birçok etkenden bahsederken şunu da atlamamak gerekir ki bu durumda bir inanç vardır. Bir tohumu toprağa attıktan sonra sizin yapabileceğiniz şey beklemektir. Bu anlamda sabrı öğrenirsiniz. Bir tohumdan bir

tane ürün elde edebileceğiniz gibi tanelerce ürün elde etmek de mümkündür. Burada da bereketi öğrenirsiniz. Bir tohumun saklanırken bozulmadığını, toprağa atıldığını, önce kendi tohumunu sonra toprağı aşarak geldiği son halini görerek de muhakkak tefekkür etmeyi öğrenirsiniz. Bir tohumla başlayan serüven sonunda birçok düşünce sizi buluverir. Peki insan nasıl tohumdur? Tıpkı az önce tohumdaki gibi insan kendinden önceki neslin devamıdır. Doğduğu yerin özelliklerine, toprağına göre beslenir. O toprakta gördükleri onun suyu ve güneşi olur. Sonunda ise o kültürün inanç, değer, davranış ve inançları ile bir ferd olur. Sosyal bir varlık olan insan tüm bu etkileşimleri ile yeniden kendi serüvenine başlar ve devam eder.

Kendini tanımanın doğada birçok yolu vardır. Bu nedenle son zamanlarda modern sistemin dayatmalarından kaçmak isteyen birçok insanın toprakla iç içe olmak istediğini, her şeyini bırakarak buralara yerleştiğini görüyoruz. Bu bir kendini arama, içine yönelme ve öze dönüşün başlangıcıdır. Sevgili okur, kendi içimize yönelerek çıktığımız bu yolculuğun ilk durağı tohum olabilir belki de..

CAFER BAYAZIT YILDIRIM HOCA İLE SÖYLEŞİ

“ORUÇ, İNSANI FITRATINA YAKLAŞTIRIYOR!”

Arif Akdaş

Malum Ramazan ayına yaklaştık. Modern dünyada manevi değerler bile piyasanın bir parçası halinde geldi. Ramazan'ın manevi iklimini, her şeyin maddileştiği bir dönemde tam anlamıyla nasıl idrak edebiliriz?

Maddenin değerlerimizi esir aldığı bu iklimden, gönül dünyamıza yönelerek felah bulabiliriz. Zira maddenin içinde yaşadığımız ve bundan sıyrılmayacağımız bir hakikattir. Fakat bu madde kavnozunda kendimizle baş başa kalmayı başarabilmek manevi iklimi girmemizi sağlayacak en mühim unsur olacaktır. İşte bu noktada ruhumuzla inzivaya çekilmemiz gerekir. Bunu başarabilirsek Ramazan'ın o tatlı hazzını ve güzelliğini tatmış oluruz. Velhasıl, maddenin tahakkümü içerisinde ne denli kendimize yönelebilirsek, o nispette istifade eder ve Ramazan'ın esas manasını, taşıdığı cevherlerin kıymetini anlarız. Bir yiğın kavramın içerisine inşa edilen ifsat edici mana bombardımanının içerisinde aslımızı, cevherlerimizi yakalamamızı sağlayacak olan yegâne metot, iç âlemimize yönelmemizin önündeki engelleri kendi irade kuvvetimizle bertaraf etmektir. Ramazan'a has ibadetlerden olan itikâf, bu teklifi idrak etmemiz için en ayırt edici amellerden biridir. İtikâf, tüm maddi alandan sıyrılıp kendi iç âlemimize çekilmek, cevherimizi müşahede etmek ve kendi içimizdeki birçok madeni keşfedebilmemiz için bir fırsattır.

Ramazân'ın bereketinden, sabrından kısaca Ramazan'ın güzelliklerinden en güzel şekilde nasıl faydalanabiliriz?

Allah Teâlâ Ramazan-ı Şerif ile oruç ibadetini vesile kılarak Müslüman olmanın hayat içerisinde ne denli bir keyif ve kalite sunduğunu bizlere göstermektedir. Büyüklerin “eline, beline ve diline sahip ol!” deyişindeki hikmete binaen bu kontrolü kendi bünyemizde tahakkuk ettirdiğimizde bize verilen maddi ve manevi nimetleri müşahede etmemiz daha kolay olmaktadır. Oruç, insanı fitratına yaklaştırıyor. Doğumundan bu yana çevresinden, nefsinden ve yetiştiği kültür atmosferinden aldığı zararlı tesirlerle birlikte iç ve dış âlemi sarsılan insana bir fabrika ayarı yapma imkânı sunuyor. Öfkesini, gazabını, şehvetini, açgözlülüğünü kısacası ahlaki mekârımı tamamlama yolundaki tüm engelleyici unsurlara adeta bir zincir vurarak asil olana yaklaştıran bir ibadet mevsimi... Modernitenin tıka basa yemeyi ve şişkin mideler ile gezmeyi, güzellik ve maharet olarak gösterdiği bir çağda asıl marifetin ve nimetin açıklıkta, yeteri kadar yemede olduğunu tüm

hakikatiyle meydan yerine seren bir ibadet mevsimi...

En önemlisi de Ramazan ayını nispeten daha verimli ve faydalı geçirip bayram ertesinde Ramazan'dan üstümüze hiç iyi bir alışkanlık kazanamamış olarak çıkma problemi herhalde. Ramazan'ın, kalan 11 aya da sirayet etmesini nasıl sağlayabiliriz?

“Nefsini bilen Rabbi'ni bilir!” kelamının rehberliğinde Ramazan-ı Şerif bizlere bir yandan talim yaptırırken, bir yandan da nefsimizin durumunu görmemize vesile oluyor. Ramazan ayı içerisinde hal ve hareketlerine dikkat eden Müslüman, nefsini bir anlamda doğru olanı yapmaya alıştıırken, o alıştırmaya sürecinde ne denli zorlandığını, nefsinin ona nasıl muhalefet ettiğini de müşahede ediyor. Ramazan ayında yakaladığımız ibadet performansını ve ahlaki tutumu diğer aylara da sirayet ettirebilmek için, oruçluken nefsimize gösterdiğimiz muhalefeti diğer aylarda da çelik gibi bir iradeyle ortaya koymamız gerekmektedir. Tam anlamıyla şeriatın kılıcını nefsin boynundan bir an bile ayırmamak gerektiğini idrak ederek kesintisiz bir teyakkuz halinde muhalefete ve mücahede devam etmeliyiz. Evet, mücahede dedik. Son nefese kadar bitmeyecek ve bir an bile gevşemeye mahal vermeyecek bir cehd hali. Bu nokta Peygamber Efendimiz (sav)'in buyurduğu “büyük cihadın” erlerine mahsustur. O erlerden olabilmek için kavli ve fiilî dua ile her an nefis ile cihat üzere olmanın zarureti kaçınılmaz. Allah Teâlâ'nın kendisine maddi ve manevi istikamet verdiği kullardan olmak niyazıyla...

O ESKİ RAMAZAN'LAR...

Ramazân-ı Şerif olur da manisiz olur mu? Osmanlı İmparatorluğu döneminde okunan manilerden birkaçını sizlere Osmanlıcaları ile birlikte derledik.

Ahsen Gökce

Geldi mâh-ı ramazânım گلدی ماه رمضان
Şâd olup sevindi cânım شاد اولوب سويندی جانم
Ramazân-ı şerifiniz رمضان شريف
Mübârek olsun sultânım مبارك اولسون سلطانم

Güş et sadâyı bu gece گوش ايت صدا بو گيجه
Et merhabâyı bu gece ايت مرحبايي بو گيجه
Ey benim devletli efendim اي بيم دولتو افندم
Gördüler ayı bu gece گوردیلر آیی بو گيجه

Bu gece ayı gördüler بو گيجه آیی گوردیلر
Yüzlerin yere sürdüler یوزلریڭ یره سوردیلر
Donandı kandiller ile طوناندی قاندیللر ايله
Câmîler ziynet buldular جامعلر زینت بولدیلر

Alaylı olsun alaylı آلایلی اولسون آلایلی
Tepsisi olsun kalaylı تپسی اولسون قالایلی
Zeytinyağı bolca olsun زیتون یاغی بولجه اولسون
Yimesi olsun kolaylı ییممسی اولسون قولایلی

Ne uyursun ne uyursun نه او یورسون نه او یورسون
Bu uykudan ne bulursun بو اویقودن نه بولورسون
Al abdesti kıl namazı آل ابدستی قیل نمازی
Cenneti alay bulursun جنتی آلایلی بولورسون

Bu gece on altı sayı بو گيجه اون آلتی صایی
Gidiyor ramazan ayı گیدیور رمضان آیی
Yeniçeri padişahdan ییڭیچری پادشاهدن
Aldı bugün baklavayı آلدی بوگون باقلایه پی

Gecelerin ayazına گيجهلریڭ آيازینه
Baklavanın beyazına بقلایه نڭ بیاضنه
Gül suyundan abdest alın گول سويیندن ابدست آلیڭ
Buyurun bayram namazına بویورون بایرام نمازینه
diyerek de ramazan ayı uğurlanırdı. دییهرک ده رمضان آیی اوغورلاتیردی

Ulu Cami direk ister اولو جامع دیرک ایستیر
Söylemeye yürek ister سويلمیه یورک ایستیر
Benim karnım toktur ama بيم قارنم طوقدرا ما
Arkadaşım börek ister ارقداشم بورك ایستیر

HIRKA-İ ŞERİF CAMİ

Peygamber Efendimizi görme şerefine mazhar olamamış ama onun sevgisini gönül sırrıyla kazanmış Üveys-el Karani Hazretlerine Efendimiz'in (s.a.v.) hediye ettiği hırka İstanbul'a emanet.

Ahmet Cihan

Değerli okurlar öncelikle Hırka-i Şerif Camii'nin yapımına vesile olan Üveys-el Karani ile Peygamber Efendimiz arasında geçen kıssaya yer vermek istiyorum. Üveys -el Karani Hazretleri Peygamber Efendimiz döneminde Yemen'in Karn köyünde doğmuş ve Yemen'de yaşamıştır. İslâm'ı anlatmak üzere Yemen'e giden Müslümanlar vasıtasıyla İslâmiyet'i kabul ettiği yaygın olan görüştür. Üveys -el Karani'nin Yemen'deyken nasıl Müslüman olduğu, Kûfe'deki hayatı, vefatı ve şahsiyetine dair hadis kitaplarında ve erken dönem kaynaklarında yeterli bilgi yoktur. Medine'ye gidip Hz. Peygamber'i ziyaret etme arzusuna rağmen yaşlı annesini bırakamamış, fakat daha sonra annesinden destur isteyip rızasını alarak kısa süreliğine izin alıp Medine'ye gelmiştir. Ancak yaşlı annesine hemen geleceğini ifade ederek yola huzursuzluk duyarak yola koyulmuştur. Medine'ye Peygamber Efendimizin evine vardığında Hz. Fâtıma kapıyı açar ve aralarında şu diyalog geçer:

"Ben, Yemen'den geldim ismim: Üveys'dir. Efendimizi ziyarete geldim."

Hız. Fâtıma, Hız. Peygamberin mescide gittiğini kısa bir süre sonra geleceğini söyledi. "O zaman arz-u hümet ettiğimi söyleyin, ben döneceğim". Nereye bastığını bir göster, diyor. Eğiliyor, öpüyor ve dönüyor. Peygamber Efendimiz eve döner dönmez kapıda Üveys -el Karani'nin nurunu görüp kimin geldiğini sorar. Bu olayın ardından Üveys -el Karani Hazretleri

Peygamber Efendimizi görme şerefine mazhar olamamış ve sahabe unvanına kavuşamamıştır. Daha sonra bu olay üzerine Hz. Peygamber Üveys el-Karani'ye, hırkasının verilmesini vasiyet buyurmuştur.

Hırka-i Şerif, Üveys -el Karani'nin vefatından sonra kardeşi tarafından devam ettirildiği iddia edilen Üveysi sülalesi tarafından korunmuştur. Üveysi ailesinin Irak bölgesinde ikamet ettiği dönemde burada meydana gelen çatışmalar dolayısıyla aile bilinmeyen bir tarihte Ziverü'l Üveysi önderliğinde İzmir Kuşadası yakınlarındaki Hacı Lolo Mahallesi'ne yerleşmiştir. XVII. yüzyılın başında Hırka-i Şerif Üveys -el Karani'nin on sekizinci kuşak torunu ve ailenin o zamanki reisi Şükrullahü'l Üveysi tarafından I. Ahmet'in fermanı gereğince Kuşadası'ndan İstanbul'a getirilir. XVIII. yüzyıl başlarında ise Çorlulu Ali Paşa'nın

yaptırdığı kâgir hücrede ramazan aylarında ziyarete açmışlardır. I. Abdülhamit 1780 yılında bugün caminin kuzey yönünde bulunan Hırka-i Şerif Dairesi veya Hırka-i Şerif Odası olarak bilinen ve tek odadan oluşan yapıyı inşa ettirerek hırkanın ilk defa özel bir mekânda ziyaretini başlatmıştır. II. Mahmut tarafından 1812 senesinde yeniden inşa edilen ve etrafındaki binaların istimlâk edilmesiyle genişletilen yapı, günümüzdeki Hırka-i Şerif Camii'nin inşasına kadar kullanılmıştır. Hırka-i Şerif Camii, Hız. Peygamber'in Üveys-el Karani'ye verilmesini vasiyet ettiği hırkanın korunması ve ziyaret edilmesi amacıyla ilk defa XVIII. yüzyılda inşa edilmiştir. Yapının bir Osmanlı mimarı olan Seyyid Abdülhalim Efendi tarafından inşa edildiği anlaşılmıştır. İlk inşasından günümüze ulaşan yapıya kadar geçen süre içinde çeşitli nedenlerle harap olan,

yeniden yapılan ve birçok onarım geçiren cami, gerek yapılaş amacı gerek plan şeması ile diğer selâtin camilerinden ayrılan ünik bir örnektir. Hırka-i Şerif Camii, son dönem Osmanlı mimarlığının özgün bir mirası olarak günümüze ulaşmıştır. İlk inşa edildiği XVIII. yüzyıldan beri Fatih bölgesinde önemli bir ibadethane olan Hırka-i Şerif Camii yıllar geçmesine rağmen önemini korumaktadır. Bilhassa ramazan ayında ziyaretçiler tarafından ilgi gören Hırka-i Şerif'in varlığı bölgedeki sosyal canlılığı her daim diri tutmuştur. Fatih'in simgesi haline gelen Hırka-i Şerif, bölgenin dini statüsünün korumasında etkili olmuştur.

AHLÂK İLMİ VE ADUDÜDDİN EL-ÎCÎ

Rabia

İslâm düşüncesinde insanın değerli bir sûrette yaratıldığı ve ademoğlunun dünyada yaşayan diğer canlılara mükerrem kılındığı kabul edilmektedir. İnsan, Hak Teâlâ'nın kendi ruhundan üflediği değerli bir varlıktır. Ancak bunun yanı sıra Kur'an'da insanın yaratılmışların en aşağısına düşebileceğine, cahil ve zalim olduğuna dair ifadeler de dikkat çeker. Çünkü insan nefsi güzel yaratılmış olmakla birlikte, kendisine irade verildiği için bu iradeyle hem güzeli hem de çirkini tercih edebilmektedir. Şems sûresinin 8. âyetinde insanın bu yönü şu şekilde anlatılır: "Nefse ve onu düzgün bir biçimde şekillendirip ona fücürünü (kötülük duygusunu) ve takvasını (kötülüğten sakınma yeteneğini) ilham edene andolsun ki nefsinin arındırıcı kurtuluşa ermiştir." İşte insanı diğer canlılardan ayırt eden şey, sahip olduğu bu çift kutuplu yapısıdır. İnsanın bu çift kutuplu yapısı, onu iyi ile kötü arasında bir tercihe zorlar. Bu tercih yapabilme gücü daima sorumluluğu gerektirir. Dolayısıyla ilâhî vahyin muhatabı, iyi ve kötü arasında tercih yapabilen insandır. İyi ve kötü arasında yapılan ahlâkî tercihin, beraberinde gerilimi de getirmesiyle insan, hayatı boyunca bir gerilim ve tercih halinde yaşar. İbrahim Halil Üçer'in söylediği gibi:

"Hayatımız, bu yüzden bir hikâyedir. Ahlâkî öznenin inşası açısından öznenin kendi hayatını bir hikâye olarak görmesi önemlidir. Yolum sonunda "İyi bilir miydiniz?" sorusuna, "İyi bilirdik!" cevabını hak etmek için hikâyemizi iyi tercihlerle doldurmaya gayret ederiz. Hak tarafından iyi bilinmek, insanlar tarafından iyi bilinmek, insanın kendisiyle ilgili

hüsnüzan sahibi olması önemlidir. Bu gerilimi kaybettiğimiz anda bu hikâye ortadan kalkar." Ancak burada önemli bir husus da İslâm ahlâkının özünü oluşturan insanın düal yapısının hiçbir zaman düalizme dönüşmemesi, insanı madde ve ruh arasındaki bir çatışmaya duçar etmemesidir. Aksine İslâmî düşüncede ruh ve beden arasında mükemmel bir uyumun, harmoninin yakalanması insanî kemâlin kendisi olarak kabul edilir. İslâm'ın ruh ve beden ilişkisiyle ilgili beraberinde getirdiği bu perspektif ahlâkî anlamda bütüncül bir kişiliği ortaya çıkarır. İslâm dünyasında ahlâk alanında yazılmış en önemli eserlerden biri olan Adudüddin el-Îcî'nin

"el-Ahlâku'l-Adudiyye"sine Taşköprizâde'nin yazmış olduğu şerhte hikmet erdeminden bahsedilirken şöyle denilmektedir: "Bilmelisin ki hikmet olarak ifade edilen yetkinlik, natık nefsin, heyulani maddeyle (yani bedenle) birlikte iken metafizik bilgilere dalıp yüce ve gerçek cevherleri mütalaa ettiği yetkinliğidir."¹ İnsan heyûlânî bir maddeye yerleştirilmiştir ve ilâhî mârifetleri, ilk nedenleri, yüce, hakiki cevherleri yani bizzat Hak Teala'nın uluhiyetini idrak etme çabası içerisine girerek bu heyûlânî maddeden

1. Taşköprizâde İsmâüddin Ebû'l-Hayr Ahmed, Şerhu'l-Ahlâkî'l-Adudiyye, çev. Müstakim Arıcı, ed. Ömer Türker, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 2014, s.50.

kurtulabilir ve hikmet olarak ifade edilen yetkinliğe ulaşabilir. İşte böyle bir noktada hikmet maddi olanı temizler, kendi rengine boyar ve kişi nesneleri Hak ile irtibatı içerisinde görmeye başlar. Bu yüzden insan, Allah'ın yeryüzündeki halifesi haline gelir. İyi ve kötü arasında seçim yapabilen tek canlı insan olduğu için ahlâk ilminin konusu, övülen ve yerilen fiillere kaynaklık etmesi bakımından insan nefsidir ve irade, özgürlük, mesuliyet ahlâkî niteleme için asgarî şartlar olduğundan ahlâkîlik insana özgüdür. Dolayısıyla İslâmî düşünce geleneğinde "Ahlâk nedir?" sorusu daima "İnsan nedir?" sorusuyla irtibatlı olmuştur. İnsan nefsinin "Bilkuvve canlı olan tabii cismin ilk yetkinliği" olarak tarif edebiliriz. Dolayısıyla ilk yetkinlik insanın var olması yani hulkur (yaratılış). Ahlâk ilminin amacı, insandaki ikinci yetkinliklerin kazanılmasıdır.

İkinci yetkinlik ise tam varoluştur. Yani hulkadaki iyilerin ortaya çıkarılmasıdır. Daha basit bir dille söyleyecek olursak ahlâk ilminin amacı, erdemleri elde etmek ve erdemsizlikten kaçınmaktır. Ahlâk ilmi, nefisteki kötü fiillerin iyiye tebdil edilmesi yönünde yapılan bir uğraştır. İnsanın doğuştan getirdiği arzu, gazap ve düşünme gücü vardır.² İnsanda bulunan nebatî nefsin sahip olduğu arzu gücünün itidalinden iffetin, hayvanî nefsin sahip olduğu gazabî gücünün itidalinden cesaretin, insanî nefsin sahip olduğu düşünme gücünün itidalinden de hikmetin sâdır olması ile insan üç temel erdemi elde eder. Ve buradan da anlaşılacağı üzere aslında tüm erdemlerin temelinde itidal yani adalet bulunmaktadır. Ahlâkta asıl

2. Bu kısım İbrahim Halil Üçer'in 2017-2018 Güz Yanyılı'nda, 29 Mayıs Üniversitesi'nde verdiği "İslâm Ahlâk Esasları" dersinde anlattıklarının özetlenmesi ile oluşturulmuştur.

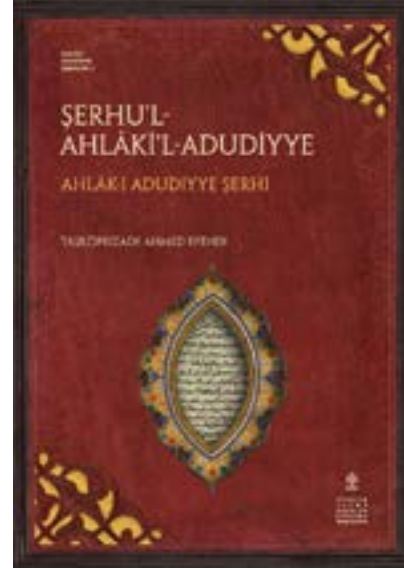

el-Ahlâku'l-Adudiyye

olan itidaldır. Bakara sûresinin 143. âyetinde “Sizler insanlara birer şahit (örnek) olasınız ve Peygamber de size bir şahit (örnek) olsun diye sizi vasat (orta) bir ümmet yaptık” denilmektedir. Ebussuud Efendi, tefsirinde vasat ümmetin “ümmeten adûlâ” olduğunu ifade eder. Yani “vasat ümmet” âdil olan ümmettir. Adalet, insanın ahlâkî eylemlerinde itidal şeklinde kendini gösterdiği için âdil ümmet iffetin, şecaatin ve hikmetin kendinde ne olduğunu insanlara gösteren ve kendinde iffeti, şecaati ve hikmeti örnekleyen millet demektir. Dolayısıyla Müslümanlar, “ümmeten adûlâ” olmaları cihetinden insanlığın tamamı için örnek olacak bir erdemler kümesinin sahibi olarak anlaşılırlar. Böylelikle ümmet kelimesinde ne kadar kuvvetli bir ahlâkî boyut olduğu da anlaşılıyor. Tüm bunlara bakacak olursak, Müslümanların ahlâk ilmine kayıtsız kalamayacağı açıktır. Pratik

felsefenin alanı olarak kabul edilen ahlâk felsefesi üzerine çeşitli eserler verilmiştir. Bu eserlerden ‘el-Ahlâku’l Adudiyye’ kendisinden sonra gelen düşünürler üzerinde önemli bir etki bırakmıştır. Eserin müellifi olan Adudüddin el-İcî’nin hayatı temel hatlarıyla şöyledir: Asıl adı Ebû’l-Fazl Adudüddin Abdurrahmân b. Ahmed b. Abdilgaffâr el-İcî’dir. 1281 yılında Şiraz yakınlarında bulunan İcî’de dünyaya gelen bilginin Hz. Ebu Bekir’in soyundan gelen bir aileye mensup olduğu düşünülmektedir. İcî’de yetiştikten sonra önce Şiraz’a, ardından İlhanlı Devleti’nin başşehri Sultâniye’ye gitmiş, burada İlhanlı veziri Reşidüddin Fazlullah’ın himayesine girmiştir. Sultâniye’de kadılık görevini yürüten İcî, hanın yanında seferlere katılan seyyar medresede de müderrislik yapmıştır. Onun ölümü üzerine yerine geçen oğlu Ebû Said Bahadır Han devrinde

“
İCÎ’NİN ESERLERİ
OSMANLI’DA UZUN YILLAR
DERS KİTABI OLARAK
OKUTULMUŞ, ESERLERİNDE
ORTAYA KOYDUĞU SİSTEM
KENDİSİNDEN SONRA
GELENLER TARAFINDAN
ÖRNEK ALINMIŞTIR.

Sultâniye’de kâdılmemâlik olmuş, daha sonra Şiraz’a dönerek burada da aynı görevi ifa etmiştir. Şiraz’a gitmesinde etkisi olan Gıyâseddin Muhammed’in âlimleri koruyan bir vezir olduğu rivayet edilir. İcî’nin “el-Fevâidü’l-Gıyâsiyye” ve “Şerhu’l-Muhtasar” isimli eserlerini ona ithaf etmesi gibi, döneminde yaşayan birçok âlimin ilme değer veren bir yönetici olması ve âlimleri himaye etmesi sebebiyle eserlerini vezir Gıyâseddin’e ithaf ettiği bilinmektedir. Şiraz’da bulunduğu süre zarfında Hâfız-ı Şîrâzî ile de görüşmüş, Hâfız Divan’ında kendisinden “bilgi ülkesinin padişahlar padişahı” şeklinde bahsetmiştir. Ebu İshak ve Muzafferîler arasında birkaç defa arabuluculuk yapma girişiminde bulunsu da başarılı olamamış, Muzafferîler Şiraz’ı kuşatınca Şiraz’dan ayrılarak memleketi İcî’e geri dönmüştür. Burada Şah Şücâ

tarafından korunan İcî, bir yıl sonra Kirman valisi tarafından bilinmeyen bir sebeple tutuklanarak Direymiyân’da hapsedilmiş ve orada vefat etmiştir.³

Kelam, usul ve dil alimi olan İcî, hem geleneği ihyâ etmesi hem de daha sonraki nesillere kendi birikimini de katarak bunu aktarmış olması açısından İslâm düşünce tarihinde özel bir yere sahiptir. Onun yaşadığı devir, eskinin yeniden tasnif edilip düzenlenerek korunduğu bir dönem olmuştur. Dolayısıyla İcî’nin de metodunda tahkik önemli bir yere sahiptir. Tahkik, kendisinden önce tespit edilmiş bulunan doğruların rasyonel bir şekilde yeniden kazanılmasının yoludur. Önceki düşüncelerden fazlasıyla istifade eden İcî kendisini bağımlı olarak da hissetmemiş, bu sebeple kendi görüşlerini de katarak önemli çalışmalar ortaya koymuştur. İslâm düşüncesi üzerinde kalıcı bir tesir bırakan İcî’nin eserleri Osmanlı’da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulmuş, eserlerinde ortaya koyduğu sistem kendisinden sonra gelenler tarafından örnek alınmıştır. Şemseddin Muhammed b. Yusuf el-Kirmânî, Sa’deddin et-Teftâzânî, Seyyid Şerîf el-Cürcânî gibi âlimleri yetiştirmiş olması kendisinin İslâm düşüncesinde nasıl bir yere sahip

3. Tahsin Görgün, “Adudüddin İcî”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, XXI, s. 410-414.

olduğunu göstermektedir.⁴

Er-Risâletü’l-Vaz’iyye, Akâid-i Adudiyye, el-Mevâkıf, Şerhu Muhtasarü’l-Müntehâ gibi çok sayıda eser kaleme almakla birlikte Ahlâk-ı Adudiyye isimli risalesi ahlâk alanının temel eserlerinden biri haline gelmiştir. Üzerine çok sayıda şerh yazılan risâle, İcî’nin “Adudüddin” şeklindeki ünvanından dolayı bu şekilde isimlendirilmiştir. Dört bölümden oluşan eserinin birinci bölümünde insan nefsinin temel özelliklerine, bunlardan doğan fazilet ve reziletler değinirken ikinci bölümde ahlâkî faziletleri kazanmanın ve reziletlerden korunmanın yollarından bahseder. Üçüncü bölüm aile ahlâkının, ev yönetiminin konu edildiği “Siyâsetü’l-menzi’l”dir. “Tedbîrü’l-müdün” yani siyaset ile ilgili meselelerin ele alındığı dördüncü bölümde, devlet yönetimi ve insanın toplumsal bir varlık olması konularından bahsedilmektedir.⁵

Kitabın içeriğine baktığımızda İcî’nin, Fârâbî’den gelen “hikmet-i ameliyye” yani pratik felsefenin üçlü taksimini devam ettirdiğini görüyoruz. Bu perspektifle baktığımızda pratik felsefenin üç kısmı vardır: Bunlardan ilki, insan nefsi ile ilgili olan kısımdır ki ahlâka karşılık gelir. İkinci kısım “tedbîrü’l menzil” olmakla birlikte aile

4. Görgün, Adudüddin İcî, s. 410-414.

5. Görgün, Adudüddin İcî, s. 410-414.

yönetimi ve iktisada karşılık gelir. Üçüncüsü ise “tedbîrü’l müdün” yani siyasetle ilgili olan kısımdır. Klasik dönemde ahlâk ilmi bu üç mevzu (yani nefsin arındırılması ve terbiyesi, iktisat, siyaset) beraber ele almıştır. Böylelikle ahlâk ilmi, hikmet-i ameliyye ile irtibatlı konuların tamamının ele alındığı geniş bir alan olarak kendisini göstermektedir. İcî, insanî yetkinliğe yani kemâle doğru giden yol olarak tanımlayabileceğimiz “ahlâk” alanına kazandırmış olduğu bu kıymetli eserle kendisinden sonra gelen pek çok âlimi de etkilemiştir.⁶

Sahip olduğu ilmi donanımın yanı sıra İslâm medeniyetinin Moğol istilası sonrasında içine girdiği sıkıntılı süreçte yaşamış olmasının onu ilim tahsil etmek, eser kaleme almak ve talebe yetiştirmek hususunda engellememiş olması da aslında Müslümanlar için güzel bir örneklik teşkil etmektedir. Bu örnekliğin daha fazla araştırma ve çalışmaya konu olmasını temenni ediyor, kendisine Allah’tan rahmet diliyoruz.

6. Tahsin Görgün, “İcî Adudüddin Kadî Ebû’l-Fazl Abdurrahman b. Rükneddin b. Abdurrahman”, Eşref Altaş (Ed.), İslâm İlim ve Düşünce Geleneğinde Adudüddin el-İcî, Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2017, s.21-76.

Hüsameddin Erdem, “el-Ahlaku’l-Adudiyye”, Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi, II, s. 14.

KALBİN SAATİ

Ömer Cömert

Geçen yıl pencereden bakarken görmüştüm onu. Bu vakitlerdi. Havanın kararmasından mı böyle gülümsüyordu bilmiyorum o da bizim gibi iftara erişmenin heyecanını yaşıyordu belki de. Yüzü solgun gibiydi ama içten içe gülümsüyordu, bunu görebiliyordum. Herhangi biri gibi bakmadım, nasıl görülmesi gerekiyorsa öyle baktım. Bu yaştaki bir kızın sema (gökyüzü) ile ne işi olurdu, edalı edalı böyle güzel böyle parıltı verici bir bakışla bakmayı öğrenememiştım oysa ki ben. O an düşündüğünü düşünmeyi çok istemiştım.. Daha sonra İhsan diye seslenmeleri duymasaydım orada daha ne kadar kalırdım bilemiyorum. Bir an silkelendim ve kendime gelmeye çalıştım. Kendime ne zaman gelmiştim, hangi hâl kendimdi benim? Hızın esir ettiği bizleri bir anlığına anda kalmamı sağlayan bir çocuk muydu? Bunu iş arkadaşımın kızı Mahinur'dan mı öğrenmem gerekiymiş bilemedim. Oysa hayatımda bilmeden hizi olmazsa olmazım kılmaştım. 'Çağın Tehlikelerine Karşı Kendini Korum' kitabında bu bahsi okumuştum oysa ki fakat bu durum için sadece bir cümle ayırmıştı yazar hanım. Psikoloji literatürü adı altında geçen kişisel gelişim kitaplarına karşı kendimi korumaya almalıyım diye düşünmüştüm o zaman.

Macit müezzinin 'Ala Rasulina Muhammedin Salâvat' derken yanıma yaklaşmıştı. Bir şey söyleyeceği olduğu zamanlarda âdetiydi bu. Bir defasında bu durumdan bahsederken insanın dostlarıyla yan yana olmasının da bir zikir olduğunu ve bunun insana nefes olduğunu söylemişti. Ve cami çocuk seslerinin ardından

mukabele saatine dek sessizliğe bürünmek için beklemeye koyuldu. Macit ayakkabıları almıştı yine ve usulca yere bıraktı giyebilmem için ve ekledi; yarın ailecek bekliyorum dostum. Metin amcayı da Nezahat teyzeyi de çok özledik. Bizimkiler de seviyor Macit'i, en çok da meczup merhametini. Ertesi gün evvelsi sene semâ kızının baktığı yerden baktım ufka, güneş batıyordu, fânî olan her şey gibi. Tam bu saatlerde insana bahşedilen ulvi bir hâl olur, çokça tecrübe etmişimdir. İçeri girdiğimiz de TV'den gelen dua seslerine bu hâl içinde amin demiştım. Yunus'un ha demeden hayran olur dediği yerde hissetmişim kendimi. Macitler Çınarlı Mahallesi'ne benim için taşınmış meğer. Babam önce refik derdi, Macit'in bende ki yeri de öyleydi, ne eksik ne fazla. Bir insanla yaşınlzla fikriniz arasında büyük farklar olmadı mı görün neler olduğunu.. Macitle dolu dolu günler yaşadık, hamdolsun. Bazıları da büyümüş de küçülmüş gibi olur bizim mahallenin hızzı/huzuru Mahinur.

Küçük alışverişlerini yapar, yemeklerde annesine yardım eder, oruç da tutardı üstelik. Bünyesi zayıf olduğundan dolayı öğle ile akşam arasını oruçlu geçirmeyi isterdi. Metropolde değildik ama yaşadığı yer kasaba gibi de değildi. Onun o özverisinde köyde yetişen bir tomurcuğun serpilış hallerini görürdünüz. Alelade bir insanın bile içini ısıtabilecek sevimlilikteydi henüz. Allah Ümmeti Muhammed'e böyle evlatlar versindi. Hep birlikte çıkmıştık teravih namazı için, teravih namazlarında camiler çocuk sesleriyle cıvı cıvı olurdu, arkadan gelen gülüşmeler beni hayli mesud ederdi fakat çok uzun sürmezdi bu durum araya giren kartmış sesler aralarında bu cıvıltıları bir anda kesmek istercesine dağılır dururdu. Bu durumu ne zaman yaşasam içim burk olur, kalbim mahzun olurdu. Neyse ki mahallemizde ki bulunan camimize yeni gelen imam bey çocuklarla yaşlıların arasını bulmak da pek mahirdi. İki hafta önceki Cuma namazında

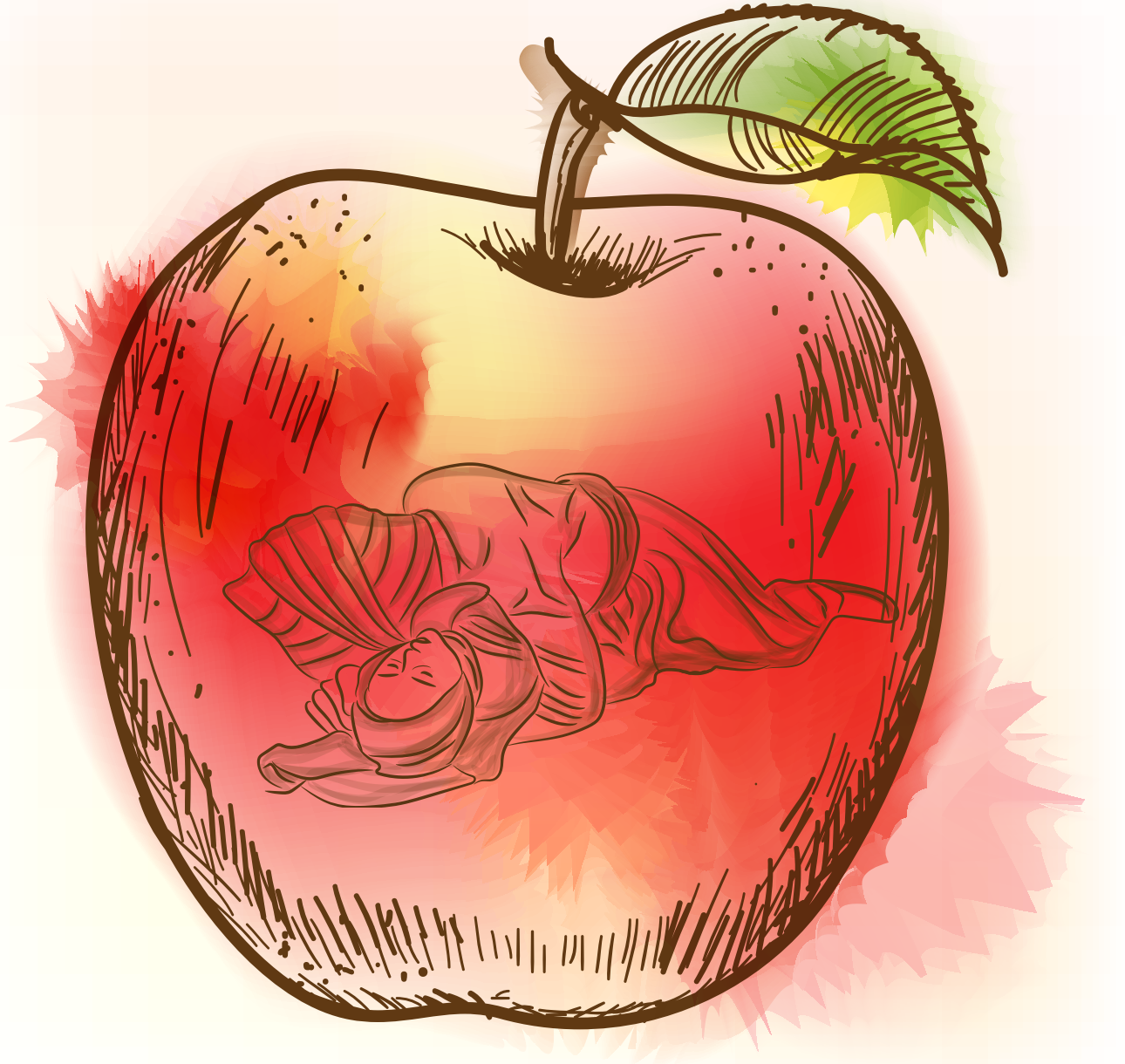
yaşanılan o tekrar ede gelen kaosta bunu çok iyi başarmıştı, ne yaşlıların kalbi burkulmuştu ne de çocuklar mahzun olmuştu. İnsan yaptığı işi önce sevmeliydi sonra da toplumunun domino taşlarını bilmeli, anlamalı sonra bir şey söyleyecekse söylemeliydi. Avluya girdiğimiz zaman Ramazan ayı münasebetiyle bu ayda olan zenginliklere ve insanın kâmil seviyeye ulaşması için önündeki sürprizlere değiniyordu Yusuf Hoca. Avluya girdiğimizde Ya Rasûlallâh! diye bir ses duyduk, devam etti. İslâmî vazifeler çoğaldı, İslâmın nafiye ibâdetleri bana fazla geldi. Bana devamlı yapabileceğim birşey bildir ki ona sarılayım dedi. Aslında sahabinin tarifi bizdik. O sebepten anlamak için daha bi kulak verdim. Devam etti.

"Dilinin, devamlı olarak Allah'ın zikri ile ıslak kalmasını sağla." buyurmuş Fahr-i Kainat efendimiz. Sahabe-i Kirâm'ın nafiye ibadete

düşkünlüğünden, bizim dünyevî menfaatler uğruna aradığımız kısa yolları, Sahabe-i Kirâm'ın Peygamberimiz'e yakınlaşmak için aradığından bahsederek sohbetine son verirken çocuklar için de onlarla bilhassa tanışmak istediğini ve namazdan sonra müsait olduğunu ekledi. Mahinur çikolatasını evde yemek için annesine uzattı (bazı kızlarımızın inatla göstermeye çalıştıkları saçlarını) terlemiş saç tellerini örtmeye çalışırken. Biz de Macitle Yusuf Hoca'nın çay teklifini geri çeviremedik, Mahinurla vedalaştım ve ona çok teşekkür ettim. Bu yaşta incelik ve hassasiyet sahibi olması beni çok sevindirdi, ayağımı yere daha bir isabetli bastım, Yusuf Hoca yanında cami cemaatinden büyüğümüz olan Yakup ağabeyle oturuyorlardı. İnsanın bu mevsimde gönlünün daha hassas olmasını ve gönlüne gelen ilham verici şeyleri yapma hususunda düşünmemekten

bahsediyorlardı. Monotona düşmekten kaçınmak için dikkatli olmalıydı diye geçirirken içimden, Yusuf Hoca'nın sadece Kur'an'ı Kerim'i anlamadan okumanın bir yerde meditasyon vesilesine dönüşebileceğine değindi. Allah korusundu diyerek Macit söze girdi. İşlerinden dolayı ibadetlerinde eksiklik gösteren kimseler oluyor, çok üzülmüyoruz. Dua ediyoruz o kardeşlerimiz için ama maalesef ki irade gösteremiyorlar ve sonuç genellikle aynı oluyor dediğinde Yusuf Hoca şöyle ekledi: Allah hikmeti dilediğine verir. Kime hikmet verilmişse, gerçekten ona çokça hayır verilmiştir. Bunu da ancak akıl sahipleri düşünüp anlar. Daha sonra bu ayetin manası üzerinde düşündük, tefsirine baktık ve o meclisten hayır üzere kalktığımız için mutmain olduk. Macitle vedalaştıktan sonra insanın gönlünde gülistan bahçeleri yeşerten Rabb'e hamdettim. Apartmanın kapısını açtığımda davulcu da sokağa girmişti. Şu maniler döküldü dilinden : Ne uyursun ne uyursun/ bu uykuda ne bulursun Al abdestin kıl namazın/ cenneti ala'yı bulursun.

ELMA KOKULU NİNNİ

33 yıl önce Irak askerleri kimyasal silah kullanarak Kürtlerin yaşadığı Halepçe kentinde binlerce sivil insanı “elma kokusu” ile ölüme gönderdi. İnsanlık tarihinin bu kara lekesini üzüntüyle anıyoruz.

Abdüssamed Akan

Kürt kültürünün önemli eserlerinden biri olan “lorî lorî” adlı ninni, yaklaşık sekiz yıl süren İran-İrak Savaşı’nın son aylarında, Irak hükümetinin 16 Mart 1988 tarihinde çoğu kadın ve çocuklardan oluşan binlerce Iraklı Kürt’ün yaşadığı Halepçe kentinde yapılan katliam üzerine yazılmıştır. Takvim yaprakları 16 martı

gösterirken Halepçe kasabasının üzerinde uçan sekiz adet MİG-23 uçağı tarafından yapılan bombardıman sırasında ortalığa keskin bir elma kokusunun yayıldığı ve çocukların kokuya doğru koştuğu görgü tanıklarınca ifade edilir. Son sözleri ‘Dayê bêhna sêva te’ yani ‘Anne elma kokusu geliyor’ oldu. Bundan dolayı Halepçe Katliamı

“elma kokusu ile gelen ölüm” olarak da bilinir. İnsanlık tarihinde sivilleri hedef alan en büyük kimyasal saldırılardan biri olarak tanımlanan Halepçe Katliamı sonucunda yaklaşık 5 bin kişi hayatını kaybederken; 7 bin sivil ise yaralandı. Saldırının ardında akıllarda ve dillerde “elma kokusu” ile gelen ölümden başka bir şey kalmamıştı. Kullanılan kimyasal

silahlar ölümlere ve yaralanmalara neden olmakla birlikte aynı zamanda özürlü doğumlara da neden oldu. Süleymaniye Üniversitesi Tıp Fakültesi öğretim üyesi Prof. Fuat Baban, bir makalesinde Halepçe’de özürlü doğum oranının Hiroşima ve Nagazaki’nin 4-5 katı olduğunu iddia etmektedir. 1 Mart 2010’da Irak Yüksek Ceza Mahkemesi Halepçe Katliamını soykırım olarak tanıdı ve Irak Kürt Bölgesel Yönetimi, Mart 2014’te Süleymaniye’ye bağlı olan Halepçe’nin yaşanan acılar nedeniyle il olmasına karar verdi. Elma kokusu ile gelen ölüm sonucu yaşanan acıyı dile getiren “Lorî Lorî” ninnisi günümüzde dahi birçok evde seslendirilmektedir.

Lorî Lorî Lorîka min
Em koçerên riya dûr in
Bîrîndar in bîrîn kûr in
Tî û birçî li van çolan
Pîr û kal in, jin û hûr in

Lorî lorî lorîka min
Sebr û arama jîna min
Tu dihelî li ber çavê min
Çare nayê ji destên min

Wekî devan çav sor kirin
Bî napalim êrîş kirin
Bihar tarî û reş kirin
Canê şêrîn hev par kirin

Kurêm canê şêrîn biha
Erzan diçe îro wiha
Ev mirina bi vî rengî
Gelek tal e zor û zula

Nenni Nenni Yavrum Nenni
Uzak yolların sürgünüyüz
Yaralıyız, yaramız derin
Aç, susuz bu çöllerde
Yaşlı, kadın ve çocuğuz

Nenni, nenni yavrum nenni
Nenni yaşamımın umudu
Gözlerimin önünde eriyorsun
Çare gelmez elimden

Gözleri ateş saçan devler gibi
Kimyasallarla saldırdılar
Baharımızı karanlığa boğdular
Tatlı canını bölüştüler

Yavrum bu kıymetli şirin canın
Bugün satılıyor ucuz pazarlarda
Böylesi bir ölüm
Çok zor, acı ve apansız

Kudüs

DAĞLAR ÜLKESİ AFGANİSTAN

2017'de Ramazan çalışmaları için elimiz dolu gittiğimiz Afganistan'dan gönlümüz dolu olarak döndük. Orada neler yaşadığımızı ve izlenimlerimizi sizlerle paylaşmak istedik.

Hasan Demir

Afganistan, dünyanın en sert coğrafi koşullarından birine sahiptir. Ülkenin üçte ikisini oluşturan ve yer yer altı bin metre yüksekliğe çıkan dağlar yüzünden ülke içindeki ulaşım, ticaret ve iletişim zorlukla sağlanmaktadır. Denize veya okyanusa kıyısı bulunmayan 30 milyon nüfuslu ülkenin %99'u Müslümandır. Afganistan'da birçok etnik grup bir arada yaşamaktadır. Bu grupların çoğunluğunu Peştunlar, Tacikler, Hazaralar, Türkmenler, Özbekler ve Kırgızlar oluşturmaktadır. Yirmiden fazla yerel dile sahip olan

Afganistan'da resmi diller Darice (Afgan Farsçası) ve Peştuca'dır. Fakat onun haricinde özellikle ülkenin kuzeyinde Özbekçe ve Türkmençe dillerini konuşanlar epeyce fazladır.

İHH İnsani Yardım Vakfı olarak 2017 Ramazan çalışmaları için Afganistan'a gitmiştik. Beş buçuk saatlik yolculuktan sonra nihayet başkent Kabil'deydik. Hava gerçekten bunaltıcı derecede sıcaktı. Bizi Kabil Havalimanı'ndan partner kurumda gönüllü çalışan

Abdul Wadood abi ve arkadaşları karşılamıştı. Hiç dinlenmeden Celalabat'a doğru yola çıkmıştık. Celalabat'ta yetimhanede kalan 250 erkek kardeşimize bayramlık götürceğimizi öğrenmiştik. 250 yetim kardeşimize bayramlıklarını ulaştırmak için ekipçe heyecan içindeydik. Aldığımız bilgilere göre ülkede yaşanan iç savaştan dolayı binlerce yetim vardı ve birçoğuna maalesef bakılamıyordu. Üç buçuk saat sonra Celalabat Yetimhanesine vardık. Buradaki 250 kardeşimiz bayramlıklarını almak için bizi büyük

başlamışlardı:
"Şimdi anladık..."

Bayramlıklarını alan çocuklar koşa koşa odalarına çıkmıştı. Bundan sonra, "Nerede o eski bayramlar?" diye içlenen ülkemdeki o insanlara "Burada, Afganistan'da!" diyecektim. O özlediğimiz bayramlar, yeni bayramlıklarına sevinen çocukların gözlerindeymiş,

gülerken yüzlerindeymiş, bizim asıl bayramlarımız buradaymış... Yetimhane, bizim ülkemizdeki yetimhaneler gibi lüks ve bakımlı değildi. Çok kötü durumdaydı. Yattıkları yerlerin, yerdeki halıların ve giydikleri kıyafetlerin kirleri gözle görünüyordu. Çocukların bayramlıklarını dağıtıp onların mutluluğuna ortak olduktan sonra bütün yol yorgunluğumuz gitmişti.

bir umut ve heyecanla bekliyordu. Hepsinin gözleri gülüyordu. Bayramlıklarına kavuşup bir an önce odalarında denemek için sabırsızlanıyorlardı. Ekip arkadaşlarım ne yapacağımızı sorunca onlara şöyle demiştim: "Çocuklar gibi yapacağız, çocuk olacağız." Bu sözümü duyan arkadaşlarım, anlamadıklarını ifade edercesine birbirlerinin yüzüne bakarken ellerine balonları tutuşturup, çocukların yanına gitmelerini söylemiştim. Onların gülüşmelerini işittikleri andan itibaren gülerек bağırmaya

Kabil'e dönme vakti gelmişti. Kabil'de vakfımızın yetimhanesinde kalacağımızı öğrenmiştik. Çok sevindik. Yetimlerle tanışıp onlarla konuşacağımızı, onlarla eğlenceli vakit geçireceğimizi düşündükçe daha da huzurlu hissediyorduk. Oruçlu olduğumuzu bile unutmuştuk. Ne açlık, ne de susuzluk hissediyorduk. Yolda giderken etrafımızdaki dağları ve uçurumları seyrediyorduk. "Afganistan güzel memleket" sözü de yol boyunca ağızımızdan hiç eksik olmuyordu. Afganistan, hem yeraltı hem de yerüstü kaynakları bakımından oldukça zengin olmasına rağmen çatışmalar ve istikrarsızlık yüzünden bu kaynakları verimli kullanamıyordu. Coğrafi koşullardan dolayı ortaya çıkan merkeze uzaklık yüzünden bölgeler arası bağımsız bir yapı oluşmuş, otorite de etnik kesim ve mezhepler arasında dağılım göstermişti. Afganistan halkının hemen hemen yarısı işsizdi. Sokaklarda, yol üzerinde çocukları ile beraber oturan yüzlerce kadına rastlamıştık. İşsizlik oranının yüksek olmasıyla günlük bir veya iki dolara çalışmak zorunda kalan halk zorluklar içinde yaşamaktaydı. Ülkede bulunan siyasi iktidarsızlık ve iç savaş ülkeyi sürekli geriye götürüyor, devlet dış ülkelerin yardımı ile ayakta duruyordu.

Ülkede Türkiye'nin açtığı beş hastanenin olduğunu öğrenmiştik. Sokaktaki ambulansların bazılarının üzerinde "Türk halkının Afganistan halkına hediyesidir" yazması bizi çok gururlandırmıştı. Reklam panolarında ise Türk askerinin Afgan halkına yardım dağıtırken çekilen fotoğraflarını görünce çok sevinmiştik. Böyle görüntülerle karşılaşınca, şaşıracağımız asıl görüntüyle karşılaştığımızda bu kadar gururlanacağımızı tahmin edememiştik. Hemen hemen çoğu araçta Türk bayrakları asılıydı ve buna yolda giderken birçok kez karşılaştığımız. Onlara bunun sebebini sorduğumuzda: "Biz Türkleri ve Türkiye'den gelenleri çok seviyoruz. Biz Türk askerini çok seviyoruz. Biz bu bayrağın sahiplerinden hiç

“
TÜRKİYE'DEN GELDİĞİMİZİ
DUYAN HERKES BİZİ
EVİNDE AĞIRLAYIP
İFTARA DAVET EDİYORDU.
BÖYLE BİR SEVGİYLE
KARŞILANACAĞIMIZI
TAHMİN EDEMİYORDUK.
GERÇEKTEN GURUR
VERİCİYDİ.

kötülük görmedik. Onlar hep bize yardım etti ve onları hep bize yardım edip el uzatırken gördük. Onlar bizim kardeşlerimiz. Ayrıca Türk bayrağının asılı olduğu araca asla saldırı yapılmaz çünkü bu halk hiçbir

zaman onlara yardım edene zarar vermez. Bunu herkes bildiği için aynı zamanda saldırılardan korunmak için de bayraklarımızı asıyoruz." demişlerdi. Hatta Amerikan askerlerinin sokaklarda gezmek için de araçlarına Türk bayrağı asarak yola çıktıklarını söylediklerinde daha çok şaşırmıştık. Bizi gören halkın ağızlarından dökülen; "Allah sizlerden razı olsun" cümleleri bizi daha da mutlu etmişti. Yolda giderken camında Türk bayrağı asılı bir aracı durdurmuştum. İçinden çıkan adama vakfın yeleğinde bulunan bayrağı göstererek: "Türkiye'den geldim." dediğimde gülümüş ve "dost, dost" diye bağırmişti. Gerçekten gurur vericiydi. Türkiye'den geldiğimizi duyan herkes bizi evinde ağırlayıp iftara davet ediyordu. Böyle bir sevgiyle karşılanacağımızı tahmin edemiyorduk...

Sonunda İstanbul-Kabil kardeşlik yetimhanesine ulaşmıştık. Eşyalarımızı yetimhanenin misafirler için ayarladığı kalacağımız odaya bırakıp yetimhaneyi gezmeye

başladık. Çocukların kaldığı odalara da baktık. Celalabat'ta bulunan devlet yetimhanesinden oldukça farklı, sanki beş yıldızlı bir otel gibi içerisinde bilgisayar odası, kütüphanesi ve çalışma alanları da bulunan bir yetimhaneye karşılaştığımız. Daha sonra akşam namazını kılmak için mescide indik. İftardan evvel namazı kılacaktık. Yetimler ile aynı safta namaz kılıp aynı sofrada yemek yiyecektik. Birbirimizi çok anlamayacaktık ama en azından birlikte gülüşecektik. Tek

anlaşabildiğimiz dille, yani yüreğimizle selamlayacaktık onları. Karşılaştığımız her çocuk hemen hemen birkaç Türkçe kelime biliyordu. "Hoş geldiniz ağabey" diyorlardı. "Hoş bulduk güzel kardeşlerim" deyip sarılıyorduk, başlarını okşuyorduk. Çünkü biliyorduk ki Peygamber Efendimiz (s.a.v), "Kim bir yetimin başını Allah rızası için okşarsa, elinin değdiği her kıl için kendisine sevap verilir" diye buyurmuştu. Namazımızı kılıp iftarımızı açtıktan sonra yetimhanede bulunan

partner kurumun ofisinde bizim için hazırlanan çay ve ikramları yiyip içerken Afganistan hakkında sürekli sorular soruyorduk. Olanları, her şeyi yaşayan halktan dinliyorduk. Sorunlarını, çözümün nasıl olacağını bir bir anlatıyorlardı. Biz de artık ne yiyip içebiliyor, ne de gözümüzü ve kulağımızı onlardan ayırabiliyorduk. Sadece onları dinliyor, dertleriyle hemhâl olmak için gayret ediyorduk. Afgan halkı aynı bizim milletimiz gibi ellerinde olan her şeyi paylaşıp, evlerini de misafirlerine rahatça açabiliyordu. Bizi de sürekli takdir ediyorlardı. “Siz 3 milyon Suriyeliye kapılarınızı açtınız, bunu kimse yapmadı sizin halkınız her zaman yardımseverce davrandı” gibi sözleri defalarca sarf etmişlerdi.

Bulundukları zor durumun farkındaydılar. Ülke yıllarca Sovyet zulmünde, komünist rejimin baskıları ile inim inim inletilmişti. Sonrasında iç savaş baş göstermiş, bunun akabinde de Amerika’nın askeri müdahalesine maruz kalmıştı. Hala birçok

köprü, yol, tünel Rusların yapımıydı çünkü 40 yıl boyunca üzerine çok fazla bir şey koyma fırsatı bulamamışlardı. Rusların Afganistan’ı işgal etmeye çalıştığı dönemlerde ülkesini savunan, şimdilerde yetmiş yaşlarında bulunan mücahit bir amcamız bize o zamanlarda yaşadıklarını anlatınca verilen mücadelenin ne kadar onur verici olduğunu daha iyi anlamıştık. Çünkü biliyorduk ki bu milletin onurunu korumak için verdiği mücadele, bizim Çanakkale Savaşı’nda veya 15 Temmuz’da yaşadıklarımızın birer izdüşümü gibiydi...

Yetimhaneden ayrılıp havalimanına ulaşmıştık. Yollarda güvenlik sorunu olduğu için önce iç hatlar uçuşu ile Afganistan’ın Badahşan Fayzabad şehrine gittik. Burada bir yetimhaneyi ziyaret edip orada kalan çocuklara da bayramlıklarını teslim ettik. Daha sonra tekrar yola koyulduk. Bu sefer de Tahar şehrine doğru yola çıkmıştık. Yol üç buçuk saat sürdü. Bizi burada partner kurumdan Nur Ahmet Nuri ağabey karşıladı.

Bu ağabey Konya’da okuduğu için Türkçesi çok iyiydi. Ahmet ağabey ile yol boyunca güzel ve samimi bir muhabbet etmiştik. Ona Türkiye’den gelip burada uçak kazasında şehit olan Bahattin Yıldız ve Faruk Aktaş abiler hakkında sorular sormuş, “Ne güzel bir yolda şehit oldular, keşke bize de nasip olsa...” diye söylenmiştim. “Türkiye’de birçok kişi böyle bir yolda şehit olmayı istiyor.” dedim. Nur Ahmet Nuri ağabeyin yüzü bir anda değişti ve yanlış düşündüğümü söyledi. Asıl meselenin şehit olmak olmadığını, şehit gibi yaşamak olduğunu öğütledi. Güzel insanların ölmemesi gerektiğini, Afganistan’ın güzel insanlara ihtiyaç duyduğunu ifade etti. Bu insanların Afganistan’ı tekrar mutlu ve huzurlu günlerine kavuşturacağını, bunun için önceliğin böyle insanları yetiştirmek olduğunu ve o yüzden de yaşamak gerektiğini belirtti. Hayatımız boyunca unutamayacağımız Afganistan seyahatinde belki de bizi en çok etkileyen şey işte bu cümlelerdi.

MİHRİŞAH VALİDE SULTAN (1745-1805)

Hasan Samet Yıldırım

Hayırseverliği ile bilinen Sultan III. Mustafa’nın eşi ve Sultan III. Selim’in annesi Mihrişah Valide Sultan’ı tanıyor musunuz?

Saraya girmeden önceki hayatı hakkında çok fazla bilgi sahibi olmadığımız Mihrişah Sultan’ın, Gürcü asıllı olup bir papazın kızı ve gerçek adının da Agnes olduğu doğum tarihinin ise 1745 yılı olduğu öne sürülmektedir. Topkapı Sarayı’na geldiğinde ise Mihrişah (Güneş gibi ışık saçan padişah) anlamındaki isim kendisine verilmiştir.

Mihrişah Sultan da diğer cariyeler gibi Topkapı Sarayı’nda birçok eğitimden geçmiş ve daha sonrasında Sultan III. Mustafa ile evlenmiş ve bu evlilikten geleceğin sultanı III. Selim doğmuştur. Oğlu III. Selim padişah olunca (1789-1807), valide sultan olmuştur. ‘Valide Sultan’ kavramı ise, tahta çıkan padişahın hayatta olan annesi hakkında kullanılan bir unvan olup, Osmanlı toplumunda müstesna bir yerleri vardır.

Bunlardan biri de Mihrişah Valide Sultan’dır.

Mihrişah Valide Sultan, Eyüp’te bulunan; Ebu Eyyüb el-Ensarî Hazretlerini çok sevdiği için yaz aylarında kızı Şah Sultan ile bu semtteki Sahil Sarayı’nda otururdu. Hayır işlerini seven ve dindar bir kadın olan Sultan, oğlu gibi Mevlevî Tarikati’ne mensuptur. Mihrişah Valide Sultan 22 Receb 1220 (16 Ekim 1805) çarşamba günü 60 yaşındayken, Topkapı sarayında vefat etmiştir. Cenazesi büyük bir törenle, Edirnekapı’dan götürülerek hayatta iken yaptırdığı Eyüp’teki türbesine gömülmüştür. Şair Münib, Mihrişah Sultan hakkında şu dizeleri yazmıştır: Mihr-î-Şah Kadın o Hürşid ü Kamer kevkebe kim Pertev-i şânı kadar gamkede-i âlem-i şen Mehdi-i ulyâmi edüb refêti temdit-i sürür Kimsenin tıfl-ı derd ile olmaz şiven

Hayırsever Mihrişah Sultan’ın yaptırmış olduğu bazı eserler ise; 1795’te Eyüp’te bir türbe,

medrese, kütüphane ve imaret (okul ve külliye) 221 yıldan beri faaliyetlerini sürdürmektedir. 1746’da Bahçeköy’deki Arabacı Mandırası Deresi üzerindeki Valide Bendi, 1805’te Yeniköy’deki Mihrişah Valide Sultan Çeşmesi, Levent Çiftliği’ndeki kışan bahçesinde cami, çeşme, sübyan mektebi (ilkokul), Küçükusu’da, Küçükusu Köşkü’nün önünde çeşme (1806) yaptırmış. Kasımpaşa Mevlevihanesi’ni tamir ettirmiş. Hasköy’deki Lağımçılar Kışlası’ndaki cami ile Halicioğlu’ndaki Mihrişah Valide Sultan Camisi’ni yaptırmış, ayrıca bu işleri yapabilmek için vakıflar kurmuştur. Instagram: @vakanuvisey

İSMAİL HAKKI ALTUNBEZER İLE İZLERİN HİKAYESİ

Klasik sanatların izinde çıktığımız yolculuğun bu durağında geleneğin ruhunu yaşatan; beş kuşaktan hattat, tuğrakeş ve müzehhip İsmail Hakkı Altunbezer'i tanıyalım.

Beyza Armağan

İsmail Hakkı Altunbezer, Osmanlı tarihinin en büyük ve son dönem hattatlarından. 9 Şubat 1873'te İstanbul'da doğdu. Aslen Trabzonlu olan Hakkı Bey'in dedeleri, Trabzon'dan İstanbul'a göç etti. Kurban bayramında dünyaya geldiği için kendisine İsmail adı verildi. İlk hat hocası, Kazasker Mustafa İzzet Efendi'nin yetiştirdiği babası Mehmed İlmî Efendi'den sülüs-nesih hat öğrendi. Sanayi-i Nefise Mektebi'nde (şimdiki adıyla Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi) resim eğitimi alarak mezun olduktan sonra Divan-ı Humayun Kalemî'nde Sami Efendi'nin (1838-1912) öğrencisi olmuş ve hocasından divani, celi divani ve celi sülüs yazılarının yanı sıra tuğra çekmesini de öğrenerek Babıali'de birinci tuğrakeş mertebesine yükselmiştir. Divan-ı Humayun'dan çıkan resmi belgelerdeki tuğraları çeken tuğrakeş İsmail Hakkı Altunbezer, bu belgelerin divani ve celi divani yazılarını da yazmıştır. Altunbezer, Divan-ı Humayun görevinin verildiği sırada 18 yaşındaydı.

İsmail Hakkı Bey 1900'de Üsküdar İdadisi'ne yazı, Topkapı Rüşdiyesi'ne de resim muallimi oldu. Daha sonra bu görev Galatasaray Sultanisi'ne nakledildi. Hakkı Bey, burada da yedi sene hat dersi vermiştir. 1915 yılında açılan Medresetü'l-

Hattatin'de tuğra ve celi sülüs dersleri veren Altunbezer, 1928'de gerçekleşen Harf Devrimi'nin ardından tezhîp dersleri vermeye başlamıştır. Cumhuriyetin ilânından sonra İsmâil Hakkı Altunbezer, saltanatın kaldırılması üzerine yeni yönetim tarafından "Sizin vazîfenizin mukabili bizde yoktur. Teka'ütünüzü isteyiniz." denilmesi sebebiyle emekliye ayrılmıştır.

Üsküdar Selimiye, Edirnekapı, Zeyneb Sultan, Abdi Çelebi, Şemsi Paşa camilerinin kubbe yazıları ile Lâleli, Afyon, Eskişehir, Bebek, Bakırköy, Kamer Hatun ve Beyoğlu Ağa camilerinde son derece sanatkârane celifleri vardır. Ayrıca Osmanlı devrinde son Kâbe örtüsünün kuşak yazısı, ilk riyâset-i cumhur mührü, Mahmud Şevket Paşa'nın türbe yazıları

onun önemli eserleri arasındadır. İsmail Hakkı Bey aynı zamanda devrinin meşhur gül yetiştiricilerindendi. Sanat hayatının en olgun devrini, eser vereceği yerde ne yazık ki geçim kaygısı yüzünden mahkemelerde bilirkişilikle tüketmeye mecbur kalmıştır.

1945'te hastalığı dolayısıyla görevinden ayrıldı. Bir müddet sonra 19 Temmuz 1946 tarihinde vefat etti. Mezarı Karacaahmet'in Tunusbağı yolu tarafındaki kabristanda, babasının yanındadır. Mezar kitâbesini vasiyeti üzerine yakın arkadaşı Necmeddin Okyay yazmıştır.

İsmail Hakkı Bey, Mustafa Halim Özyazıcı, Necmeddin Okyay, Fatma Rikkat Kunt gibi meşhur sanatçılarımızı yetiştirmiştir.

Çok ümitvâr ve vakur bir insan olması hasebiyle vatanın içinde bulunduğu sıkıntılı işgal günlerinde "Bu da geçer yâ hûl!" yazısıyla kalplere serinlik vermiştir.

Hâtıralarından söz edecek olursak, Ord. Prof. Dr. Süheyl Ünver yakından tanıdığı İsmail Hakkı Altunbezer'in ruh dünyasını şöyle anlatıyor: "Rahmetli pek kibar, âlicenap, fakirleri düşünür, hoş konuşur daima ibret alınacak sözler söyler, kimseye hiddet ve şiddet göstermezdi ... Bize birçok hatıralar bıraktı. Bildiklerini söyledi

Tuğrakeş Hakkı Bey'in "Rütbelerin en yücesi ilim rütbesidir" meâlîndeki kelâm-ı kibâra giydirdiği fevkalâde celi sülüs. (Tezhîbi: Muhsin Demironat)

"bu da geçer yâ hûl!"

İsmail Hakkı Bey'in tuğra şeklinde yazdığı "Şefa'atim ümmetimden büyük günah işleyenleredir" manasındaki Hadis-i şerîf

İsmail Hakkı Altunbezer hattıyla Şemsi Paşa Camii Kubbe yazısı.

İstanbul valiliğinin cephesini taçlandıran "Türkiye Cumhuriyeti" yazısı.

ve tamamen öğretti. Kıymetli öğrenciler yetiştirdi. Lakin inceliğini, vakarını, efendiliğini doğuşundan beri kaybetmediği vücut ve ruh asaletini aldı beraber götürdü. Sanattan anlamayan birkaç kişi canını sıkmadı değil. Lakin o bunlar üzerinde durmaz, onları tam yerinde tavsif eder bir söz söyler geçerdi. Bu büyük adam asla kindar olmadı. Faziletin timsali olarak yaşadı. Rahmetli son asırda yaşayanlar içinde bahtiyar bir ömür sürdü. 60 senelik eşinin ve evlat sevgisinin timsali kızlarının ihtimamıyla temiz bir döşekte pek bakımlı ve ancak son günlerinde ıstırap çekerek lakin vaktiyle anasından ve babasından aldığı hayır duaların bereketiyle iyi bir sonla aramızdan ayrıldı. Bahtiyar yaşadı ve bahtiyar öldü. Orta halli bir hayat geçirdi son senelerinde hayat mücadelesiyle fazla yoruldu. Buna rağmen rahat bir ömür sürdü."

Yakın yüzyılın ehli İsmail Hakkı Altunbezer'in hayatı sanat ile dolup taşmıştır. Bizlere de 21. yüzyılın sakinleri olarak bu güzel değerlerimizin takipçisi olmak, geleneğin izinde geleceğe yürümek gayretinde olmak düşünüyor.

Fotoğraf

Ahmet Altun

Bir sevinç. Bir kız çocuğunun oyuncak bebek sevinci. Her çocuk kendisine oyuncak alındığında sevinir, bazı çocuklar daha çok sevinir. Çünkü bazı çocukların hayatı başka çocukların rüyası olabiliyor. Bu sayımızda Erhan İdiz'in Kenya'da oyuncak verdiği bir çocuğun sevinci ve gülüşü misafirimiz oldu. Gelin şimdi Erhan abiden hikayesini dinleyelim.

Erhan İdiz kimdir? Kısaca kendinizden bahsedermisiniz?

Erhan İdiz. Bunun net bir cevabı yok ama şöyle özetleyebiliriz: Uzun yıllar muhabirlik yapmış şimdi insani yardım sektöründe çalışan biri.

O fotoğrafın hikayesi nedir? Bize anlatır mısınız?

Kenya gezimdi. Eylül 2017 tarihinde

Kurban Bayramı vesilesiyle Kenya'ya gitmiştik. Daha önce de birçok ülkeye gitmiştim ama o gezimde farklı bir şey yapmak istedim. Madem gidiyorum, madem bir şeyler yapıyorum çocuklar için de bir şeyler yapmalıyım diye düşünerek oyuncak toplayıp götürdüm. Bu oyuncak götürdüğüm ilk gezimdi. O oyuncaklardan birini de bu kız çocuğuna verdim.

O kız, babasını 6 yıl önce kaybetmiş. Yanılmıyorsam doğduğu dönemlerde ya da bir yıl sonra. Fotoğrafta hemen arkasında görünen barakada annesi ve ninesiyle birlikte yaşıyorlar. Sac dediğimiz demirden yapma bir yer. İçinde hiçbir şey yok. Ninesi felçliydi. Annesi etraftan bir şeyler toplayarak bir yandan kızını büyötmeye çalışıyor bir yandan da kadına bakmaya çalışıyor. Böyle bir hayatları var. Kenya'nın Kisumu

şehrinde yaşıyorlar. Eve girdiğimizde kız çocuğunun bir oyuncacı olduğunu gördüm. Eski püskü dağınık bir şeydi. Onu alıp eline bunu verdim, o da mutlu oldu. Böyle kapıda bir fotoğrafını çektim. Bu fotoğrafın hikayesi böyleydi.

Çad, Suriye, Afganistan, Bangladeş gibi ülkelere gittiğinizi biliyoruz. Oralarda fotoğraf çekerken nasıl zorluklar yaşıyorsunuz?

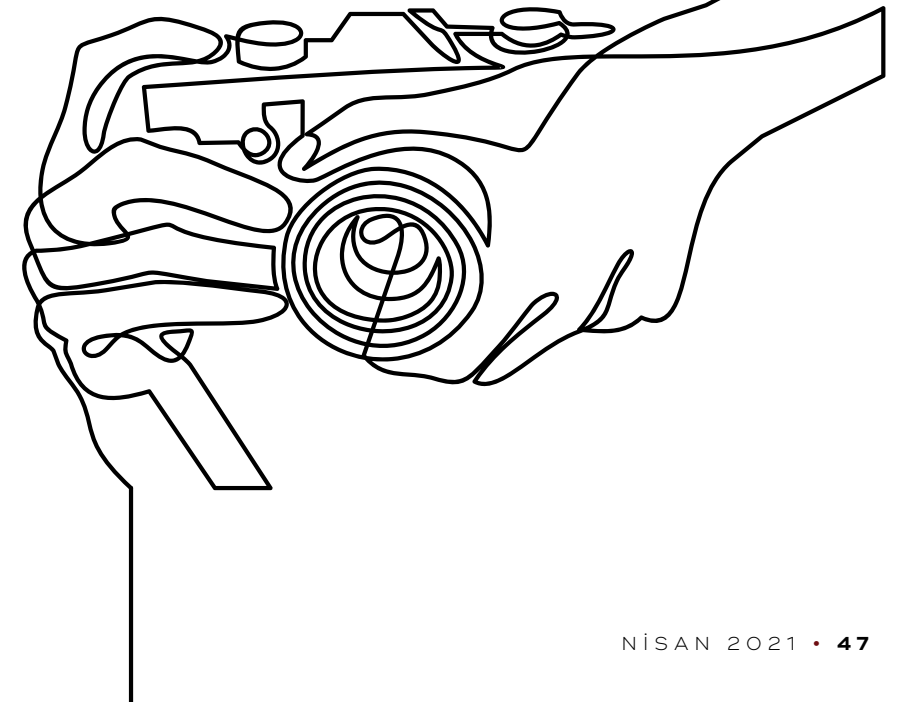
Buralarda fotoğraf çekerken özellikle halk tepki gösterebiliyor çünkü ne için çektiğimizi az çok biliyorlar. Özellikle Avrupalılar onları yıllarca sömürdükleri için ve kötü gösterdikleri için bizi de öyle düşünüyorlar. Böyle bir zorluk var. İkincisi, gittiğiniz yerdeki dram yüzünden bazen kendiniz çekiniyorsunuz. Bangladeş, Suriye ve Afganistan'da savaş devam ediyor. Oradaki insanların kayıpları var ve çok büyük dramlar yaşıyorlar. Siz de böyle bir ortamda fotoğraf çekiyorsunuz. Bizde fotoğrafçılık haberle özdeş değil, belge niteliği taşıyor. Daha çok keyifli olduğumuzda, mutlu günlerimizde

ERHAN İDİZ

fotoğraf çekeriz. Onlar o acıyı yaşarken ben fotoğraf çektiğimde sanki ayıp bir şey yapıyormuşum gibi hissediyorum. Bu yüzden mümkün olduğunca göze sokmadan çekmeye çalışıyorum. Konudan alakasız rastgele birini çekiyorsam da mümkün merteye izin almaya çalışıyorum. Böyle sıkıntılar olabiliyor.

Savaş bölgelerinde insanlar şuna da tepki gösterebiliyorlar: Bizi ajan, düşman ordusundan birileri veya onlar için çalışan birileri sanarak korkuyorlar ve izin vermiyorlar. Bazı yerlerde ise fotoğraf çekmek tamamen yasaktır. Mesela Somali'de bildiğim kadarıyla arabanın içinden

bile fotoğraf çekmeye izin verilmiyor. Somali'ye gidenlere baktığınızda çoğunlukla taşradan fotoğraf attıklarını görürsünüz. Şehirlerden fotoğraflar neredeyse yoktur. Çad da yine böyle. Çad'da yasak olduğunu bildiğim için girdiğim bir dükkanda dükkan sahibinden izin alıp fotoğraf çekmeye çalıştım. Dışardan biri gelip bağırdı ve beni polise şikayet edeceğini söyledi. Benim biraz korkacağımı zannediyordu ama ben de sert bir tepki gösterince o da neye uğradığını şaşırıldı. Neticede böyle bir gerçek var. Bırakın dükkan sahibini dışardan biri gelip size müdahale edebiliyor. Bu bir parça da devlet politikası. Çad gibi bölgelerde Devlet "sizi kötü gösteriyorlar" gibi bir propaganda yapıyor. O yüzden orada fotoğraf-video çekmek çok tehlikeli olabiliyor. Sadece oralarda değil birçok yerde durum böyle. Afganistan'daki amcalar sizin fotoğraf çektiğinizi gördüklerinde dini gerekçeler sebebiyle de kalkıp kaçıyorlar. Böyle şeyler oluyor.

Yolda olmayı ve hikayeler biriktirmeyi neden seviyorsunuz? Seyahat hâlinde olmak sizde neleri değiştirdi ve değiştiriyor?

Eyvallah. Benim buna verecek felsefi bir cevabım yok belki ama gitmeyi seviyorum. Farklı bir yerde olmayı, farklı insanlar tanımayı ve onların hikayelerini öğrenmeyi seviyorum. Kendi küçük dünyamdan çıktığımı hissediyorum. Bunu yeni bir film izlediğimde, yeni bir kitap, günlük veya mektup okuduğumda da hissediyorum. Farklı bir hikayeye denk gelmek, özellikle apayrı dünyaların insanlarına denk gelmek beni şaşırtıyor.

Avrupa'yı, Amerika'yı yani batı dünyasını az çok bildiğimiz için oraya dair hiçbir merakım yok. Televizyonlardan, dizilerden, hikayelerinden onların dünyasını az çok biliyoruz zaten. Ama ben bilmediğimiz, uzak olduğumuz yerleri merak ediyorum. O insanlar nasıl yaşıyorlar, nasıl düşünüyorlar, hayata

nasıl bakıyorlar, bizden farkları ne bunları bilmek beni heyecanlandırıyor. Bu yüzden gitmeyi seviyorum. Bir yönüyle böyle. Bir yönden de yolda olmak sürekli yenilenmek demek benim için. Sürekli bir yerde kalmak insanı köreliyor, gitmek insanı yeniliyor. Böyle düşünüyorum.

Tabi bu aynı zamanda insanın kendi içsel macerası. Bir yere gittiğinizde gezip gördüğünüz şeyler hayatınızda bir yer kaplıyor ama asıl değişim insanın içinde başlıyor. Gördüğünüz her şey sizin içinizde bir şeyi yeniden kırıyor veya yeniden inşa ediyor. Aslında her yolculuk insanın kendi içine yapılıyor. Ben buna inanıyorum.

Son olarak; birçok dergide ve internet sitesinde yazılar yazıyorsunuz. Bu yazdıklarınızla insanlarda bir şeylerin değişmesini bekliyor musunuz?

Elbette, hepimizin temennisi bu belki de. Hepimiz bir şeyleri değiştirebilmek için yazıyoruz. Kendim için söyleyeyim, gördüğüm dünyalar öyle hafife alınacak dünyalar değil. Çoğu zaman bilmediğimiz, uzak kaldığımız, uzak kalmayı istediğimiz dünyalar. Çünkü biz aşağı bakmaktan çok yukarı bakmayı seviyoruz. Ben insanlara aşağının da var olduğunu hatırlatmaya çalışıyorum.

Mesela şu anda bu röportajı Suriye sınırından yapıyorum. Otelin penceresinden baktığımda yaklaşık 30 metre ilerimde Dicle nehrini ve hemen dibinde Suriye topraklarını görüyorum. Yani şu anda Suriye sınırı ile aramda 30-40 metre var. Neden sınırın bu tarafındayım da diğer tarafında değilim? Bu benim için önemli bir soru. İnsanların bu soruyu kendilerine sormalarını istiyorum. Ben kendi hayatım için çok güzel şeyler yapmadım, kendi ülkemin insanlarının ortalamasını yaşıyorum. Onlar neye sahipse ben de aşağı yukarı ona sahibim. Benim yaşımdaki gençlerin çoğu üniversite okudu ben de okudum. Onlar belirli bir hayat yaşadı ben de yaşadım. Az çok

güvenlikli bir yerdeyiz ve ihtiyaçlarımız devlet tarafından karşılanıyor. Yani sınırın bu tarafında doğdum.

Sınırın diğer tarafında doğsaydım ne olacaktı? Herkes savaşıırken ben oraya barış mı götürecektim veya kendim bir şeyleri mi değiştirecektim? Değiştirebilecek miydim? Kendi hayatımızda, çevremizde ne kadar şeyi değiştirebiliyoruz ki onlardan ayısını bekliyoruz? Onlar orda doğdu yani benden 30-40 metre ileride. Bense burada doğdum. Tam tersi de olabilirdi. Ben sınırın diğer tarafında olabilirdim, bugün hepimizin kınadığı o insanlar bu tarafta olabiliyorlardı. O zaman ne olacaktı? Ben bu soruları herkesin kendisine sormasını isterim. Bu yüzden gittiğim yerlere dair yazmayı seviyorum. Afganistan'da doğmadım çünkü çok akıllıyım, çok yakışıklıyım diye bir şey yok. Bu benim kendi çabamla veya benim isteğimle var olmuş bir şey değil. Bangladeş'te doğmadım, Arakan'da doğmadım. Bunun için bir şey mi yaptım? "Atalarımız savaştı" demek ise masaldan ibaret. Ben bu topraklarda doğdum ve bu toprakların kaderi neyse onu yaşıyorum. O insanlar da o topraklarda doğdu ve oranın kaderi neyse onu yaşıyorlar. Bir günde, bir ömürde, bir yüzyılda bazı şeyleri değiştirmek kolay değildir. Değiştiremiyoruz ama geleni geldiği yerden dolayı kınıyoruz, onu hayatından dolayı ezmeye çalışıyoruz. Yazdıklarımınla buna dikkat çekmeye çalışıyorum.

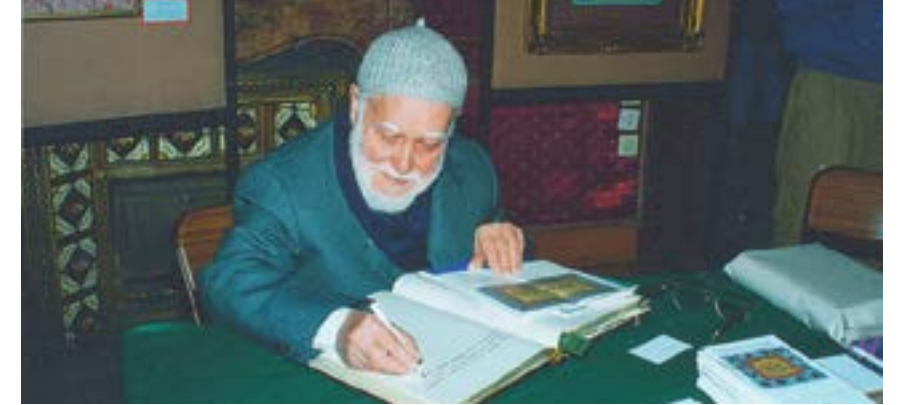
RAMAZAN-I ŞERİF'İ KENDİLERİNDEN RAZI EDEBİLENLER HÂCE MUSA TOPBAŞ (K.S)

Görenlerin gönüllerine, hem muhabbeti hem heybeti birlikte nüfuz eden, cemâlinde celâl, celâlinde cemâl saklanmış olan Hâce Musa Topbaş (k.s) Hazretlerini sizlere de tanıtmak istiyoruz.

Fatih Bünyamin Çiğdem

Musa Efendi Hazretleri, hayatını onunla geçirme şerefine nail olmuş insanların gözünde zarafetin vücut bulmuş haliydi. Her hareketinde bir incelik, bir nezaket ve bir asalet gözlenirdi. İnsanlar onunla aynı mecliste bulundukları zaman kendilerinde bir huzur ve sekinet hali hâsıl oluverirdi. Onun bu özel şahsiyetinin en çok göze çarpan yönü ise, rabbine, resul-ü zîşan efendisine ve rabbinin kullarına gösterdiği vefa idi. Bu sebeple o, vefatından sonra bile "Sâhibü'l Vefa" olarak yâd edilmişti.

Musa Efendi (k.s.)'nin bu vefa hasleti en çok da Ramazan-ı Şerif ayında ifşa oluverirdi. Topbaş ailesinin bütün fertleri Ramazan-ı Şerif'e aylar öncesinden hazırlanırlar, evlerine gelen top halindeki kumaşları hep beraber kesip paketlerlerdi. Hazırladıkları paketleri ihtiyaç sahiplerine dağıtıp büyük bir heyecanla ayların sultanının yolunu gözlerlerdi. Nihayet beklenen vakit gelir, Musa Efendi, Ramazan-ı Şerif'in ilk gününden itibaren Erenköy'deki evinin bahçesinde hasırlar üzerine geniş iftar sofraları tanzim ettirir, daha sonra herkesi davet ederdi. Misafirlerini sadece ağırlamakla kalmaz, aynı zamanda Osmanlı'dan kalma çok zarif bir âdeti de yerine getirir, onlara dış kirası olarak çeşitli hediyeler takdim ederdi. Bütün bunların yanında çevresinde bulunan yoksulların evlerine de ayrıyeten pişmiş iftar yemekleri gönderirdi. Kendisi de iftar sofralarına misafir olmayı ihmal etmezdi. Gelen çok sayıda daveti listeleyip bir sıraya koyar, her birine ayrı ayrı hazırlanıp sırasıyla icabet ederdi.

Son senelerinde Ramazan-ı Şerif'i Medine-i Münevvere'de geçirmeye gayret göstermişti. Orada da büyük bir intizamla iftar sofraları kurdurur, her akşam başka bir sofrada iftar ederdi.

İnfak, onun hayatında mutabık bir hale gelmişti. Ancak onun bu verebilme azmi rahmet ayında daha da ziyadeleşirdi. Onun talimatıyla önce ihtiyaç sahipleri titizlikle tespit edilir, sonrasında itina ile hazırlanan zarflar hiç kimseyi rencide etmeden ve minnet altında bırakmadan teslim edilirdi. Vakıf ve derneklerden gelen yardım talepleri de geri çevrilmez, gereği en güzel şekilde yerine getirilirdi.

Musa Efendi Hazretleri, Peygamber Efendimiz(s.a.v.)'in sünnetine ayrı bir hürmet beslerdi. Ramazan-ı Şerif'te özel olarak yaptığı bir ibadet yoktu, ancak bu mübarek zaman dilimini maneviyat ikliminde ve sünnet-i seniyyenin huzur bahçesinde geçirir, çevresindekileri de buna teşvik ederdi. Orucun sadece mideye değil bütün uzuvlara tutturulması gerektiğini söyler, bilhassa son on günün uykudan fedakarlık yapılarak ibadetle geçirilmesini tavsiye eder, teravih namazlarını cemaatle kılmaya ihtimam gösterirdi. Teheccüd

namazına da çok değer verirdi. Manevi yaşantısında "illacılık" yoktu, kendisine şart koşmadan ve muntazam bir şekilde vazifelerini ifa ederdi. Yanında bulunanlara da ibadetlerin az da olsa devamlı yapılmasını nasihat ederdi.

Çocuklarla sohbet ederken "Aranızda oruç tutanınız var mı?" diye sorar ve tebeşşüm ederek oruç tutanların oruçlarını kendisine parayla satmalarını isterdi. Onların minik kalplerini oruca ısıdırmak için harçlık verir, mutlu ederdi.

Görüldüğü üzere Musa Efendi Hazretleri her yönüyle bir nezaket ve bir cömertlik abidesiydi. Ancak o, her şeyden evvel gerçek bir abid idi. Emsalsiz vefasını ilk başta Allah'ın (c.c.) ve onun resulünün (s.a.v.) emirlerine tabi olarak, ardından da infak vazifesini hayatının merkezine koyup zatını Müslüman kardeşlerinin maddi ve manevi hizmetine adanarak göstermişti. Onun bu vasfı en çok da Ramazan-ı Şerif'te tebarüz ederdi. On bir ayın sultanını hakkıyla misafir eder, rızasını almadan da yolcu etmezdi.

Ramazan-ı Şerif'in haklarında hüsn-i şehadette bulunacağı o kutlu zümreye dahil olmanız duasıyla...

Kaçkar Dağları

YEŞİLİN MAVİYE OLAN
AŞKININ YANSIMASI

RİZE

Elif Develioğlu

Dağların başı karlı ve dumanlı Rize'de... Yeşilin her rengini görmek ve tuvalle yansıtmak mümkün. Sarp kayalıklar gökyüzüne şarkı söylüyor, denizin mavisi yaylaların yeşiliyle dost olmuş Karadeniz'i kucaklıyor. Ve işte akşam oluyor... Gökyüzü ışığını azaltmaya başladığında tüm doğa bir tabloya dönüşüyor. Şimdi doğayı dinleme ve huzur bulma zamanı...

Uzun zamandır pandemi ile mücadele ediyoruz tüm dünya ve ülkemiz olarak. Hepimiz bunalmaya başladık ve yeşile, gökyüzüne hasret kaldık. Yavaş yavaş normalleşmeye başlayan süreçte baharın gelişinin de içimizi kıpır kıpır etmeye başladığının farkındayız. Biz de

bunun için yeşilin ve mavinin bol olduğu Karadeniz'in incisi Rize'yi tanıtalım istedik sizlere.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Rize, bölgenin en karakteristik özelliklerini gösterir. Anadolu'nun diğer bölgelerinden coğrafi yapısıyla olduğu gibi kültürel yapısı ile de ayrılır. Rize, dik yamaçlı vadileri, doruklara ulaşılabilir dağları, buzul gölleri, zümrüt yeşili

yaylaları, tarihi kemer köprüleri ve kaleleri, coşkun akar dereleri ile çok özel bir turizm beldesidir. Rize ekonomisi, çay tarımına ve çay işleme sanayisinde dayanır. Su ürünleri (balıkçılık) ve orman ürünlerinin de ekonomiye faydası büyüktür. Faal nüfusun yüzde 70'e yakını tarım sektöründe çalışır. Rize'nin çayı, hamsi balığı ve ketenden yapılan Rize bezi meşhurdur.

Pokut Yaylası

RİZE'DE GEZİLEBİLECEK YERLER

AYDER YAYLASI

Çamlıhemşin İlçesi'nin 16 km. Güneydoğusunda bulunan, 1250 m yükseklikteki Ayder Yaylası, birçok konaklama tesisiyle yaz sıcaklarından bunalanlara doğal bir serinlik sunar. Yayla turizmi için gereken tüm altyapı gereksinimleri karşılanmış olan yayla, zengin flora ve faunasının yanı sıra kaplıcası ile de bölgenin en çok tercih edilen tatil yerlerinden biridir.

KAÇKAR DAĞLARI

Ülkemizde buzul çağına ait buzul izleriyle beraber aktüel buzlaşmanın birlikte görüldüğü ender yerlerden biri olan Kaçkar Dağları'nda; buzul gölleri, buzul vadileri, sirkler bulunmaktadır. Genel olarak granit ve granittik kayalardan meydana gelen jeolojik yapı üzerinde Alp Orojenezi'nin derin etkileri görülmektedir.

ELEVİT YAYLASI

Elevit Yaylası, Rize ilinin, Çamlıhemşin ilçesine bağlı bir yayladır. Yörede muhtarlığı bulunan tek yayladır ve 1800 rakıma sahiptir. Yayla daha çok gurbetçiler tarafından yaz aylarında ziyaret edilmektedir. Konaklama imkânı bulunan yaylanın geleneksel yayla evleri de ilgi çekicidir. Elevit Yaylası, horonları ile ünlü olması nedeniyle Ağustos aylarında yapılan şenlikleri ile de dikkat çeker. Başta Yaban Keçisi olmak üzere Karadeniz'e özgü diğer yabani hayvanlar da bulunur.

GİTO YAYLASI

Gito Yaylası, Rize'nin Çamlıhemşin ilçesine bağlı bir yayladır. Bu yaylaya Fırtına Vadisi'nden güney yönüne doğru manzaralı bir orman yolundan ulaşılır. Manzaralı ve hakim konumlu bir yayladır. Oraya vardığınızda kendinizi bulutların üzerinde kaybedebileceğiniz

eşsiz doğasıyla bilinen bir yayladır. Bulutların evidir adeta. Buradaki sisler öyle yoğun olur ki gökyüzünden yeryüzüne bulutlar indi zannedersiniz. Ayaklarınızın altında beyaz bir örtü olan Gito Yaylası, bu manzarasıyla yeşili de maviyi de bir başka gösterir. Muhteşem bir doğanın şehre hakimiyetini görmek sizi fantastik bir dünyaya taşıyacaktır.

POKUT YAYLASI

Pokut Yaylası, Rize ilinin, Çamlıhemşin ilçesinde 2050 metre yükseklikte kurulmuş bir yayladır. Çamlıhemşin'den 21 kilometre uzaklıktadır. Pokut'un adı bölgedeki birçok yayla gibi Ermeniceden geliyor, "rüzgârlı vadi" demektir. Kaçkarların en iyi terası konumundaki Pokut Yaylası ziyaretçilerine görsel bir şölen sunmaktadır. Yaylanın en güzel mevsimi haziran-ekim aylarıdır.

Çamlıhemşin yaylalarında, Karadeniz'in sert esen rüzgârlarından dolayı 1800 metre yükseklikten sonra pek ağaca rastlanmamasına rağmen Pokut Yaylası'nda bunun tam tersi, dağlar neredeyse zirvelerine kadar ağaçlarla kaplıdır.

BURALARI DA GÖRMEYİN

- Fırtına Deresi
- Zilkale
- Huser Yaylası
- Sal Yaylası
- Badara Yaylası
- Çat Vadisi
- Çiçekli Yaylası
- Palovit Şelalesi
- Avusor Yaylası
- Galler Düzü
- Kavrın Yaylası
- Ağaran Şelalesi

RİZE'YE GİDECEKLERE UYARILARIMIZ

- Hangi mevsimde giderseniz gidin mutlaka bir yağmurluk ve hırkanız olmalı yanınızda.
- Yollar çok bozuk, özellikle Pokut Yaylası yolu.
- Çadır kuracaksanız, öyle her yerde çadır kurmanıza izin verilmiyor, köylerin dışına çıkmamanız gerekebilir.
- Plan yaparken, saatte 10 km gidebileceğiniz gibi plan yapın.

BUNLARI YAPMADAN DÖNMİYİN

- Mutlaka çadır kurun
- Pokut Yaylası ve Gito Yaylası'nı görmeden dönmeyin
- Huser Yaylası'nda bir akşam üzeri gün batımını izleyin
- Fırtına Deresi'nde rafting yapın
- Çay toplayın
- Horon tepin
- Yapabilirseniz buzul göllere yürüyün

Huser Yaylası

Gito Yaylası

Elevit Yaylası

ANADOLU'DA KADİM BİR SELÇUKLU CAMİİ

SİVA SİTTİ HATUN CAMİİ

Göçeroğlu Nasrullah ve eşi Siva Sitti Hatun tarafından H. 680/M. 1282 tarihinde inşa ettirilmiştir. Camii sade kesme taştan IV. Kılıçarslan'ın oğlu 3. Keykavus zamanında III. 1281 yılında yaptırılmıştır.

Gökhan Koç / Profesyonel Turist Rehberi

Türkler için Batı'ya Göç etme meselesi hem İslamiyet öncesi hem de İslamiyet sonrası hep var olan sosyolojik bir olgudur. Hunlar, Avarlar, Uzlar, Peçenekler, İskitler bunlardan öne çıkan kadim Türk topluluklarıdır. Her göç bir kültürleşme veya kültürlenme olarak addedilebilir. Çünkü kavimlerin göç etmesi demek aynı zamanda kültürlerin de göç etmesi anlamına geliyor. Yüzyıllardır Helenistik, Roma mimarisiyle bütünleşen Ön Asya yani Anadolu coğrafyası Türklerin Anadolu'ya gelmesi ile birlikte ayrı bir mana kazanmıştır. Selçukluların doğudan getirdiği medeniyetin izlerini bugün hemen bütün bir Anadolu'da görmek mümkündür. Camiler, medreseler, köprüler, şifahaneler vs. Selçuklu mabedi; Siva Sitti Hatun camii.

Taş kabartma deyince aklımıza Selçuklu gelir. Divriği Ulu Camii, İnce Minareli Medrese vs. Birçok örnekler var. İşte bu harika örneklerden biri de Kayseri Develi'deki Siva Sitti Hatun Camii.

Göçeroğlu Nasrullah ve eşi Siva Sitti Hatun tarafından H. 680/M. 1282 tarihinde inşa ettirilmiştir. Camii sade kesme taştan IV. Kılıçarslan'ın oğlu 3. Keykavus zamanında 1281 yılında yaptırılmıştır. Her camiinin bir kitabesi olduğu gibi elbette bu muhteşem yapıya da kitabe konulmuş. 1. Kitabenin mealen anlamı

şöyledir: 'Bu mübarek camiinin yapılmasına Allah mülkünü daim kılsın iki kıblenin özlemi ile tutuşan, ümmetlerin dizginlerini elinde bulunduran, din ve dünyanın bereketi yüce Sultan Kılıçarslan oğlu Keyhusrev zamanında emredilmiştir.' Bu kitabenin altındaki dört satırdan oluşan, Selçuklu nesihisi ile yazılmış ikinci bir kitabe daha bulunmaktadır. Bu kitabe de mealen şöyledir: 'Allah'ın rahmetine muhtaç zayıf kulu Göçer Aslan oğlu Nasrullah ve Allah'ın rahmeti ve rızasına muhtaç onun zayıf cariyesi Sad kızı Siva Sitti tarafından Allah başarılarını ihsan ve hayırlarını onlara yad eylesin.' Selçuklular hakkında en güzel söylenecek söz nedir diye sorsanız

cevabım herhalde 'İnancını taşla yazan medeniyet' olurdu. Hadi birlikte bu güzel Selçuklu eserinin sembolizm açısından da çok önemli bölümlerini hep birlikte keşfedelim.

Caminin taş kapısında girişin üzerinde bir güneş kürsüsü karşılar ki orta Asya Türk kültürünün Türk İslam mimarisine nasıl yansıdığını gösterir bize.

Kapının hemen solunda harika bir sadaka taşı bulunur. Taç kapının hemen sağında Sultanın ya da yöneticinin tehlike anında hemen çıkıp ata binmesi için ayrı ve yüksekçe bir giriş bulunur.

Kapıdan içeri girdiğinizde sizi hemen sağda bayramlarda içine çeşitli şerbetler doldurulan 313 yıllık bir şerbet çeşmesi karşılar. Üzerinde 'Sahibu'l Hayrat Osman' yazmaktadır...

Gelelim taç mihraba... Mihraba dikkatli bakarsanız başında tacı ve Yanlara doğru dökülen şalı olan bir kadını anımsatır.

Mihrabın içinde bulunan 8 yuvarlak siyah mermer zamanında aydınlatma görevi görmüş.

Aklınıza Mısırlıların çokça yapıtlarında istifade ettiği gündüz Güneş ışığını alıp gece etrafa yansıtan Lipus taşı gelebilir. İşte bu özellik tam da onun gibi.

Hemen kenarlarda bulunan süslemeler "iyi insan ve kötü insanı" tasvir eder. Bu iki farklı kabartmanın alt kısımlarında yuvarlak süslü kabartmalar kalbi temsil eder ve iyi ve kötü insanın başlangıçta aynı ve temiz kalplere sahip olduklarını, soldaki iyi insanı temsil eden kabartmanın en yukarısında bulunan ve kalbi temsil eden süslü yuvarlak kabartma iyi insanın başlangıçtaki halini koruduğuna; sağdaki kötü insanı temsil eden kabartmanın en yukarısında bulunan ve kalbi temsil eden düz yuvarlak kabartmanın ise kötü insanın zaman içerisinde işlemiş olduğu kötü fiilleri sebebi ile kalbinin ilk baştaki halini korumadığını anlatmaktadır.

İyi ve Kötü insan tasvirleri

Mihrabın kenarlarındaki sütunlar mermerdir ve deprem sütunlarıdır ve bugün hala dönmektedir. Dönüyor olması yapının sağlam olduğunu gösterir. Soldaki sütunun başlığında 3 kaplumbağa figürü sağdaki sütunun başlığında ise 3 kartal figürü bulunur ve bunlar iki ayrı hadisi şerifi temsil eder. 3 kaplumbağa sabrı temsil eder ve "Sabır üç çeşittir: 1- Belaya, musibete sabır, 2- Din bilgilerini öğrenirken ve ibadetlerini yaparken sabır, 3- Günah işlememek için sabır. Belaya sabredene 300, ibadet yapmaya sabredene 600, günah işlememeye sabredene ise 900 derece ihsan edilir. " hadisini temsil eder. 3 Kartal ise uyanıklığı ve avcılığı temsil eder "Kartallar nasıl ki avcı olur sizlerde gece ibadetlerinin avcısı olun" hadisini temsil eder. İçinizden 'Ne müthiş bir Sembolizm!' dediğinizi duyar gibiyim.

İşte bir kültürleşme olgusu... Selçuklu, inanç ve taş... Umarım bir an önce bu pandemiden kurtulur, bu nadide eseri hep birlikte yerinde görmeye gideriz.

SEKSEN YILLIK İŞİ SEKİZ SENEYE SİĞDIRAN PADİŞAH YAVUZ SULTAN SELİM HAN

Şehzadelik yıllarında çok iyi eğitimlerden geçen, siyasi ve askeri dehasının temellerini o yıllarda atan ve 8 yıla 80 yıl sığdıran bu güzide insanı gelin birlikte tanıyalım.

Resul Orman

Osmanlı tarihinin hiç şüphesiz en meçhul, meşhur ve iktidar sahibi olan hükümdarların başında Osmanlı'nın dokuzuncu padişahı olan Yavuz Sultan Selim Han gelir. I. Selim, bilinen adıyla Yavuz Sultan Selim 10 Ekim 1470 yılında Amasya'da dünya gelmiştir. (1512–1520) Osmanlı'nın Dokuzuncu padişahı ve 88. İslam halifesidir. Aynı zamanda ilk Türk İslam halifesi ve Hâdim'ul-Harameyn'uş-Şerifeyn (Mekke ve Medine'nin Hizmetkârı) unvanına sahiptir. Babası II. Bayezid, annesi Gülbahar Hatun, eşi ise Ayşe Hafsa Sultan'dır.

Gerek şehzadeligi, gerekse hükümdarlığı süresince yapılamaz denen hemen hemen her şeyi yapmış, devleti hem siyasi, hem dini hemde toprak alanı bakımından büyütmüş ve en önemli olarak ekonomik açıdan en büyük kazanımı elde ettiği dönem olarak tarihe geçmiştir. Yıldırım Beyazıt döneminde tamamlanmak istenen Anadolu birliğini sağlamış, Fatih Sultan Mehmed Han ve İkinci Beyazıt dönemlerinde sorun yaşanan, büyük tehdit oluşturan Memlük tehlikesini bertaraf etmiş, ayrıca Anadolu birliğini tehlikeye sokup, halk arasında ayaklandırm çıkaran Şah İsmail tehlikesini durdurmuştur. Bu kadar başarılı işler yapmasına rağmen kendisinden sonra ve günümüzde kendisine büyük iftiralar atılarak "Katliamcı" olarak söylenmekte oysa ki onun gözü sadece "İtikadi İslam" yani

İslam birliğindeydi bu sebeble Celalzade Mustafa "Sekiz seneyi, seksen yıla sığdırmış" hükümdar diye adlandırır. "Din-perver ve dünyanın fatihi sensin. Sen dünyanın vadedilen İskender'sin" der Selimşahname'de İdris-i Bitlisi. Şehzadeligi sırasında Erzincan'da Şah İsmail ordusu 1507 yılında yenmiş, ardından Gürcülerin tehditlerine karşı

1508 yılında Kütahya savaşı ile Gürcüleri yenip ve onların müslüman olmasını sağlamıştır. Çaldıran Meydan Muharebesinde 1514 yılında Şah İsmail ve ordusunu İran'da yener ardından 1515 yılında Hadım Sinan Paşa komutasında Dulkadiroğulları ile Turnadağ savaşında yener Anadolu'nun birliğini sağlamış olur ki bunu daha önce atası

Yıldırım Beyazıt Han buna çok yaklaşmıştı. Daha önce dedesi Fatih Sultan Mehmed Han ve babası İkinci Beyazıt ile büyük sorunlar yaşamış ve savaşmışlardı 1516 Mercidabık Meydan Muharebesi ile Gansu Gavri'yi, geçilemez denem Sina Cölünü 13 günde geçerek Mısır'a Ridaniye Meydan Muharebesinde Tomambey'i yener, Osmanlı'nın sınırını ve hazinelerini büyütmüş ve de Kutsal Emanetleri İstanbul'a gönderir, ardından Osmanlı'ya Halifelik unvanı ile taşıyan ilk padişah olmuştu. Bu kadar başarının ardından sonra ki seferi nereye olacağı konusunda Yavuz Sultan Selim Han, devrin büyük âlimi Kemâl Paşazâde'ye niyetinin "Feth-i Efrenciye" yâni Avrupa olduğunu bildirmişti. Edirne yol üzereyken fenalaşan padişah Tekirdağ Muratlı'da başhekim nezaretinde tedavi gördü. İki ay hasta yatıp, 22 Eylül'de 1520 tarihinde Cuma akşamı Osmanlı karargâhının bulunduğu Muratlı'nın Yukarısirt Köyünde vefât etti. Vefât etmeden bir müddet önce yanında bulunan Hasan Can; "Sultanım

Allah'ı hatırlamak zamanıdır." deyince Yavuz Sultan Selim Han: "Ya sen bizi bunca zamandan beri bizi kiminle biliyordun. Cenâb-ı Hakk'a teveccühümüzde bir kusur mu gördün?" buyurmuş ve Yâsin-i Şerîf okumasını istemişti. Kendisi de onunla birlikte okurken ruhunu teslim etmiştir. Az uyuyup, çok düşünen, çok okuyan, düz elbiseler giyen, tahta kaşıkla yemek yiyip adeta sıradan bir hayat ama büyük davanın betimleyicisi gibi bir şahsiyet, ilmi ile müstesna bir liderdi Yavuz Sultan Selim Han.

Cenâzesi İstanbul'a getirilip inşaatını başlattığı Sultan Selim Câmii yanına defnedildi. Yerine Osmanlı Sultanı olan oğlu Sultan Süleyman Han tarafından câmîi tamamlanıp, kabri üstüne türbe de yapılmıştır. Büyük Osmanlı fütühatı Kanunu, Muhteşem unvanları ile anılacak olan Kanuni Süleyman ile devam etmiş Osmanlı'dan korkan Avrupalıların kabüsü devam etmiş, hala bugün bile o korkuları ile yaşıyorlar desek haksızlık olmaz.

“
GEREK ŞEHZADELİĞİ,
GEREKSE HÜKÜMDARLIĞI
SÜRESİNCE YAPILAMAZ
DENEN HEMEN HEMEN
HER ŞEYİ YAPMIŞ,
DEVLETİ HEM SİYASİ, HEM
DİNİ HEM DE TOPRAK
ALANI BAKIMINDAN
BÜYÜTMÜŞTÜR.

CUMHURBAŞKANLIĞI MİLLET KÜTÜPHANESİ

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, 134 farklı dilde 4 milyondan fazla kitap koleksiyonu, 120 milyon makale ve raporla ülkemizin en büyük kütüphanesidir.

 Murat Kaya

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi inşa çalışmalarına, 2015 yılında başlamıştır. Millet Kütüphanesi, 125.000 m² alanda 5.500 kişilik oturma kapasitesiyle okuyuculara hizmet vermektedir.

Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi koleksiyonda 2.000.000 basılı kitap, 12.500 adet basılı dergiye ait 2.000.000 sayı mevcuttur. Ayrıca, erişim sağlanan 56 adet veri tabanı içeriğinde; 550.000 e-kitap, 6.500.000 elektronik tez ve 60.000'e yakın e-dergiye ait 120.000.000 makale, rapor, vb. bulunmaktadır. Bu bilgi kaynaklarının okuyuculara sunum hizmetleri modern kütüphanecilik anlayışı ile verilmektedir. Millet Kütüphanesi, ülkemizin en büyük

kütüphanesi olup koleksiyonları ve hizmetleri açısından dünyanın sayılı kütüphaneleri arasına girmeyi amaçlamaktadır.

Kütüphane koleksiyonu, sürekli gelişen kaynaklarının yanı sıra yurt içinden ve yurt dışından kıymetli kişilerin özel koleksiyonlarının da eklenmesi ile çeşitlenmeye ve zenginleşmeye devam etmektedir.

Kütüphanede bu ana alanlara ek olarak pek çok eğitim ve özel amaçlı sınıflar ve salonlar da bulunmaktadır.

Kütüphane; ülkemizde ilk defa uygulanan entegre kitap taşıma sistemi, teknolojik altyapısı, bilgisayarları, dokunmatik ekranları ve internet bağlantısı ile bilgiye erişimi sınırsız bir şekilde sağlamaktadır.

7/24 sağlanan kütüphane hizmetlerinden okuyucuların faydalanabilmesi için kütüphane üyeliği gerekmektedir. Kütüphaneye üyelik ve üyelik yenileme işlemleri (1 yıl süre için), e-Devlet üzerinden ya da kütüphane danışma masaları veya bankalarından şahsen başvuru ile yapılmaktadır.

KÜTÜPHANENİN MİMARİSİ

Kütüphanenin tasarımının oluşum prensibi bazı geleneksel şekilleri esas almaktadır. Bunlar küp, silindirik ve kubbedir. Bu hacimlerin yorumlanması hem orijinal hem de yenilikçi alanların oluşturulmasına imkân vermiştir.

Merkez salon, bileşimin ortasına yerleştirilmiştir ve üzerinde etrafını çevreleyen sütunlar arasından doğal olarak aydınlatılan ikili bir kubbe

vardır. Kubbe, bilgi üzerinde ışıldayan güneşe atıfta bulunmaktadır. Bu saklı salon, okuyucu tarafından keşfedilmeyi beklemektedir. İlk kez keşfeden biri için sürpriz mekân etkisini güçlendirmek için hacmin yüksekliğine nispeten alçak kapılardan erişilmektedir.

Merkezdeki dairesel ana salon, bütünü masif ve güçlü yanını vurgulayan dört masif ve sağır blok içinde yer alan kitap depolarıyla çevrelenmiştir.

Masif kütleler ile tezat oluşturan

okumaya tahsis edilmiş camlı bu dört küp, doğal ışığa yaklaşmak için eserin merkezinden uzaklaşmakta, cephenin sütunları ve panjurları ışığın ortama direk nüfuzunu dalgalandırmaktadır.

Kütüphanenin mimarisi, geçmişin mimarisi ile ve eski eserlerle benzerlikler arz etmektedir. Burada söz konusu olan, bugünün eserleriyle, dikkate değer olan ve bazen de benzersiz olan örnekler açısından zengin, bu bölgenin geçmişteki edimimleri arasında bir bağ kurma iradesidir.

Bu yapının orijinalliği, çağdaş bir sentezden yola çıkarak, geçmişin eserlerine bir gelecek sağlamak amacıyla onlardan mecazi ve sembolik bir biçimde esinlenmiş olmasıdır.

KÜTÜPHANE İÇERİSİNDE HİZMET VEREN BÖLÜMLER

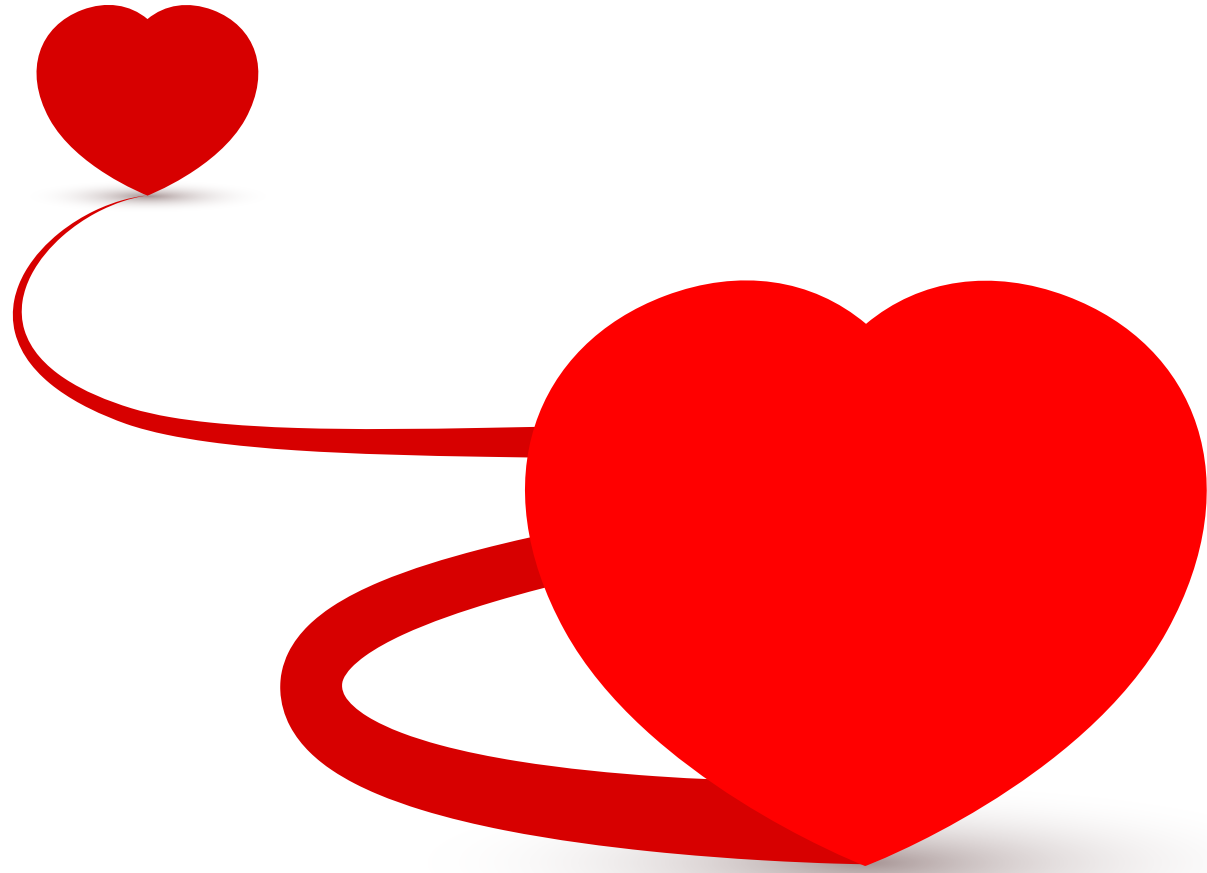
- Araştırma Kütüphanesi
- Gençlik Kütüphanesi
- Ses ve Görüntü Kütüphanesi
- Nadir Eserler Kütüphanesi
- Nasreddin Hoca Çocuk Kütüphanesi
- Okuma Salonları
- Cihannümâ Salonu
- Referans Bölümü
- Süreli Yayınlar Salonu

İYİ'NİN VE İYİLİĞİN ÖLÇÜSÜNE DAİR

İyilik; bulunduğunda yine de aramaya devam edilen, öngörüsü hiç kaybolmayacak bir ab-ı hayat gibi bitimsiz ve ömürleri aşan yolculuk azığı...

Yasin Onat

Başkalarını düşünebilen, düşünürken kendisi için istediklerini onun için de isteyebilen, hiç tanımayan olsa bile onun için faydalı bir eylem içerisinde olan kişi bir iyilik yapmanın tam da başlangıcındadır.

Öyle bir başlangıç ki, enerjisinden ne kadar sarf etse de eksilmeyecek ve sarf ettikçe başkaları için de muteber bir

örneklik nişanesi olacak, meyvesi hiç eksik olmayan bereketli bir fidandır iyilik... Niyet ettiği ve gayret içerisinde olduğu şey ile özlemle ulaşmak istediği yerin giriş kapısında, ölçüsü dünyalık olanlardan çok ama çok fazla, kurulu bir terazinin ağır basan tarafında kişiyi şartsız buyur edecek nice başka kapılar da beklemektedir.

“İyi olan kazanır” diye bilinen ve iyyinin zorluklara rağmen seçilmiş bir yol olduğunu vurgulayan kabul görmüş bir söz var. Bilhassa iyilerin tercih edildiği, kriterler arasında yerini daima ilk sırada muhafaza eden; zıttı olan kötünün karşısında kimi zaman yenik düşmüş görünse de mütemadiyen galip gelecek olan ve bilhassa içerisinde onu yaşatanın emsalleriyle ortaya

çıkarken daha hususi bir yeri olan iyilik kavramının içerisinde cereyan edecek ne edecektir. Paylaştıkça çoğalan nice güzelliğin ismi de yine iyilikler ile anılmaz mı zaten...

Her şeyin tartıldığı, ölçümlere tabi tutulduğu ve ölçüleri hesap edilemeyenlerin de araştırıldığı bir zamanda iyilik; bulunulduğunda yine de aramaya devam edilen, öngörüsü hiç kaybolmayacak bir ab-ı hayat gibi bitimsiz ve ömürleri aşan yolculuk azığı... İyi'nin özünü anlayabilmek için iyilik yapanların eleğine bakmalı. Çünkü o eleğin hem üzerinde hem de altında; emekten, güzellikten ve karşılık beklemeden yapılan örneklerden çokça bulabilir insan. Bununla birlikte insanın insanlara, hayvanlar âlemine, tabiata, eşyaya ve cansız diye düşündüğümüz birçok nesneye de iyilikle yaklaşabileceğini bilmek ve öyle yaşamak... İyilik için niyet ne kadar önemli ise onu eyleme dönüştürebilmek adına bir şey yapabilme isteğidir en önemlisi. Her iyi şey, insan için tamam olmuş değildir zira. Düşünün ki tebessüm etmek de bir iyilik/ sadakadır, fakat aklımızdan geçirdiğimiz halde bunu gerçekleştiriyorsak anlamını bulamayacaktır. Ezcümle iyyinin ölçüsü iyilik yapmakla anlaşılabilir ve ona dâhil olmakla.

“İnsan insanın duasıdır” bu söz bize önemli ipuçları veriyor iyiliği daha iyi anlayabilme konusunda. Bu pencereden baktığımız zaman insan insanın iyilik kapısıdır ve o kapıdan giren de çıkan da iyilik bulur. Düşünün ki resim yapmak için beyaz veya temiz bir yüzey gereklidir hayalimizdeki bu yüzeye renkler vasıtasıyla işlemek için. Eğer gözlerimiz/ iç dünyamız temiz boş bir yüzey görmez ise hayal ettiği şeyi tam anlamıyla yansıtamayacağını düşünür. İnsanın önce berraklığı aradığını, ardından da o berraklığa izler bırakmak suretiyle kendini tariflerden uzakta görmek

istediğini söyleyebiliriz. Bu durumun aksini düşünmek, kötülüğün niceliğine maruz kalan zihinlere bir şey söyleyememekle sonuçlanır zira. “İnsan insanın duasıdır” dedik, bahsi geçen bu sözün bir de dua hali vardır ki Anadolu'nun birçok yerinde bu duayı işitebilir ve kalbimiz ile daha iyi idrak edebiliriz onu: “Allah (c.c.) iyilerle karşılaşsın.”

İyilerle karşılaşmak, iyi olanın izinde olmakla yakından alakalı bir durum olsa gerek. Açtığımız kapılar, açılmasını beklediğimiz kapılar ve açılması için bir şeyler yapabildiğimiz kapılar yolumuzu aydınlatan mihenk taşları bizler için. Zira her kapı aynı anda iki yöne açılır: Biri içeriye doğru, diğeri dışarıya doğru. İçeri ve dışarı gibi mekân belirten işaretleri bir kenara

bırakırsak eğer açılan kapıların bir kalpten diğer bir kalbe daima açık olan istikamet olduğunu da kavrayabiliriz. İstikamet dâhilinde karşılaşacağımız zorluklar, sıkıntılar veya şaşkınlıklarımıza yine iyilikle merhem bulabiliriz ve iyilik insanın başkalaşmasını önleyen bir emniyet kemeri hükmündedir. Okuduğumuz kıssalarda, romanlarda, öykülerde ve beyitlerde; ilk insandan bugüne kadar süregelen seslenişlerde var olan, iyiliği ve iyilik yapmayı emanet eden birçok örnek görebiliriz. İnsanın iyilik serüveni, birbirine bağlı olan uzun bir yolculukta kestirme yollar keşfetmenin sevinciyle neşvünema bulacaktır.

Velhasıl iyilik, insanın önce kendisine nasihat etmesinden başka nedir ki?..

OSMANLI VE BATI İKTİSAT ANLAYIŞINDA TEMEL FARK OLAN İNSAN FAKTÖRÜ

Uzun yıllar yaşayan Osmanlı İmparatorluğu'ndan hâlâ örnek ve ders almamız gereken çok şey var. Bunların başında da insanı merkeze aldığı iktisadi sistemi geliyor.

Yusuf Çiçek

Osmanlılar 16. yüzyıldan 19. yüzyılın ortalarına kadar, Batı Avrupa ile yaptıkları ticarete sadece ihracata müdahale ettiler; miktarı kısıtladılar, yasakladılar veya ek vergiler getirmeye çalıştılar. Buna karşılık ithalattan aldıkları gümrük resmini, uzun asırlar boyunca değiştirmeden, %3 düzeyinde tuttular, ithalata hemen hiç bir müdahalede bulunmadılar. Oysa aynı yüzyıllarda Avrupalılar tam tersini yapıyorlardı. Bu iki farklı yaklaşımın temelinde iki farklı dünya görüşü ve iki farklı ekonomi anlayışı

var. Osmanlı ekonomi sistemi insanı ön planda tutuyordu. Önemli olan insanın mutluluğu, huzuru ve ihtiyaçlarının karşılamasıydı. Avrupa'nın ön planda tuttuğu anlayış ise para idi. Yani ne kadar çok para olursa, ne kadar fazla kar olursa o kadar iyiydi anlayışına sahiplerdi. Osmanlı salt para karın doyurmaz diyerek farklı bir iktisat sistemi ortaya koydu. Osmanlı ihracata ciddi engellemeler getiriyordu. Çünkü üretilen mallar ihraç edilirse ülkede az mal kalacaktı. Eğer ülkede az mal kalırsa ürünlerin

fiyatı yükselecekti. Böyle bir durum da halk mağdur olacaktı. Mehmet Genç hocanın da birçok yazısında ve konuşmasında belirttiği gibi Osmanlı Devlet anlayışında halk kutsaldı ve Allah'ın emanetiydi. Bu sebepten ötürü öncelik halkın huzuruydu. Burada sadece Müslümanları kastetmiyoruz. Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan gayrimüslimler de bu kapsamın içerisindeydi. İthalatın önünü açmalarının sebebi de halkın ihtiyacı olan ürünlerin ülkeye girişini kolaylaştırmaktı. Bu uygulamalardan da görüldüğü gibi

Osmanlı insanı merkeze almıştır. İnsanı merkeze aldığı için de çok uzun yıllar yaşamıştır. Bu anlayış hem insan için hem de dünya için daha ideal bir anlayıştı. Çünkü istekler sınırsız ancak kaynaklar sınırlıdır. Osmanlı üretimi dengede tutarak bir ürünü ihtiyacı kadar üretti ve Allah'ın bize ikram ettiği kaynakları ciddi oranda tüketmedi. Aynı şekilde eşitlikçi anlayışla bu kaynakları halka eşit bir şekilde dağıtmaya çalışarak aşırı zenginleşmiş bir tabaka oluşturmaktan kaçındı. Aslında halkın zulüm görmesinin, baskıya uğramasının önüne geçmeye çalıştı. Batı ise aynı dönemde bu anlayışın tam zıttı olan kapitalizmi benimsedi ve bu sayede çok büyüdü. Kapitalizm daha çok üretim ve daha çok tüketim demektir. Bu hem kaynakların hızla tükenmesi hem de insan fitratına aykırı bir sistemin oluşturulması demektir. İnsan fitratı tüketerek mutlu olmaktan ziyade, üretmek, faydalı olarak ve vererek mutlu olmak üzerine kurgulanmıştır. Eğer Osmanlı da o dönem Avrupa'nın benimsediği sistemi uygulamış olsaydı, Avrupa'dan daha da zenginleşebilirdi. Ancak bu sistem hem inançlarına hem de hayata bakış açısına ters bir sistemdir. Osmanlı eğer bu sistemi tam olarak benimsemediği için yıkıldıysa buna üzülmemek gerekir. Çünkü işi biraz

da günümüze getirirsek yaşadığımız sorunların temelinde bu sistem olduğunu görürüz. Yaşadığımız zaman diliminde her şey üretip tüketmek, yeniden üretip tüketmek ve yeniden üretip tüketmek üzerine kurgulanmıştır. Kapitalizm iliklerimize kadar işlemiştir. Bir kısım insanlar daha fazla zenginleşti ancak bir kısım insanlar da hem yiyecek ekmek bulamıyor hem de içecek su bulamıyor. İşin tuhaf tarafı ne zengin mutlu ne de fakir mutlu. Çünkü fitrata ters bir sistemin çarkları içerisinde yaşamaya çalışıyoruz. İşte Osmanlı bu sistemin önce kendi devletine daha sonra da dünyaya hâkim olmaması için direnmiştir. Osmanlı'nın bu sistemi işlettiği dönemde fakirlikten ölen insan olmadığını görüyoruz. Yine aynı şekilde dilenen insan da neredeyse göremiyoruz. Hâlbuki aynı dönemde Avrupa'da hem açlıktan ölen hem de dilenen insan sayısı bir hayli fazlaydı. Günümüzde de dilenen insan ve açlıktan ölen insan sayısı milyonları aşmıştır. Bunun temelinde yine kaynakların verimli kullanılmaması yatmaktadır. Osmanlı iktisat anlayışının temelinde kendi kaynaklarını bile sınırlı ve ihtiyaç ölçüsünde kullanmak yatar. Avrupa anlayışında ise sadece kendi toprakları ve kaynakları değil sömürebildiği ölçüde dünyanın bütün

“OSMANLI ÜRETİMİ DENGEDEN TUTARAK BİR ÜRÜNÜ İHTİYACI KADAR ÜRETTİ VE ALLAH'IN BİZE İKRAM ETTİĞİ KAYNAKLARI CİDDİ ORANDA TÜKETMEDİ. AYNI ŞEKİLDE EŞİTLİKÇİ ANLAYIŞLA BU KAYNAKLARI HALKA EŞİT BİR ŞEKİLDE DAĞITMAYA ÇALIŞARAK AŞIRI ZENGİNLEŞMİŞ BİR TABAKA OLUŞTURMAKTAN KAÇINDI.

topraklarına ve kaynaklarına ulaşarak üretme ve bu üretilen ürünleri tüketme anlayışını hâkim kılmak vardır. İşte bu yüzden Osmanlı'dan öğreneceğimiz çok şey var. Osmanlı'dan öğreneceğimiz çok şey var diyerek yeniden Osmanlı'ya dönmekten bahsetmiyoruz. Ancak hem Osmanlı'nın kurduğu sistemi incelemeli hem de direnişini örnek almalıyız. İnsan fitratına uygun olmayan sisteme direnmek bütün insanlığın yararına olacaktır. Osmanlı ve Batı arasındaki temel anlayış farkını ve insana bakış açısını bu sistem üzerinden çok net bir şekilde görebiliyoruz. Dünya'nın o gün de bugün de ihtiyacı olan anlayış Osmanlı'nın ortaya koyduğu anlayıştır.

SOSYAL MEDYA İLLÜZYONU

Sosyal medya üzerinde çokça tartışılan bir konu. Faydaları ve zararları nelerdir? Doğru ve verimli kullanımı nasıl olmalıdır? Bu yazımızda...

Halil Emre Kösen

Yaşadığımız dönemde sosyal medyada birçok paylaşım yapılmaktadır. Yapılan paylaşımların birçoğunda bizler; "ideal" yaşam standartlarına, "ideal" bedenlere, "ideal" davranışlara çok fazla maruz kalmaktayız. Benim de bu yazımın amacı, sosyal medya kullanımına ve sosyal medya platformlarında paylaşılan gönderilere maruz kalmanın kendilik algılarımızı, yaşam doyumumuzu ve öz değerlerimizin üzerindeki etkisini irdelemektir. Yani sosyal medya, genç zihinleri, genç ruhları nasıl

etkiliyor? Bizlerde ne gibi mental sorunlar doğurabilir ve bizler ortaya çıkabilecek sorunlarla nasıl yüzleşip bu sorunların üstesinden gelebiliriz? Günümüzde sosyal medya kullanmak ve sosyal medya platformlarından gönderimde bulunmak birçok insan için hayatın vazgeçilmez bir parçası olmuştur. Bunun yanında sosyal medya insanların kişisel bilgilerinin paylaşıldığı bir yer olmaya başlamış olup, insanlar yediklerinden içtiklerine oradan giyindiklerine oradan yaşadıkları

anları, duygu ve düşüncelerini ifade edebiliyor. Peki bu noktada bu kadar çok uyarana maruz kaldığımız bu mecralar bizlerin üzerinde nasıl bir etki bırakıyor? Acaba bizim kendiliğimize dair algı ve tutumlarımız bu paylaşımlardan etkileniyor mu? Hadi somut bir şeyler düşünelim! Örneğin güzellik olgusunu ele alalım hatta kusursuzluğu da içine ekleyelim. Kusursuz olmak, bizlerin sadece kendi bilincinde yarattığı ve idrak ettiği bir kaygı olmakla kalmayıp, sosyal normlardan ve toplumun değer yargıları

çevresinde de düşünülmelidir. Bir başka deyişle güzellik; tek tip olmayan, matematiksel verilerle açıklayamadığımız, yaşadığımız çağdan etkilenen, "moda" olabilen, günün ahlaki değerlerini yansıtan hisler bütünüdür. Peki bu noktada bizler sosyal medyada paylaştığımız gönderileri düşünelim ve kendimize çeşitli sorular soralım, ayrıca hep birlikte bir iç muhasebe yapalım. Paylaşımlarımız ne kadar biziz? Kullandığımız dil ne kadar kendimizin? Daha da ileri gidelim fikir ve düşüncelerimiz gerçekten bizim mi? Bu soruları artırabiliriz fakat bu noktada en önemli husus bu sorulara vereceğimiz samimi yanıtlardır. Bu sorularda yapacağımız öz denetim bizim sosyal mecraları ne ölçüde sağlıklı kullandığımızın anahtarıdır. Sosyal medya platformları bireyi uygulamanın içine çeker ve bu özelliğiyle, sosyal mecralar da kendi ideal kişilik algısını dolaşıma sokan birey için önem gösteren bir gereç olarak görülebilir. Sosyal medyanın kendi hareketliliği üzerinden gidecek olursak, gönderilen fotoğrafların, yaşam hikayelerinin, videoların ya da fikirlerin niceliksel olarak da değerlendirilebiliyor olması (beğenme, retweet ve share) bireyin kimliğinin de meşrulaşması anlamını taşımaktadır. İnsanların sosyal medyada oluşturduğu kusursuz profiller gerçek hayatla uyuşmadığında kişi benlik ve kimlik problemleriyle baş başa kalabilir. İşte tam da bu noktada yaşamımızın en önemli çağlarında bir nevi karakter gelişimimizin en önemli evresinde sosyal medya kullanımına neden dikkat etmemiz gerektiği ortaya çıkıyor. Sosyal medyada birçok paylaşım kişilerin en mükemmel hallerini yansıtmakla birlikte; özgünlükten uzak, popülist duygu ve davranışlardan ibaret olabilmektedir. Bu paylaşımlar zamanla yaygınlaşarak "ortak kabul" haline gelebilmektedir. Eğer bizler, paylaşımları sırf yaygınlığı üzerinden akıl süzgecimizden

geçirirsek, bizi bekleyen tehlike; yaşamdan alacağımız doyumda azalma ve tatminsizlik duygusu olabilir. Özellikle araştırmalara bakıldığında kendi yaşamlarını başkalarının yaşamları ile kıyaslayan insanların ve kendi fiziksel ve kişisel özelliklerini başkalarının özellikleriyle kıyaslayan insanların hayatlarında memnuniyetsizlik duygusu ile karşı karşıya kalabileceği görülmektedir. Özellikle sosyal medyada bu kıyaslamalardan kaçınmamız bizi sağlıklı bir sosyal medya kullanıcısı yapacaktır. Bir diğer önemli gördüğüm nokta bu mecraları ne kadar sıklıkta kullandığımız? Bu mecralarda ne kadar vakit geçirdiğimiz? Dünyanın birçok ülkesinde gençler üzerinde yapılan araştırmalarda sosyal medyada geçirilen süre arttıkça depresyon belirtileri de artmaktadır. Bu mecraları kullanım sıklığımız fazla ise yaşamdan alabileceğimiz doyum da azalmaktadır. Hatta kendi bedenimizi algılayış şeklimiz, benlik

saygımız bunların hepsi olumsuz etkilenebilmektedir. Tüm bu saydığım birçok ciddi konu sosyal medyayı neden dikkatli kullanmamız gerektiğini açıklıyor aslında. Bu kritik virajları alabilmek için öz denetim yapmamız gerek. Her gün ne kadar sosyal medyada vakit harcıyoruz? Bu sorunun cevabının olumlu veya olumsuz olması bizim kendi kontrolümüzde! Tabii ki de sosyal mecralar birçok farklı yaşamı, farklı düşünceleri meraklı zihinlerle buluşturuyor. Çağımızdaki hızla adapte olabilmemiz için önemli bir görev de üstleniyor. Hele ki pandemi şartlarında diğer insanlar ile iletişimde kalmamızı sağlayan bir can simidi işlevi de görüyor fakat bütün bir evren denge üzerine kurulu olduğu gibi, beslenmenin bir dengesi olduğu gibi, sosyal medya kullanımının da dengelisi vardır. Ruhsal olarak dengesizlik yaşamak istemiyorsak, sosyal olalım derken hayattan izole olmak istemiyorsak, sosyal medya kullanımımızı dengeleyelim.

BİLGİ GÜVENLİĞİ VE VPN

Bu yazımızda özellikle son dönemlerde kamuoyunda oldukça fazla karşılaştığımız ve tartışmalara sebep olan “Kişisel ve Bilgi Güvenliği” konusuna değineceğiz.

 İbrahim Mert

Günümüz bilgi dünyasında artık vazgeçilmez bir hale gelen “Bilgi Güvenliği” konusu hepimizin kafamızı kurcalayan bir konu. Gündelik hayatımızın bir parçası haline gelen internet, hemen her yerde kolaylıkla ulaşabileceğimiz ve milyonlarca bilgi içeriği ile hayatımızın vazgeçilmezidir. İnternet kullanımının en yaygın olduğu bir dönemde yaşarken istediğimiz her bilgiye çok kısa zaman içerisinde ulaşabiliyoruz. Peki ya bilgilerimizin güvenliği? Kişisel mahremiyetin bu kadar kolay açığa çıktığı zamanlarda gizliliğimizi nasıl sağlayacağız?

Bu yazımızda özellikle son dönemlerde kamuoyunda oldukça fazla karşılaştığımız ve tartışmalara sebep olan “Kişisel ve Bilgi Güvenliği” konusuna değineceğiz. Günümüz dünyasının gücü bilgiden geliyor. Bu bilgilerimizi nasıl güvende tutacağımızı, kimliğimizi nasıl gizleyeceğimizi ve kişisel verilerimizi nasıl koruma altına almamız gerektiğine değineceğiz.

NEDİR BU VPN?

Genel olarak ihtiyaçlarınız için doğru çözümü veya çözümleri seçmek zor olabilir. Özellikle çevrimiçi gizlilik ve güvenlik uzmanı değilseniz seçim yapmakta oldukça zorlanabilirsiniz. VPN(Virtual Private Network) kelimesi, Türkçede “Sanal Özel Ağ” anlamına gelir ve genel ağlar kullanılırken korumalı bir bağlantı sağlar. Peki, bu korumayı nasıl yapar? VPN programları; internet trafiğinizi şifreler ve çevrimiçi

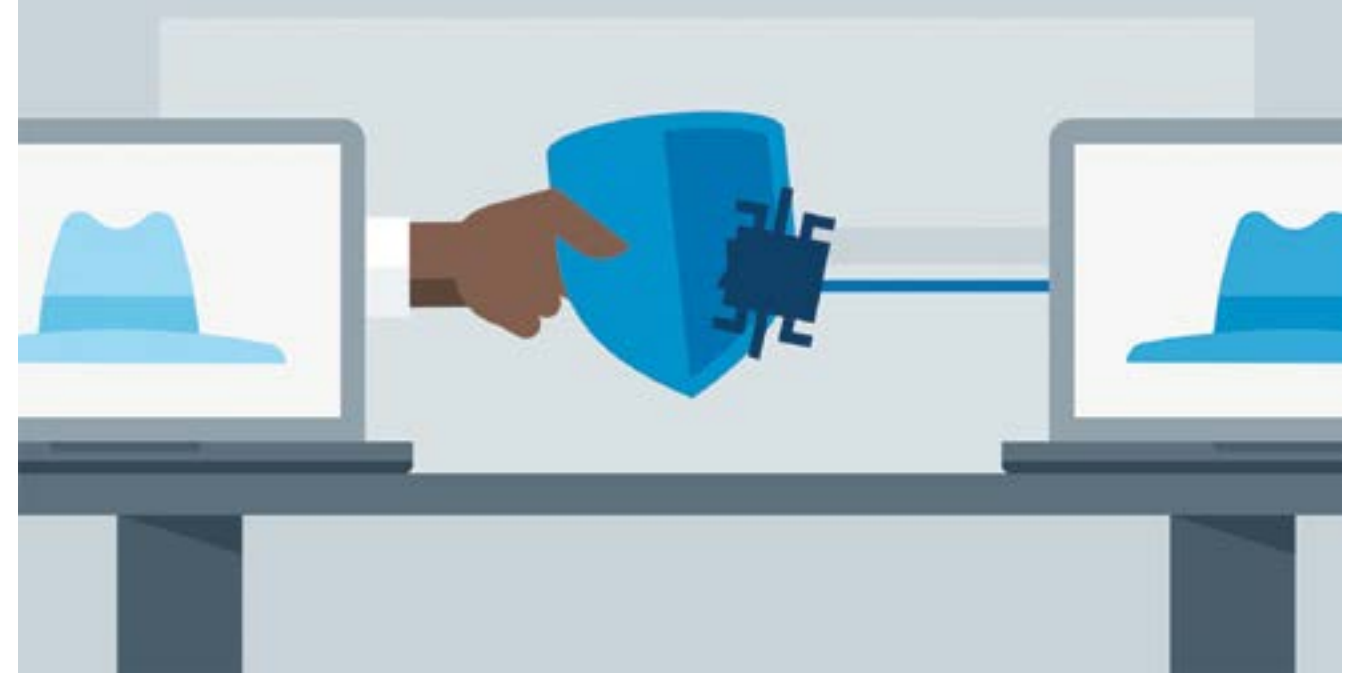
kimliğinizi gizler. Bulunduğunuz internet ağını tabiri caizse bir “örümcek” gibi sarar ve internet trafiğinizin giriş-çıkışlarını sürekli olarak kontrol eder. Kendinize özel bir internet ağına olduğunuz için üçüncü kişilerin çevrimiçi hareketlerinizi takip etmesini ve veri çalmasını engeller. VPN, birçok farklı protokol ve teknolojiyi kullansa da temel olarak bilgisayarınızın fiziksel olarak bulunduğu yerden, bağlanmak istediğiniz yere şifreli bir tünel açar ve bilgileriniz açılan tünelden iletilir. Bu tünel içinden iletilen bilgi, şifreli(kriptolu) olduğu için dışarıdan bakan ya da ağını dinleyen biri verilerinizi göremez. Bu sayede; ağız “olurda” takip edilebilirse bir VPN hizmetine bağlı olduğunuz için fiziksel konumunuz farklı bir ülke/kıta/coğrafyada gözükcektir. VPN ile ağ trafiğinizi şifrelersiniz. Bundan dolayı dışarıdan bakan herhangi biri için trafiğiniz anlamsız karakterler ile gösterilecektir. Bu süre boyunca kişisel bilgileriniz koruma

altına alınır. Herhangi bir siteye kişisel bilgileriniz, iletişim/adres bilgilerinizi yazsanız bile bu bilgiler şifreli bir şekilde iletilmektedir. Böylelikle verileriniz şifreli bir protokol üzerinden ulaşmış olacaktır.

VPN’İN FAYDALARI

İnternet ağına gezinirken kişisel bilgilerimizi korumak ve kimsenin görmemesini isteriz. VPN hizmetleri bu durumda bizlere güzel bir alternatif sunuyor. Yukarıda da bahsettiğimiz üzere VPN bağlantısı, çevrimiçi veri trafiğinizi gizler ve dışarıdan erişilmelerine engel olur. Şifrelenmeyen veriler, ağa erişimi olan ve görmek isteyen herkes tarafından görüntülenebilir. VPN sayesinde ağ trafiğimiz şifrelenir ve bilgisayar korsanları, siber suçlular bu verilerin şifresini çözüp verileri kullanamaz.

Güvenli şifreleme: Verileri okuyabilmek için şifreleme anahtarına ihtiyacınız olur. Bu

şifreleme anahtarı sadece size özeldir ve bu anahtarı kullanarak ağa bağlanabilirsiniz. Bunu bir anahtar-kapı varyasyonu olarak düşünebilirsiniz. Kapıyı açtığınızda internete girersiniz ve bu kapıyı açmanın tek yolu anahtar ile kilitli çevirmenizdir. Bu anahtarlar matematiksel fonksiyonlar ile üretilir. Bu sayede herhangi birine anahtarı “kendi elinizle” vermediğiniz sürece bir başkasının kapıyı açması imkânsızdır. VPN sayesinde çevrimiçi hareketleriniz ortak ağlarda bile gizlenir.

Konumunuzu gizleme: VPN sunucuları aslında internet ortamında kendi bağlanmış gibi gözükür. Demografik konum verileriniz başka bir ülkedeki sunucudan geldiği için gerçek konumunuz tespit edilemez. Ayrıca çoğu VPN hizmeti, yaptıklarınızın kayıtlarını depolamaz. Bazı sağlayıcılar ise yaptıklarınızı kaydeder ancak bu bilgileri üçüncü kişilere aktarmaz. Yani kullanıcı davranışlarınızın muhtemel kayıtları kesin olarak gizli kalır.

Güvenli veri aktarımı: Eğer uzaktan çalışıyorsanız şirketinizin ağındaki önemli bilgilere erişmeniz gerekebilir. Güvenlik sebebiyle

bu tip bilgiler için güvenli bağlantı gerekir. Ağa katılmak için genellikle VPN bağlantısı şart koşulur. VPN hizmetleri, özel sunuculara bağlanır ve herhangi bir veri sızıntısı riskini ortadan kaldırmak için şifreleme yöntemleri kullanır.

PEKİ YA VPN ŞİRKETLERİ BİZİ GÖZETLİYORSA?

VPN’lerin kapsamlı antivirüs yazılımları gibi çalışmadıklarını bilmek gerekir. VPN sistemlerinin asıl amacı; IP adresinizi korumak ve internet trafiğinizi şifrelemesidir. Bu sayede internet ağına güvenli bir şekilde dolaşabilirsiniz. Dışarıdan bakan herhangi bir üçüncü kişi trafiğinize girse bile bir sonuç çıkaramayacaktır. Her ne kadar internet servis sağlayıcınız güvenilir gözükse de tarayıcı geçmişinizi, reklam firmaları ve/veya üçüncü kişiler ile paylaşabilir. Düzenli olarak herkese açık Wi-Fi bağlanıyorsanız bu ihtimali de göz önünde bulundurmanız gerekmektedir. Bundan dolayı bilindik VPN çözümlerini kullanmak en iyisi olacaktır. Sizin için doğru olan VPN’i seçerken, aşağıdaki kriterleri göz önüne alabilirsiniz:

İddialar

VPN servis ürünleri ya da özellikleri ile ilgili belli iddialarda bulunuyor mu? Belki kullanıcı kayıtlarını tutmadıklarını, ya da verilerinizi paylaşmadıklarını ve satmadıklarını iddia ediyorlar. Ancak bu bir iddia. Bir VPN servisi verilerinizi başkalarına satmıyorsa bile, bunlar üzerinden nasıl para kazandığını öğrenmek için servisin gizlilik politikasını dikkatlice okuyun.

İtibar

Belli bir VPN servisiyle bağlantılı olan insanları ya da organizasyonları araştırmak yararınıza olacaktır. Güvenlik uzmanları VPN servisini uygun bulunmuş mu? Servis ile ilgili haberler yapılmış mı? Bilgi güvenliği sektöründe tanınan birinin sahibi olduğu bir VPN servisi, diğer servislere göre daha güvenli olacaktır. Kimsenin uğruna itibarını riske atmadığı, ya da kimsenin bilmediği bir kişi ya da şirket tarafından işletilen servislere kuşkuyla yaklaşın.

Veri Toplama

Veri toplamayan bir şirket, elinde olmayan verileri satışa çıkaramaz. Gizlilik politikasına göz attığınızda,

VPN servisinin veri toplayıp toplamadığına dikkat edin. Eğer servisin gizlilik politikasında veri toplanmadığına dair net bir bilgi yoksa servisin veri toplama olasılığı oldukça yüksektir. Yargı etkisinin alanına göre, bu bilgileri devletler de talep edebilir. Bir servis veri toplamadığını iddia edebilir, ancak bu her zaman doğru olmayabilir. Kullandığınız veya kullanmayı planladığınız VPN servisiyle ilgili yapılmış haberlere dikkat etmenizi öneriyoruz. Bazı durumlarda geçmiş haberlere bakmak, servisin güvenilirliğiyle ilgili aydınlatıcı bilgiler sunabilir. Önceden yapacağınız basit bir arama, sizi daha sonra yaşayabileceğiniz büyük sorunlardan kurtarabilir.

Gizlilik Sözleşmesi

VPN hizmeti seçerken verilerinizin üçüncü kişi veya kurum/kuruluşlarla paylaşılmadığına dikkat edin. Bazı VPN şirketleri hükümet baskıları sonucunda elindeki bütün bilgileri, ağ trafiğini, kullanıcıları

ifşa edebilir. Bu durumda siber saldırganlar oklarını hükümet kanadına çevirip bilgilerinizi ele geçirebilirler. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi, bir VPN hizmeti almaya karar verdiğiniz zaman gizlilik sözleşmesinde “üçüncü kişiler, kurum/kuruluşlara bilgi verilmeyeceğini” teyit etmeniz gerekmektedir.

Sonuç Olarak;
VPN bağlantısı, sizinle internet arasında güvenli bir bağlantı oluşturur. VPN sayesinde bütün veri trafiğiniz şifreli bir sanal tünele yönlendirilir. Bu tünel, interneti kullandığınızda IP adresinizi gizler ve konumunu herkes için görünmez kılar. VPN bağlantısı, dışarıdan gelecek saldırılara karşı da güvenlidir. Çünkü şifreli tüneldeki verilere yalnızca siz erişebilirsiniz; anahtarları olmadığı için başkaları verilerinize erişemez.

Özellikle son dönemlerde oldukça tartışılan “kişisel bilgilerimizin ifşası” konusu gündemimizi

oldukça meşgul etmekte. İnternete bağlandığımız andan itibaren bir dünyanın içerisine girmiş bulunuyoruz. Geçtiğimiz aylarda “WhatsApp” konusu buna en güzel örnek teşkil edebilir. Bunula beraber kullandığımız uygulamalar için “henüz” bir çözüm bulunabilmiş değil. Günümüz bilgi dünyasında bilginin hem bu kadar değerli hem de bu kadar değersiz olduğu bir dünyada, elimizden geldiğince kişisel bilgilerimizi korumamız gerekiyor. Bunun için hemen herkesin “bilinçli internet kullanımı” konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir. VPN hizmetleri bizlere gereken korumayı sağlamaktadır. Ancak VPN’nin sadece “internetteki veri trafiğinizi gizlediğini ve koruduğunu” unutmayın. VPN bağlantısı sizi bilgisayar korsanlarının saldırılarından, virüslerden veya diğer kötü amaçlı yazılımlardan korumaz. Bu yüzden ayrıca güvenilir bir antivirüs yazılımı da kullanmanız gerekmektedir.

KİTAP

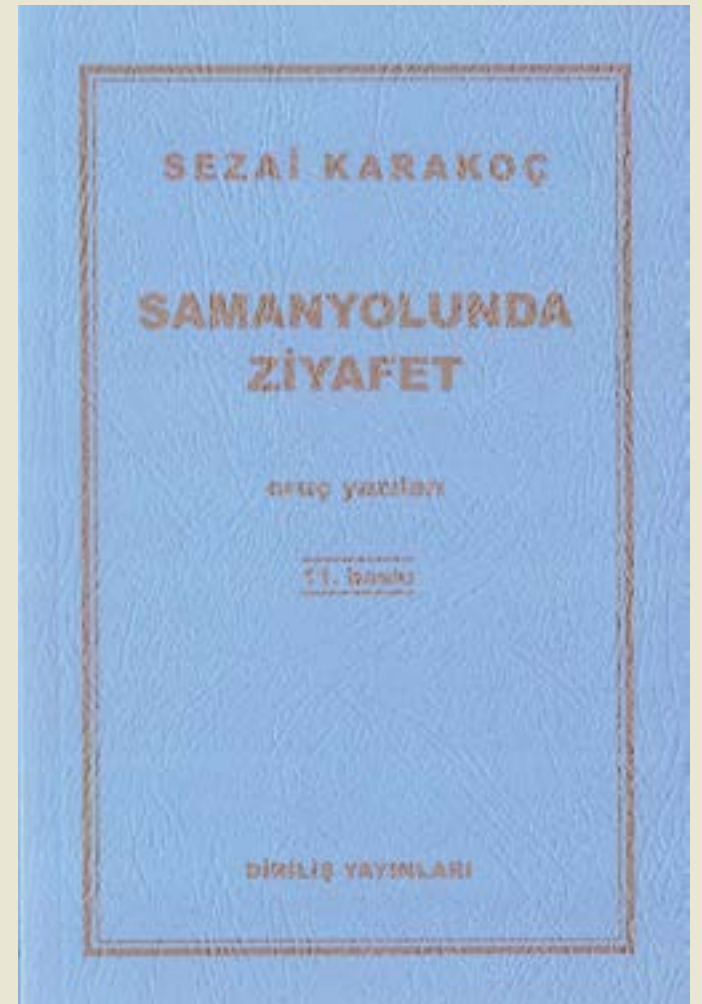
SAMANYOLUNDA ZİYAFET

Sezai Karakoç’un kalem aldığı ve Ramazan ayının ve orucun hikmet gözüyle yeniden ele alındığı Samanyolunda Ziyafet kitabı oruca dair en iyi tanımı da içinde barındırıyor: “Bir ev nasıl yılda bir defa temizlenir, örümcek ağlarından kurtarılır, kiremitleri aktarılır, sıvanır, yıkanır, onarılır ve badana edilir, yani yeni yapılmış hale getirilirse, bir ruh da, yılda bir kere, böyle bir genel temizlik ve revizyon ister. Bir şehrin temizlenmesi, onarılması, yeniden yapılması, siva, boya ve badanaların tazelenmesi ile Müslüman bir şehrin oruç boyunca ruhî canlılık ve hareketi, yükselme ve ilerlemesi birbirini çok andırır. Oruç, bir noktadan bakılınca, ruhun ve vücudun dezenfekte edilmesi gibidir.”

Orucun aç kalmaktan ziyade hem bedeni hem de manevi hikmetlerini barındıran bu tanımının yanı sıra bizlere nasıl etki etmesi gerektiği de şu veciz ifade ile belirtiliyor:

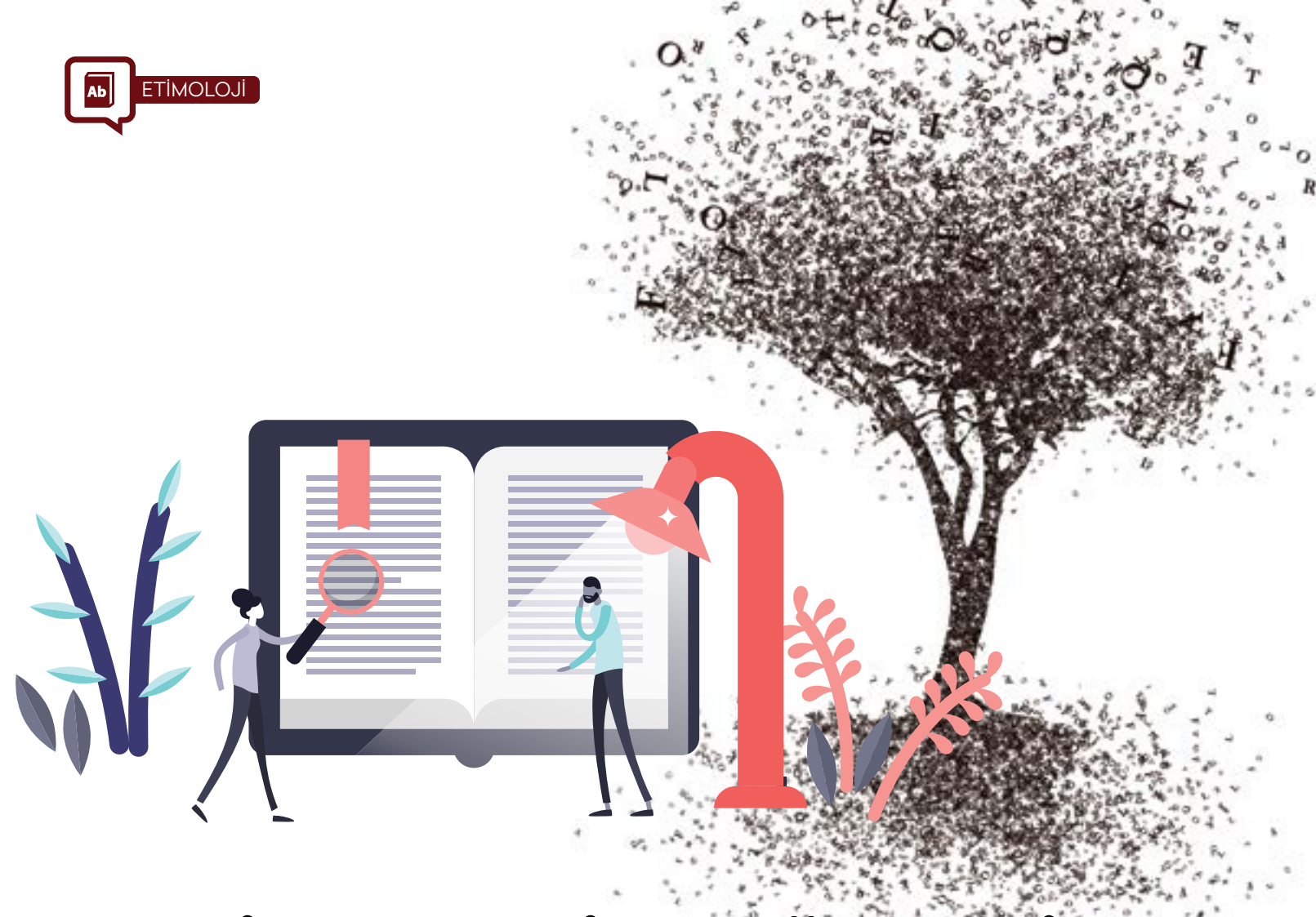
“Oruç, bir ruh analizi oluyor inanmış insan için. Geçmişini düşünüyor insan, yanlışlıklarını daha bir net görüyor. Eğrilmişse yolu, düzeltmek istiyor onu. Yay haline gelen ‘Doğru Çizgi’ düzeltiliyor içimizde.”

Her yazıda orucun başka bir yönüne eğilen Sezai Karakoç kitabın adı olan Samanyolunda Ziyafetin anlamını da şöyle belirtiyor:

“Oruç insanın katıldığı, her yıl bir ay katıldığı bir ruh şölenidir. Üstün insanların davetlisi olduğu bir tabiatüstü ziyafet, bir gök sofrasıdır.”

Kitaptan yapılan bu alıntılar ve daha fazlası bu kitabı her Ramazan raflardan indirilerek tekrar tekrar okunması gereken bir kitap haline getiriyor.

KELİMELEERİN KÖKENİ

Etimoloji sözlüğü köşemizden merhaba. Bu köşemizde günlük hayatta kullandığımız ama belki anlamını bilmediğimiz kelimelerin anlamını ve kökenini sizlere göstermek niyetindeyiz.

Ekrem Kubilay Karadeniz

Oruç, Farsça'dan Türkçe'ye geçmiş bir isimdir. Kelimenin aslı "günlük" anlamına gelen "Ruze"dir. Önceleri "Oruze" olarak kullanılmış, daha sonra oruç şeklinde ifade edilmeye başlanmıştır. Arapça'da orucun karşılığı "savm" kelimesidir. Savmın anlamı yemek-içmekten kendini tutmak, hareketsiz kalmak ve her şeyden elini eteğini çekmektir. Kur'an'da savm "susmak" anlamında da kullanılmıştır.

ORUÇ

Sonahardan önce yağıp yeryüzünü tozdan temizleyen yağmur anlamına gelen "ramdâ" kökünden türemiştir. Yağmurun yeryüzünü temizlediği gibi, Ramazan ayı da insanları günahların kirinden arındırır.

RAMAZAN

"Seher" kelimesinden türeyen sahur, gecenin son altıda birinde tan yerinin ağarmaya başlamasından önce yenen yemeğe verilen isimdir. Sahur yemeği, temcit yemeği olarak da anılır.

SAHUR

Arapça kahvaltı anlamına gelen "futûr" kelimesinden türeyen iftar, güneş battıktan sonra orucu açmak üzere yenen yemeğe verilen isimdir. Akşam namazını bildirmek üzere okunan ezan aynı zamanda iftarı da haber verir.

İFTAR

Mahya geleneği sadece Ramazan'a mahsus olduğu için Farsça "aylık" anlamına gelen "mahiye" kelimesinden türemiştir. Mahyacılık sanatı Türklere mahsus bir adettir. Ramazan'da büyük camilerin karşılıklı iki minaresi arasında, ip gerilerek asılan ve geceleri yakılarak meydana getirilen ışıklı şekil veya yazılardır.

MAHYA

Teravih, Arapça'da "oturmak, istirahat etmek, rahatlamak" manasına gelen "terviha" kelimesinin çoğuludur. İslam dilinde Ramazan ayında yatsı namazından sonra kılınan 20 rekatlık namaza verilen isimdir.

TERAVİH

KEHF SURESİ

Mercek Altı Ayetler köşemizde her sayımızda bir sureye mercek tutarak Kur'an-ı Kerim'in mana denizine dalmaya çalışacağız siz değerli okurlarımızla birlikte.

Mekke döneminde inmiştir. 28. âyetin Medine döneminde indiği de rivayet edilmiştir. 110 âyetidir. Sûre, adını; ilk defa dokuzuncu âyette olmak üzere, birkaç yerde geçen "kehf" kelimesinden almıştır. Kehf, mağara demektir. Sûre de temel konu olarak, inançları sebebiyle öldürülmekten kurtulmak için bir mağaraya sığınan gençlerin mucizevî hâlleri, ayrıca Hz. Mûsâ ile Zülkarneyn konu edilmektedir.

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا
إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَتَيَسِّرْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا رَحْمَةً

9. VE 10. ÂYETLER

MEAL*

Yoksa sen, (sadece) Ashâb-ı Kehf ve Ashâb-ı Rakîm'i mi bizim ibret verici delillerimizden sandın? Hani o gençler mağaraya sığınmışlardı da "Ey Rabbimiz! Bize katından bir rahmet ver ve içinde bulunduğumuz şu durumda bize kurtuluş ve doğruluğa ulaşmayı kolaylaştır" demişlerdi.

TEFSİR

Kehf "dağda bulunan büyük ve geniş mağara"; Ashâb-ı Kehf ise, "mağara arkadaşları" demek olup bir mağarada yıllarca uyutulduktan sonra tekrar uyandırıldıkları haber verilen kişiler" hakkında kullanılmıştır. Olay kısaca şöyledir: Putperest bir kavmin içinde Allah'ın varlığına ve birliğine inanan birkaç genç, bu inançlarını dile getirip putperestliğe karşı çıkmış, onların zulüm ve baskılarından korunmak için bir mağaraya sığınmışlar; yanlarındaki köpekleriyle birlikte mağarada derin bir uykuya dalan bu gençler muhtemelen 309 yıl sonra uyanmışlardır. Burada bir gün veya daha kısa bir süre uyuduklarını sanan gençler, içlerinden birini yiyecek almak üzere şehre gönderdiklerinde, onların durumunu öğrenen insanlar Allah'ın vadinin hak olduğuna ve kıyametin mutlaka geleceğine inanmışlardır. Kur'an-ı Kerim olayın nerede ve ne zaman meydana geldiğine dair bilgi vermediği gibi, bu gençlerin sayıları hakkındaki iddiaları da "karanlığa taş atma" yani bir bilgiye dayanmadan gelişigüzel yapılan bir tahmin olarak nitelemekte ve bunu ancak Allah'ın bilebileceğini haber vermektedir. Medine'deki Yahudi âlimlerinden Ashâb-ı Kehf hakkında bilgi alan Mekkeliler, olayı hayret verici buldular ve Hz. Peygamber'i imtihan etmek için olay hakkında ona sorular sordular. Kıssa bu sorulara cevap olarak nâzil oldu. Allah tarafından Hz. Peygamber'e yöneltilen 9. âyetteki soruya bakıldığında onun da olayı şaşırtıcı bulduğu anlaşılmaktadır. Ancak onun bu durumu olayın niteliğinden yani ilginç oluşundan kaynaklanıyordu.

Ashâb-ı Kehf'in, Hz. İsa'nın dinine mensup gençler olduğuna dair çeşitli rivayetler bulunmakla birlikte Kur'an-ı Kerim, bu konuda açıklama yapmamış, ancak ibret alınması için bazı yönleriyle tasvir etmiştir. Mağaradakilerin kaç kişi oldukları, ne zaman ve nerede yaşadıkları ve kaç yıl uykuda kaldıkları gibi

alınacak ders bakımından önemli olmayan bilgilerden ziyade üzerinde düşünülmesi, ibret alınması gereken hususlar ön plana çıkarılmıştır. Yahudilikte ve Hristiyanlıkta da var olduğu ve Kur'an-ı Kerim'de özlü olarak tekrarlandığı anlaşılan Ashâb-ı Kehf kıssasıyla müminlere verilmek istenen mesaj, ana hatlarıyla, iman-küfür mücadelesinin öteden beri hep var olduğu, inananların her devirde zulme uğramalarına rağmen bâtılın hakka asla galebe çalamadığı, samimiyetle iman edip inançlarının gereğini yaşayanları Allah'ın mutlaka başarıya ulaştırdığı ve nihayet her şeyi yoktan var eden Allah'ın insanları yeniden diriltmeye muktedir bulunduğudur.

Ashâb-ı Kehf'i tasvir eden bir minyatür.

ÖĞRENİLEN KAVRAMLAR

Bir mağarada yıllarca uyuduktan sonra tekrar uyandıkları Kur'an-ı Kerim'de haber verilen arkadaş grubu.

ASHÂB-I KEHF

Rakîmin ne olduğu hakkında kaynaklarda farklı görüşler yer almaktadır: Sözlükte rakîm "yazılı belge, kitâbe" anlamına geldiği için, "Ashâb-ı Kehf'in adlarının veya maceralarının yazılıp mağaranın kapısına yerleştirilmiş bulunan bir kitâbe, taş veya madenî levhadır" diyenler olduğu gibi, Ashâb-ı Kehf'in içinde bulunduğu vadinin veya dağın ya da memleketlerinin, hatta köpeklerinin adı olduğunu ileri sürenler de vardır. Bazı hadis kaynaklarında Ashâb-ı Rakîm'in, Ashâb-ı Kehf'in dışında üç kişilik bir topluluk olup yağmurlu bir günde bir mağaraya sığınan, bir kayanın yuvarlanıp mağaranın ağzını kapatması üzerine yaptıkları iyilikleri anarak Allah'a yakaran ve duaları kabul edilerek mağaradan kurtulan kişiler olduğu da nakledilmektedir.

ASHÂB-I RAKÎM

* Surenin açıklaması, meali ve tefsiri Diyanet İşleri Başkanlığı yayınlarından alınmıştır.

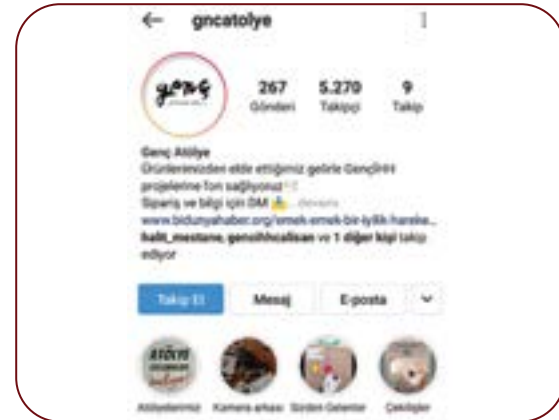
* "Öğrenilen Kavramlar"ın açıklamaları Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nden alınmıştır.

<https://twitter.com/mevzubahisdergi>

<https://www.youtube.com/channel/UCj-hx-wtrOCSIBRwe74A9exA>

<https://www.instagram.com/gncatolye>

Tv Kanalı: TRT Müzik

Takip önerilerimiz

balkanlar' da gençlik inşası

İyilik yolculuğumuzun bu seferki rotası Balkanlar...

Kuzey Makedonya'nın başkenti Üsküp'te inşa etmeyi planladığımız "**Jakup Asipi Gençlik Merkezi**" ile gençlerin milli ve manevi değerlerin korumasına destek olmayı hedefliyoruz.

SMS GENCLİK yaz
3072'YE GÖNDER
5 TL BAĞIŞTA
BULUN
4072'YE GÖNDER
27 TL BAĞIŞTA
BULUN

Makedonya

Türkiye

İYİLİĞİN
Geleceği

KAMPANYA KODU:
11893

ZİRAAT BANKASI HESAP NO: 2124994-5007
IBAN: TR66 0001 0004 8802 1249 9450 07